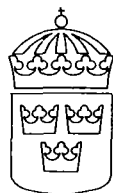


Regeringens proposition

1992/93:112

Personlig skyddsutrustning för privat bruk



Prop.
1992/93:112

Regeringen överlämnar denna proposition till riksdagen.

Vid regeringssammanträdet har statsrådet Odell varit föredragande.

Stockholm den 3 november 1992

På regeringens vägnar

Carl Bildt

Mats Odell

Propositionens huvudsakliga innehåll

I det regelverk som omfattas av avtalet om ett europeiskt ekonomiskt samarbetsområde (EES) ingår ett direktiv om personlig skyddsutrustning.

Direktivet är tillämpligt på både personlig skyddsutrustning som används i arbetslivet och sådan som nyttjas privat. Förslag till ändringar i arbetsmiljölagen (1977:1160, omtryckt 1991:677), som får betydelse för anpassningen till direktivet av svenska regler på arbetslivets område, har lämnats i proposition 1991/92:170 om Europeiska ekonomiska samarbetsområdet (EES). Denna proposition avser därför överförandet av direktivet till svensk rätt vad avser dess tillämplighet på personlig skyddsutrustning för privat bruk.

Direktivet om personlig skyddsutrustning avser att säkerställa att bara sådan skyddsutrustning (exempelvis hjälmar, skyddsglasögon och inandningsskydd) som uppfyller i direktivet närmare angivna "grundläggande säkerhetskrav" släpps ut på marknaden och används. I praktiken kommer säkerhetskraven i stor utsträckning att bestämmas i s.k. CEN-standarder. Genom att ställa upp enhetliga regler för personlig skyddsutrustning skall direktivet också främja fri rörlighet för sådan utrustning.

Regeringen förslår i propositionen att EES-avtalet, i vad gäller personlig skyddsutrustning för privat bruk, införlivas med svensk rätt genom en särskild fullmaktslag. Där skall regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer bemyndigas att meddela föreskrifter, som närmare anger vilka krav i fråga om säkerhet m.m. som sådan utrustning skall uppfylla. En nä-

ringsidkare skall få tillhandahålla bara sådan personlig skyddsutrustning som uppfyller föreskrivna krav. Förslaget innehåller vidare regler om straff och om tillsyn m.m.

Prop. 1992/93:112

Införlivandet av avtalet med svenska regler avses sedan i stor utsträckning i denna del ske först genom Konsumentverkets kommande föreskrifter.

Produktsäkerhetslagen (1988:1604, ändrad senast 1991:358) skall enligt förslaget också i fortsättningen vara tillämplig på personlig skyddsutrustning för privat bruk.

Den nya lagstiftningen avses träda i kraft den dag som regeringen bestämmer.

1 Inledning

I det regelverk som omfattas av EES-avtalet ingår ett EG-direktiv om personlig skyddsutrustning.

En promemoria med överväganden om på vilket sätt direktivet - i vad avser dess tillämplighet på konsumentområdet - bör införlivas med svensk rätt utarbetades under våren 1992 inom Civildepartementet. Promemorian (Ds 1992:64) Personlig skyddsutrustning på konsumentområdet - en EG-anpassning till följd av EES-avtalet har remissbehandlats.

Till propositionen har fogats direktivet i svensk översättning som *bilaga 1*, ett schema över det s.k. certifieringsförfarandet som *bilaga 2*, promemorians lagförslag som *bilaga 3* samt en sammanställning över remissyttrandena som *bilaga 4*.

En sammanställning av remissyttrandena finns tillgänglig i lagstiftningsärendet (dnr C92/624/RÄ).

Lagrådet

Propositionens lagförslag faller inom Lagrådets granskningsområde. Lagförslaget är uppbyggt på samma sätt som det förslag till lag om leksakers säkerhet som regeringen tidigare i dag har beslutat att genom proposition föreslå riksdagen. Sistnämnda lagförslag har granskats av Lagrådet. De synpunkter som lagrådet därvid har fört fram har beaktats också i detta lagstiftningsärende. Mot bakgrund härav får lagförslaget anses vara av sådan beskaffenhet att Lagrådets hörande skulle sakna betydelse. En remiss till Lagrådet bör därför kunna underlåtas.

1.1 EES-avtalet och EG:s rättsakter

Sverige har tillsammans med de övriga sex EFTA-länderna undertecknat ett avtal med EG och dess medlemsländer om ett europeiskt ekonomiskt samarbetsområde (EES). Avsikten är att avtalet skall träda i kraft den 1 januari 1993, samtidigt som EG:s s.k. inre marknad fullbordas. Regeringen har i prop. 1991/92:170 föreslagit riksdagen att godkänna EES-avtalet.

Genom EES-avtalet skapas ett samarbetsområde där varor, tjänster, personer och kapital skall kunna röra sig fritt över gränserna. Man talar om de fyra friheterna. Samarbetet skall ske på grundval av de delar av EG:s regelverk som har bedömts relevanta för ett deltagande i EG:s inre marknad. Dessa regler har integrerats i EES-avtalet och skall inordnas i EFTA-ländernas rättsordningar. Genom EES-avtalet har således Sverige och övriga EFTA-länder förbundit sig att med relevanta anpassningar införliva stora delar av EG:s regelverk i sin rättsordning. Enhetliga regler skall gälla inom hela samarbetsområdet. I anslutning till EES-avtalet har Sverige också undertecknat tre avtal med de övriga EFTA-länderna, genom vilka det bl.a. upprättas en övervakningsmyndighet och en domstol.

EES-avtalet består av en huvuddel, som motsvarar den s.k. primära EG-rätten, dvs. *Romfördraget* – ett ramfördrag som kan betecknas som EG:s grundlag – med följdförfattningar. I avtalets huvuddel finns dessutom bestämmelser om samarbetets mål och medel samt om gemensamma organ för beslutsfattande, samråd, administration och utveckling. I bilagor till avtalet är delar av den s.k. sekundära EG-rätten införda, dvs. direktiv, förordningar, beslut och rekommendationer. Därvid tillämpas en hänvisningsteknik, som innebär att EG:s regler inte återges i sin helhet utan enbart i form av referenser. Direktiven publiceras dock även på svenska. Bilagorna innehåller också – för att rättsakterna skall kunna tillämpas inom EES – dels specifika anpassningar som hänför sig till enskilda rättsakter, dels anpassningar som är giltiga för flera rättsakter. I ett stort antal fall innehåller rättsakterna också institutionella bestämmelser och procedurregler som har anpassats i avtalet för att kunna tillämpas inom EES (se prop. 1991/92:170 s. 121).

Principen om varors fria rörlighet slås fast i artiklarna 8 och 11 i EES-avtalet. Artikel 11 motsvarar artikel 30 i *Romfördraget*, där kvantitativa importrestriktioner och "åtgärder med motsvarande verkan" förbjuds. Begreppet "åtgärder med motsvarande verkan" skall förstås mot bakgrund av den rättsutveckling som har skett inom EG (jfr artikel 6 i EES-avtalet). EG-domstolen har uttolkat begreppet i en lång serie avgöranden. Genom ett avgörande år 1974 ("*Dassonvilledomen*") lades grunden för en mycket vidsträckt tolkning. I princip innefattar begreppet alla nationella åtgärder som kan verka hämmande på importen från andra medlemsländer. Exempel på sådana åtgärder kan vara tekniska föreskrifter om provning och kontroll. En ingående redogörelse för de rättsliga principerna för varors fria rörlighet inom EG ges i departementspromemorian (Ds 1990:76) *Romfördragets artikel 30*. Artiklarna 8 och 11 i EES-avtalet, liksom övriga bestämmelser i huvuddelen av avtalet, föreslås i prop. 1991/92:170 bli införlivade med svensk rätt genom en lag om EES.

Det som rättsligt kännetecknar *direktiven* är att de binder ifrågavarande stater med avseende på det resultat som skall uppnås. Men de överlåter i princip till de nationella myndigheterna att välja tillvägagångssätt och medel för detta. Med det förbehållet måste direktiven således överföras till nationell rätt. Enligt artikel 7 i EES-avtalet förbinder sig de avtalsslutande parterna att med sin interna rättsordning införliva rättsakter i avtalet som motsvarar direktiv på det sätt som parterna finner lämpligt.

Huvuddelen av sekundärlagstiftningen på *konsumentområdet* utgörs av direktiv. Förordningar saknas helt. Därutöver finns några rekommendationer. Sekundärlagstiftningen på konsumentområdet i fråga om *produktsäkerhet* omfattar dels ett generellt direktiv om produktsäkerhet, som antogs den 29 juni 1992 (och som ännu inte ingår i EES-avtalet), dels tidigare antagna direktiv om farliga livsmedelsimitationer, leksakers säkerhet samt buller från hushållsapparater. Hit hör även ett direktiv om personlig säkerhetsutrustning till den del det avser sådan utrustning som används i privatlivet. Det skall tilläggas att det också finns konsumentdirektiv *utanför produktsäkerhetsområdet*, exempelvis om vilseledande reklam, reklam i radio och television, benämning av textilier, hushållsapparaters energiförbrukning samt prisinformation.

År 1985 togs inom EG ett beslut om en ny metod för utformningen av sådana direktiv som reglerar produkters beskaffenhet, provning och kontroll (produktdirektiv). Ett syfte med den nya metoden var bl.a. att effektivisera och öka takten i direktivarbetet och att därmed minska antalet tekniska handels hinder. Den traditionella harmoniseringsmetoden hade inneburit att direktiven innehöll en mångfald av tekniska detaljer, vilket bl.a. kom att medföra att harmoniseringsarbetet blev tidskrävande och därmed framskred långsamt.

EG-direktiv som har utformats enligt den nya metoden innehåller bindande, relativt allmänt hållna, "väsentliga säkerhetskrav" (eller liknande) på produkterna i fråga. Utformningen av de tekniska specifikationerna, vilka skall säkerställa att produkterna uppfyller direktivens säkerhetskrav, överlämnas åt de europeiska standardiseringsorganen (CEN och CENELEC). En standard behåller sin karaktär av frivillig överenskommelse, men får enligt direktiven den rättsverkan att produkter som har utformats enligt den förutsätts uppfylla de grundläggande säkerhetskraven. Alla produkter som uppfyller säkerhetskraven har rätt till marknadstillträde. Oliktartade utföranden kan godtas, under förutsättning att produkterna uppfyller säkerhetskraven.

Varje direktiv innehåller dessutom bestämmelser för hur en tillverkare eller importör skall visa att produkten uppfyller kraven. Inom EG används en särskild term för kontroll av att produkter uppfyller ställda krav, nämligen bedömning av överensstämmelse.

Huvudregeln i den nya metoden är att en tillverkare som har utformat en produkt i enlighet med en standard i vissa fall skall kunna intyga detta genom en s.k. tillverkardeklaration, dvs. ett bevis om överensstämmelse, som verifierar att aktuella krav är uppfyllda. Om produkten inte har tillverkats i enlighet med en standard, skall den kontrolleras (s.k. typkontroll) av ett certifieringsorgan, dvs. ett fristående organ (s.k. anmält organ) som bekräftar att en produkt, process eller tjänst uppfyller kraven i något annat regelgivande dokument. Ett intyg från ett sådant organ utgör även det ett bevis om överensstämmelse. Enligt vissa direktiv skall typkontroll göras även av produkter som överensstämmer med standard.

1.3 EG:s program för provning och kontroll

Som ett komplement till den nya harmoniseringsmetoden antog EG år 1989 en resolution om principer för bedömning av överensstämmelse. Därigenom fastställdes principer för hur den som släpper ut produkter på marknaden skall visa att produkterna verkligen uppfyller säkerhetskraven. En strävan är att godtagande av bevis om överensstämmelse skall vara grundat på förtroende för provningsresultat och certifieringar. Det innebär bl.a. att standarder har utarbetats för provnings- och certifieringsorganens – de anmälda organens – kompetens. Sådana organ skall dessutom visa att de uppfyller kraven. Ett annat viktigt inslag i programmet är att system för ömsesidiga godtaganden bör vara öppna för alla kompetenta organ, både offentliga och privata.

Enligt resolutionen skall vid utformningen av direktiv valet av kontrollmetod för produkter göras med hänsyn till bl.a. produkternas farlighet. Hur direktiven skall utformas har ytterligare preciserats genom ett beslut år 1990 om "moduler för olika stadier i förfaranden vid bedömning av överensstämmelse, avsedda att användas i tekniska harmoniseringsdirektiv". Härigenom fastställdes ett begränsat antal moduler, som i fortsättningen skall användas i sådana direktiv, samt principer för när varje modul skall användas.

Produkter som överensstämmer med gällande krav skall av tillverkaren eller importören förses med ett EG-märke innan de släpps ut på marknaden. En förutsättning är då att vederbörande också har följt det förfarande som direktivet anger för att visa överensstämmelse.

De organ som utför certifiering och övervakning av kvalitetssystem m.m. (dvs. de anmälda organen) utses av medlemsstaterna och anmäls till EG-kommissionen. Medlemsstaterna svarar för att de anmälda organen uppfyller vissa krav på kompetens m.m. De anmälda organen utför dock inte sina uppgifter på medlemsstaternas vägnar. Företag som vill ha sina produkter kontrollerade har rätt att vända sig till vilket organ som helst. När det krävs medverkan av ett anmält organ, skall det normalt av EG-märkningen framgå vilket organ som har medverkat.

Även tillverkare utanför EG kan förse sina produkter med EG-märke under förutsättning att dessa uppfyller kraven i respektive direktiv.

Grundläggande för den nya harmoniseringsmetoden och EG:s program för bedömning av överensstämmelse är att en produkt som har provats och godkänts i ett EG-land automatiskt skall ha tillträde till hela EG-marknaden. En EG-märkt produkt skall kunna cirkulera fritt mellan medlemsländerna.

EES-avtalet innebär på varuområdet att Sverige och övriga EFTA-länder övertar EG:s gemensamma föreskrifter och produktkrav, principen att erkänna nationella likvärdiga regler (den s.k. Cassis de Dijon-principen) samt EG:s system för att fastställa hur produkter skall provas, kontrolleras och märkas. Detta innebär vissa ändringar i förhållande till situationen i Sverige i dag.

EG:s produktregler syftar, som framgått, till att upprätthålla viss väsentlig säkerhet och samtidigt trygga den fria varucirkulationen. Ordningen med bedömning av varors överensstämmelse med angivna regler samt provning och kontroll av varor skiljer sig i stora delar från det nuvarande svenska systemet med förhandsgodkännande och myndighetskontroll. På de områden där det EG-system som har redovisats tidigare (avsnitt 1.2 och 1.3) till följd av EES-avtalet kommer att införas, försvinner således det traditionella svenska systemet. EG:s system förutsätter vidare att de nationella myndigheterna i medlemsstaterna aktivt övervakar att de produkter som förekommer på marknaden uppfyller de krav som är angivna i direktiven.

I och med EES-avtalet kommer svenska intressenter att fullt ut kunna delta i den inre marknaden på lika villkor. Svenska anmälda organ kommer att kunna genomföra kontroller som accepteras i hela EES-området.

I EES-avtalets inledning uttalar avtalsparterna att de är fast beslutna att främja konsumenternas intressen och stärka deras ställning på marknaden i syfte att uppnå en högre grad av konsumentskydd. Längre fram (i artikel 78) sägs att parterna skall stärka och bredda samarbetet på konsumentskyddsområdet. I ett särskilt protokoll till avtalet (nr 31; jfr EES-avtalet artikel 84) har vissa bestämmelser tagits in om detta samarbete. Det hänvisas där till tre dokument som alla har detta syfte.

Det första dokumentet är en rådsresolution av år 1989 som anger att EG-kommissionen bör prioritera vissa områden som anses vara särskilt viktiga för konsumenterna. Prioriterade områden är sålunda bättre representation för konsumenterna, integrering av konsumentpolitiken i andra politikområden, säkrare produkter, bättre information och utbildning samt större möjligheter att få tvister lösta.

Det andra dokumentet är en treårig handlingsplan av år 1990 för konsumentpolitiken inom EG för åren 1990-1992. Planen tar sikte på frågor som är väsentliga för att den inre marknaden skall bli verklighet år 1993. Planen innebär att kommissionen skall öka ansträngningarna för att se till att redan beslutade regler införs i medlemsländerna.

Det tredje dokumentet är en resolution av år 1988 om ökat konsumentdeltagande i standardiseringsarbetet.

I praktiken innebär samarbetsåtagandet i avtalet att EFTA-länderna skall ges möjlighet att delta i framtida gemenskapsaktiviteter på konsumentområdet.

2 EG:s direktiv om personlig skyddsutrustning

Inledning

I EES-avtalets varuavsnitt (artikel 23) hänvisas i fråga om tekniska föreskrifter, standarder, provning och certifiering till särskilda bestämmelser och arrangemang i bilaga II. I de omkring 650 EG-rättsakter som är antecknade i bilagan ingår ett direktiv som rör personlig skyddsutrustning (bilaga II, avsnitt XXII). Detta direktiv - rådets direktiv (89/686/EEG) av den 21 december 1989 om tillnärmning av medlemsstaternas lagstiftning om personlig skyddsutrustning - omfattas av den nya harmoniseringsmetoden inom EG, liksom av EG:s program för provning och kontroll (som har redovisats tidigare i avsnitt 1.2 och 1.3).

När det i fortsättningen talas om "direktivet" avses det nu nämnda direktivet så som det är intaget i EES-avtalet.

Sammanfattning

Sammanfattningsvis innebär direktivet att personlig skyddsutrustning som säljs inom EG efter den 1 juli 1992 måste

- uppfylla vittomfattande säkerhetskrav, baserade på skilda nivåer och klasser av skydd,

- i vissa fall vara typgodkända av godkänt laboratorium eller uppfylla andra godkända tillverkningsmetoder,
- vara EG-märkta och märkta med information om tillverkaren samt
- ha bruksanvisning på mottagarlandets officiella språk.

I det följande redovisas de viktigaste principerna i direktivet närmare. Ytterligare beskrivningar ges i specialmotiveringen.

Tillämpningsområde

Direktivet är tillämpligt på varje utrustning som är avsedd att bäras eller hållas av en person till skydd mot en eller flera hälso- eller säkerhetsrisker. Det gäller också för kombinerad skyddsutrustning och utbytbara säkerhetskomponenter som är väsentliga för en tillfredsställande funktion. Direktivet gäller inte för personlig skyddsutrustning som omfattas av andra direktiv med syfte att uppnå samma mål i fråga om tillhandahållande, fri rörlighet för varor och säkerhet. Dessutom undantas viss närmare angiven utrustning från direktivets tillämpningsområde.

Direktivet synes på konsumentområdet ha betydelse för skyddsutrustning med i huvudsak tre olika användningsområden. Ett område gäller *hobbyarbeten* av olika slag, såsom sågning, borrar, slipning och målning. Den personliga skyddsutrustning som det här handlar om har till syfte att skydda mot de risker som är förknippade med att man använder vissa verktyg eller redskap (exempelvis elslipar och motorsågar) eller visst material (t.ex. giftiga limmer eller färger), eller utför rörelser som kan vara skadliga.

Ett annat användningsområde för personlig skyddsutrustning i privatlivet är *sport, idrott och friluftsliv*. Här kan som exempel på skyddsutrustning med ett stort användningsområde nämnas hjälmar av olika slag, skydd för knän och andra delar av kroppen, liksom räddningsvästar.

Direktivet täcker också sådan skyddsutrustning som har till främsta uppgift att skydda mot skador som kan uppstå i situationer som människor mer eller mindre *ofrivilligt* kan hamna i. Som exempel kan nämnas skydd mot överfall och andra brott mot person (utrustning för självförsvar omfattas dock inte), skydd mot skador på grund av naturkatastrofer samt – för andra personer än sådana som ingår i militära förband – skydd mot skador på grund av krigshandlingar (så synes exempelvis gasmasker avsedda för civilbefolkningen omfattas av direktivet, jfr direktivets bilaga 1 punkt 1).

Säkerhetskrav

De berörda staterna skall vidta alla nödvändiga åtgärder för att säkerställa att personlig skyddsutrustning kan släppas ut på marknaden och tas i bruk endast om den ger skydd i fråga om användarnas hälsa, utan att det inverkar negativt på hälsa och säkerhet för andra människor, husdjur eller varor. Detta gäller när utrustningen underhålls på rätt sätt och används för avsett ändamål.

Personlig skyddsutrustning måste *uppfylla* i direktivet närmare angivna krav. Dessa är av tre slag:

1. Allmänna krav som tillämpas på all personlig skyddsutrustning (t.ex. att material och delar som ingår i sådan utrustning skall vara lämpliga, liksom att information skall lämnas om förvaring, användning, rengöring och underhåll m.m. av utrustningen).

2. Kompletterande krav, gemensamma för flera slag eller typer av skyddsutrustning (exempelvis för ansikte, ögon och andningsorgan).

3. Speciella ytterligare krav för särskilda risker (t.ex. skydd mot mekaniska stötar, drunkning, buller, kyla och elektriska chocker).

Metoder att säkerställa att säkerhetskraven är uppfyllda

För den övervägande delen av personlig skyddsutrustning krävs att *tillverkningen* sker enligt något av följande alternativ.

1. Tillverkning enligt en harmoniserad *européisk standard*.

2. Tillverkning enligt *andra tekniska specifikationer*, under förutsättning att de har blivit kontrollerade av ett anmält organ inom ramen för EG:s system för typkontroll. Typkontroll krävs dock inte i fråga om skyddsutrustning av *enkelt* slag, om konstruktören utgår från att användaren själv kan bedöma skyddsnivån mot de minimala riskerna, vilkas gradvisa effekt användaren på ett säkert sätt kan identifiera i god tid. Men också sådan skyddsutrustning skall uppfylla de grundläggande säkerhetskraven.

Det kan nämnas att EG och EFTA har givit mandat till den internationella standardiseringsorganisationen CEN att utarbeta standarder för personlig skyddsutrustning. Ett mandat omfattar huvudskydd (för både yrkesmässigt och privat bruk), ögonskydd (yrkesmässigt), ansiktsskydd (yrkesmässigt), hörselskydd och andningsskydd (yrkesmässigt och privat), hand- och armskydd (yrkesmässigt), fot- och benskydd (yrkesmässigt), kroppsskydd (yrkesmässigt), skydd mot drunkning, liksom fallskydd (yrkesmässigt) samt kombinerade skydd.

Som exempel på konsumentprodukter som inte omfattas av standardiseringsmandatet kan nämnas sport- och idrottsartiklar som exempelvis skyddsskor (sportskor, bl.a. fotbollsskor), fallskydd (t.ex. livlina som används vid segling för att fästa seglaren vid båten vid risk för fall överbord) samt ögonskydd (skydd mot blåljus i solglasögon för människor som är starropere-rade).

Inom EG och EFTA bereds för närvarande frågan om ytterligare standardiseringsmandat på området.

Certifieringsförfarandet

Innan personlig skyddsutrustning får släppas ut på marknaden måste tillverkaren eller den som företräder honom inom gemenskapen samla viss i direktivet närmare angiven *dokumentation*, som vid behov skall kunna inges till behöriga myndigheter.

Direktivet uppställer utöver detta mer eller mindre långtgående krav på tillverkaren att bekräfta – certifiera – att utrustningen motsvarar uppställda säkerhetsnormer. Vilka krav som därvid måste uppfyllas är beroende av vad slags utrustning det gäller.

1. För personlig skyddsutrustning av *enkelt* slag (exempelvis trädgårds-handskar och solglasögon) måste tillverkaren utfärda en *försäkran om överensstämmelse*, som intygar att utrustningen överensstämmer med de grundläggande säkerhetskraven. En EG-försäkran om överensstämmelse skall upprättas på en särskild blankett (som återges i en bilaga till direktivet). Syftet med försäkran är att den skall föreläggas behöriga myndigheter. I direktivet anges närmare vilken utrustning som skall hänföras till "enkel" sådan.

2. För *komplicerad* skyddsutrustning, avsedd att skydda mot livsfara eller mot allvarlig permanent skada (preciserade på visst sätt i direktivet; som exempel kan nämnas tryckluftsutrustning, andningsskydd med filter, säkerhetsscle med lina samt motorcykelhjälm), måste tillverkaren (eller den som representerar honom inom gemenskapen) lämna ut utrustningen för *typkontroll*. Denna skall sedan följas av antingen en *kvalitetskontroll* av den färdiga produkten eller en ansökan om *godkännande av tillverkarens eget kvalitetskontrollsystem*. Även för komplicerad skyddsutrustning måste tillverkaren utfärda en *försäkran om överensstämmelse*. Begreppet "komplicerad skyddsutrustning" definieras närmare i direktivet.

Typkontrollen är en procedur som utförs av ett anmält organ (i direktivet benämnt "anmält" eller "godkänt" kontrollorgan) för att konstatera och intyga att en prototyp uppfyller de relevanta kraven i direktivet. En lista som upptar alla sådana organ inom gemenskapen publiceras fortlöpande i Europeiska gemenskapernas officiella tidning.

Kvalitetskontroll av den färdiga produkten innebär att ett anmält organ skall intyga att utrustningen överensstämmer med den godkända prototypen genom stickprovskontroll, normalt minst en gång om året, och sedan tillhandahålla tillverkaren ett testningsintyg. Det anmälda organet behöver inte vara det som gjorde typkontrollen.

Ett system med *godkännande av tillverkarens eget kvalitetskontrollsystem* innefattar att tillverkaren får sitt kontrollsystem godkänt och att han kontrollerar varje exemplar av skyddsutrustningen. Dessutom skall kontrollorganet med jämna mellanrum utföra s.k. revisioner för att säkerställa att tillverkaren bibehåller och tillämpar det godkända kvalitetskontrollsystemet.

3. För *all annan* skyddsutrustning (t.ex. rid-, skid- och cykelhjälm, skyddsglasögon, hörselskydd och skyddsskor) måste tillverkaren underkasta prototypen *typkontroll* och avge en *försäkran om överensstämmelse*.

EG-märket och fri rörlighet

I fråga om *all* personlig skyddsutrustning måste tillverkaren på skyddsutrustningen och dess förpackning fästa ett EG-märke ("CE"), åtföljt av de två sista siffrorna i det årtal då märket anbringades, och, om ett anmält organ har utfört EG-typkontroll, dess nummer.

Den ordning som gäller för kontroll m.m. och som har redovisats i det föregående beskrivs i figuren i en bilaga till denna proposition (bilaga 2).

I en situation gör direktivet emellertid undantag från kravet på säkerhet m.m. På varumässor, utställningar och liknande skall således personlig skyddsutrustning som inte överensstämmer med säkerhetskraven kunna få visas, under förutsättning att ett anslag är uppsatt som talar om att det är så

och att det är förbjudet att förvärva eller använda utrustningen till dess att tillverkaren eller hans representant i gemenskapen har sett till att den överensstämmer med bestämmelserna.

De berörda staterna får inte förbjuda, begränsa eller hindra att skyddsutrustning eller komponenter till sådan, som uppfyller bestämmelserna i direktivet och som bär EG-märket, släpps ut på marknaden. Staterna skall förutsetta att personlig skyddsutrustning i det enskilda fallet uppfyller de uppställda kraven om den bär EG-märket.

Skyddsåtgärder mot farlig personlig skyddsutrustning på marknaden

Om en berörd stat upptäcker att skyddsutrustning, som har ett EG-märke och som används för avsett ändamål, trots detta "skulle kunna medföra en säkerhetsrisk för människor, husdjur eller egendom", skall den (enligt den s.k. säkerhetsklausulen) vidta alla nödvändiga åtgärder för att ta bort utrustningen från marknaden och förbjuda utsläppandet på marknaden och fri rörlighet för den. Den berörda staten skall omedelbart informera kommissionen om en sådan åtgärd och ange skälen för den.

Kommissionen skall inleda diskussioner med de berörda parterna så snart som möjligt. Om kommissionen efter diskussionen beslutar att den vidtagna åtgärden var befogad, skall den omedelbart informera staten i fråga och alla övriga medlemsstater om detta. Om beslutet kan tillskrivas brister i standarder och om den medlemsstat som vidtog åtgärderna avser att vidhålla dem, skall kommissionen inom viss närmare angiven tid inleda ett förfarande med syfte att få till stånd en ändring i standarderna.

Medlemsstaten skall också utan dröjsmål meddela den berörda parten om åtgärden och lämna en detaljerad förklaring till denna samt informera om möjligheterna att överklaga och om när detta senast kan ske.

Andra direktiv

Personlig skyddsutrustning som faller under förevarande direktiv skall också vara i överensstämmelse med andra relevanta direktiv. Så t.ex. måste utrustning som innehåller kadmium överensstämma med bestämmelserna i direktiv 76/769/EEG.

Ett kompletterande direktiv har utfärdats om *användningen* av personlig skyddsutrustning (EG-rådets direktiv av den 30 november 1989 om minimikrav på arbetsmiljön vid användning av personlig skyddsutrustning på arbetsplatsen, 89/656/EEG). Det är dock, som beteckningen anger, begränsat till att gälla anställdas användning av personlig skyddsutrustning på en arbetsplats.

Ikraftträdandet

Direktivet om personlig skyddsutrustning har inom EG trätt i kraft den 1 juli 1992.

Som tidigare har berörts (avsnitt 1.1) har EFTA-länderna sinsemellan ingått avtal om bl.a. en övervakningsmyndighet och en domstol. Vad som sägs i direktivet om att EG-kommissionen skall underrättas om olika förhållanden gäller enligt EES-avtalet för EFTA-ländernas del den särskilda övervakningsmyndigheten. Vad som sägs om medlemsstat gäller enligt EES-avtalet en stat som är ansluten till EES.

EES-avtalet innebär att Sverige utan reservationer har åtagit sig att överföra EG:s direktiv om personlig skyddsutrustning till svensk rätt.

3 Allmän motivering

3.1 Nuvarande reglering av personlig skyddsutrustning

Det finns i dag bara en svensk lag med särskild inriktning på personlig skyddsutrustning. *Personlig skyddsutrustning på konsumentområdet* omfattas dock, liksom andra konsumentprodukter, av produktsäkerhetslagen. Även viss annan lagstiftning, liksom föreskrifter, med syfte att skydda mot specifika risker, är tillämplig på personlig skyddsutrustning. Därutöver finns allmänna råd.

I det följande redovisas de regler som åsyftas här.

Gasskyddsmateriel

Den enda lagstiftning med särskild inriktning på personlig skyddsutrustning som finns i Sverige i dag är lagen (1939:174, ändrad senast 1980:163) om tillverkning, införsel och försäljning av gasskyddsmateriel. Den lagen gäller endast för materiel som är avsedd att skydda mot stridsgaser. Den avser både personlig utrustning och utrustning avsedd att installeras i skyddsrum. Materielen indelas i två klasser. Med gasskyddsmateriel av första klassen avses, såvitt gäller personlig skyddsutrustning, gasmasker och delar till gasmasker. Med materiel av andra klassen avses kroppsskydd, indikeringsutrustning m.m. Lagen föreskriver att materiel av första klassen inte får tillverkas utan regeringens tillstånd och att sådan tillverkning skall stå under tillsyn av en kontrollmyndighet, numera Försvarets forskningsanstalt. Lagen föreskriver vidare att gasskyddsmateriel av första klassen inte får införas till landet utan tillstånd av kontrollmyndigheten. Försäljning av gasskyddsmateriel av första eller andra klassen får ske endast efter anmälan till kontrollmyndigheten. Lagen gäller inte utrustning för försvaret.

I prop. 1992/93:76 om höjd beredskap föreslås att lagen om tillverkning, införsel och försäljning av gasskyddsmateriel skall upphöra att gälla i och med utgången av år 1993. Något behov av regler för utrustning för skydd mot stridsgas anses inte behövliga, eftersom någon försäljning av sådan utrustning inte förekommer.

Produktsäkerhetslagen (1988:1604, ändrad senast 1991:358) har till ändamål att motverka att farliga varor och tjänster orsakar person- eller egendomsskador. Lagen tillämpas i fråga om varor och tjänster som tillhandahålls i näringsverksamhet och som konsumenterna inte obetydlig omfattning utnyttjar eller kan komma att utnyttja för enskilt bruk. Lagen omfattar samtliga varuslag. Med varor avses lösören, dvs. i huvudsak flyttbara, fysiska föremål. Lagen omfattar också tjänster. Lagen tillämpas på varje tillhandahållande av varor eller tjänster på den svenska marknaden.

För att motverka att farliga produkter förorsakar person- och sakskador får en näringsidkare

1. åläggas att lämna säkerhetsinformation,
2. förbjudas att tillhandahålla varor och tjänster (säljförbud).
3. åläggas att lämna varningsinformation,
4. åläggas att återkalla varor och tjänster (återkallelse),
5. förbjudas att exportera varor (exportförbud).

Ett åläggande om *säkerhetsinformation* innebär att en näringsidkare åläggs att i samband med att en produkt tillhandahålls lämna information som har särskild betydelse för att förebygga att produkten orsakar person- eller egendomsskador. Åläggandet kan omfatta inte bara den produkt som talan om information avsett, utan också andra liknande produkter som är förenade med samma skaderisk.

Varningsinformation avser information som lämnas till brukarna när de redan har förvärvat den farliga produkten.

Säljförbud innebär att en näringsidkare förbjuds att tillhandahålla en produkt som medför särskild risk för person- eller egendomsskador. Förbudet får avse även annan liknande vara eller tjänst med samma skaderisk.

Ett åläggande om *återkallelse* innebär att en näringsidkare som har överlåtit en farlig produkt åläggs att återkalla den från brukarna. Återkallelsen kan ske på i huvudsak tre olika sätt, nämligen genom rättelse, utbyte och återgång.

Näringsidkaren skall vid återkallelse lämna brukarna av den farliga produkten ett erbjudande om viss åtgärd och ange villkoren för åtgärden. Villkoren skall vara sådana att erbjudandet kan förväntas bli allmänt accepterat, men får inte bli oskäligt betungande för näringsidkaren. Återkallelseerbjudanden skall fullgöras utan väsentliga kostnader eller olägenheter för brukarna. Rättelse och utbyte bör företas så skyndsamt som möjligt. Vid återgång skall ersättningen för den återlämnade varan normalt svara mot kostnaderna för att återanskaffa en ny vara av samma eller motsvarande slag, men i vissa fall kan avdrag få göras för den nytta som brukaren kan ha haft.

Ett *exportförbud*, slutligen, innebär att en näringsidkare inte får exportera en produkt till ett annat land.

Marknadsdomstolen, som beslutar om ålägganden och förbud, kan också förordna att en farlig vara skall förstöras eller oskadliggöras på annat sätt. Detta kan ske om det av särskilda skäl krävs för att hindra att en vara som återkallas orsakar allvarlig skada på person eller egendom.

Det ankommer i första hand på företagen själva att svara för att förhållan-

dena på marknaden i fråga om produktsäkerhet är tillfredsställande. Företagen skall vidta de åtgärder som behövs för att förhindra skadefall. Förhandlingar mellan tillsynsmyndigheten och näringsidkaren skall normalt föregå en talan om åläggande eller förbud.

Konsumentverket utövar tillsynen över efterlevnaden av lagen beträffande varor och tjänster som inte är specialreglerade. För specialreglerade varor och tjänster ligger den uppgiften på den specialmyndighet som enligt specialregleringen är tillsynsmyndighet beträffande varan eller tjänsten i fråga. Produktsäkerhetslagen kompletterar således den speciallagstiftning som finns om hur varor och tjänster skall vara beskaffade. Bestämmelserna i produktsäkerhetslagen tillämpas följaktligen bara när speciallagstiftning saknas. Produktsäkerhetslagen tillämpas också på specialreglerade varor och tjänster i den mån speciallagstiftningen saknar motsvarighet till de former av säkerhetsåtgärder som produktsäkerhetslagen tillhandahåller. Det kan tilläggas att produktsäkerhetslagen också i princip är tillämplig på sådan gasskyddsmateriel som har nämnts tidigare, om denna tillhandahålls i näringsverksamhet.

Säkerheten hos personlig skyddsutrustning på konsumentområdet regleras för närvarande främst av produktsäkerhetslagen (vid sidan om vissa allmänna råd, som redovisas längre fram). Med stöd av produktsäkerhetslagen är det möjligt att gripa in mot alla slag av risker med sådan utrustning. För vissa risker gäller dock specialreglering. Denna reglering berörs i det följande.

Lagen om kemiska produkter

Lagen (1985:426, omtryckt 1991:640) om kemiska produkter är tillämplig på hantering, import och export av kemiska ämnen och beredningar (kemiska produkter). Lagens syfte är att förebygga att skador på människors hälsa eller i miljön förorsakas av kemiska ämnens inneboende egenskaper.

Om det är påkallat från hälso- eller miljöskyddssynpunkt får regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer föreskriva att lagens bestämmelser om kemiska produkter skall tillämpas på varor, som innehåller eller har behandlats med en sådan produkt. Föreskrifterna kan avse skydd mot t.ex. effekterna av ett ämne som avges när en vara hanteras, även om ämnet som sådant inte ingår i varan utan bildas vid hanteringen. Lagen omfattar således även sådana hälso- och miljörisker som kan orsakas genom en hantering som innebär att ett nytt ämne bildas och avges, t.ex. vid uppvärmning av plastmaterial.

Kemikalieinspektionen utövar tillsyn över efterlevnaden av lagen och föreskrifter och villkor som har meddelats med stöd av den.

Hälsoskyddslagen

Med hälsoskydd i hälsoskyddslagens (1982:1080, ändrad senast 1991:1669) mening avses åtgärder för att hindra uppkomsten av sanitära olägenheter och för att undanröja sådana olägenheter. Med sanitär olägenhet avses i lagen en störning som kan vara skadlig för människors hälsa och som inte är ringa eller helt tillfällig.

Hälsoskyddslagen tar sikte på förhållanden i miljön som menligt inverkar på människors hälsa. Lagen syftar till att hindra uppkomsten av och undanröja sanitär olägenhet.

De kommunala miljö- och hälsoskyddsnämnderna får meddela de förelägganden och förbud som behövs för att lagen skall efterlevas.

Strålskyddslagen

Syftet med strålskyddslagen (1988:220, ändrad senast 1991:1706) är att skydda människor, djur och miljö mot skadlig verkan av strålning.

Med "verksamhet med strålning" avses i lagen bl.a. tillverkning, införsel, saluförande, innehav och användning av radioaktiva ämnen. Lagen föreskriver vissa allmänna skyldigheter för den som bedriver verksamhet med strålning. Den som bedriver sådan verksamhet skall med hänsyn till verksamhetens art och de förhållanden under vilka den bedrivs vidta de åtgärder och iaktta de försiktighetsåtgärder som behövs för att hindra eller motverka skada på människor, djur och miljö. Särskilda föreskrifter finns i lagen om märkning och om skyldighet att lämna uppgifter som är av betydelse från strålskyddssynpunkt. Strålskyddsinstitutet är tillsynsmyndighet enligt lagen.

Arbetskyddsstyrelsens föreskrifter och allmänna råd

På arbetsmiljöområdet har Arbetskyddsstyrelsen med stöd av arbetsmiljölagen (1977:1160, omtryckt 1991:677) och arbetsmiljöförordningen (1977:1166) kunnat föreskriva att viss personlig skyddsutrustning skall vara typgodkänd för att få användas i arbetslivet. Då föreskriftsarbetet har varit beroende av standardiseringsarbetets fortskridande, är det bara för skyddshjälmarna som det i dag ställs krav på typgodkännande i en föreskrift. För övrigt finns det allmänna råd för olika slag av personlig skyddsutrustning. Det gäller andningsskydd, hörselskydd, ögonskydd, skyddsskor och fallskydd. De allmänna råden gör det möjligt för importörer och tillverkare att frivilligt låta typprova olika slag av utrustning. I praktiken har en sådan typprovning ofta varit en förutsättning för att utrustning av angivet slag skall kunna säljas till privata och offentliga arbetsgivare.

Det kan tilläggas att Föreningen för Arbetskydd har sammanställt en förteckning över sådan personlig skyddsutrustning som är provad av Arbetskyddsstyrelsen (och som därmed motsvarar de rekommendationer som anges i de allmänna råden).

Innebörden av detta är således att en stor del av den skyddsutrustning som används i arbetslivet är granskad och märkt.

Trafiksäkerhetsverkets föreskrifter och allmänna råd

Enligt vägtrafikkungörelsen (1972:603, ändrad senast 1992:978) skall (med vissa undantag) den som färdas med motorcykel eller moped använda skyddshjälm, om han har fyllt 15 år. Trafiksäkerhetsverket har med stöd av kungörelsen meddelat föreskrifter (TSVFS 1987:10) om skyddshjälmarna, som anger att sådana hjälmarna skall vara märkta med en uppgift om vilka interna-

tionella normer för säkerhet som de motsvarar. Föreskrifterna kompletteras av allmänna råd.

Prop. 1992/93:112

Konsumentverkets riktlinjer

På konsumentområdet är situationen en annan. Det kan inledningsvis konstateras att enklare varianter av vissa slag av skydd som används i arbetslivet – och är typprovade för användningen där – säljs till konsumenter för privat bruk utan att vara provade eller godkända från konsumentsynpunkt. Det gäller t.ex. skyddsglasögon och andningsskydd.

På konsumentområdet har dock Konsumentverket i anslutning till produktsäkerhetslagen och marknadsföringslagen (1975:1418, ändrad senast 1988:1605) utfärdat vissa riktlinjer (allmänna råd) av intresse. Det finns således riktlinjer för flytutrustning för fritidsbruk (KOVFS 1986:1), rid- och skidhjälm (KOVFS 1977:7), cykelhjälm (KOVFS 1992:2) samt småbarnshjälm (KOVFS 1992:3). Riktlinjerna bygger på överenskommelser med olika branscher om att en viss produkt inte får marknadsföras under en viss beteckning utan att tillverkare, importörer och andra har förvässat sig om att produkten uppfyller de krav som riktlinjen i fråga anger.

Den antalsmässigt största produkten som regleras i riktlinjer är *cykelhjälm*. Konsumentverket ger sedan många år ut en marknadsöversikt över de cykelhjälm som följer riktlinjerna och som säljs i Sverige. Underlaget för marknadsöversikten utgörs av en kopia av provningsintyget och ett exemplar av varje hjälm. Enligt Konsumentverket uppfyller de hjälm som finns på den svenska marknaden (ett 90-tal modeller) riktlinjernas krav.

Det finns inte mer än en handfull tillverkare och importörer av *skidhjälm*. Den hjälm som är till volymen störst på marknaden följer riktlinjerna.

Liksom cykelhjälm är *flytvästar* en vanlig skyddsutrustning. Mer än en miljon västar har sålts i Sverige. Tidigare undersökningar visar att det finns en flytväst i nästan varannan hem. Trots att antalet småbåtar har ökat har människor som drunknat inte blivit fler. Detta torde kunna tillskrivas en stor användning av flytvästar.

För den skyddsutrustning som används inom privatlivet finns inga särskilda krav, utöver vad som har redovisats nyss. Det kan samtidigt konstateras att det förekommer åtskilliga situationer i privatlivet där olika skydd kommer till användning. Som exempel kan nämnas bruk vid hobbyverksamhet av bormaskiner och vinkelslipar, som kräver ögonskydd, eller måleriarbeten, som kräver andningsskydd. Gräsklippning och arbete med motorsåg kan bullra så högt att hörselskydd behövs och för motorsåg även sågningskydd. Enligt Konsumentverket finns det åtskilliga fritidssysselsättningar som är jämförbara med sådant yrkesarbete som kräver personlig skyddsutrustning.

3.2 Överförandet av direktivet till svensk rätt

Sådan skyddsutrustning som tillhandahålls arbetstagare genom arbetsgivares försorg omfattas i Sverige av arbetsmiljölagen. I prop. 1991/92:170, bilaga 9, har det föreslagits vissa ändringar i denna lag för att göra det möjligt

att överföra direktivet om personlig skyddsutrustning till lagstiftning, såvitt avser dess tillämplighet på arbetsmiljöområdet. Överförandet avses till övervägande del ske genom föreskrifter av Arbetskyddsstyrelsen.

Det som återstår nu är att ta ställning till behovet av – och tekniken för – att överföra direktivet till lagstiftning på konsumentområdet. Detta behandlas i det följande.

3.3 Behovet av anpassning

Regeringens bedömning: Det behöver införas nya föreskrifter för att man skall uppnå det resultat som EES-avtalet i fråga om direktivet om personlig skyddsutrustning syftar till på konsumentområdet.

Promemorians bedömning överensstämmer med regeringens.

Remissinstanserna instämmer i promemorians bedömning.

Skälen för regeringens bedömning: *Direktivet om personlig skyddsutrustning* har två syften. Ett är att förhindra att farlig skyddsutrustning kommer ut på marknaden. Det andra syftet är att undanröja hinder mot att sådan utrustning tillåts föras fritt över gränserna.

En inledande fråga är om *produktsäkerhetslagen* räcker för att tillgodose det förstnämnda syftet. Den lagen har, såsom tidigare redovisats (avsnitt 3.1), liksom direktivet, till ändamål att motverka att farliga varor orsakar skador.

Det kan emellertid genast slås fast att det finns en grundläggande skillnad mellan direktivet och produktsäkerhetslagen. Direktivet *uppställer* således ett förbud mot att farlig personlig skyddsutrustning släpps ut på marknaden (artikel 2.1 och 2.3). Produktsäkerhetslagen är inte utformad på motsvarande vis. Den innefattar inte ett förbud mot tillhandahållande av farliga varor, utan anger de rättsliga förutsättningarna för att ett förbud skall kunna meddelas. Produktsäkerhetslagen kan därför knappast, i sin nuvarande utformning, anses tillräcklig för att säkerställa att det nyss angivna resultat som EG-direktivet syftar till uppnås. Däremot synes produktsäkerhetslagen passa väl som instrument för att uppnå det som anges i direktivets s.k. säkerhetsklausul (artikel 7). Den behandlar situationen då personlig skyddsutrustning som bär EG-märket och som används för avsett ändamål "skulle kunna medföra en säkerhetsrisk för människor, husdjur eller egendom". I ett sådant fall skall medlemsstaten i fråga "vidta alla nödvändiga åtgärder för att dels ta bort utrustningen från marknaden, dels förbjuda utsläppandet på marknaden och fri rörlighet för den". Någon särskild lagstiftning vid sidan om produktsäkerhetslagen för att efterkomma detta krav torde inte behövas, något som skall beröras närmare längre fram (avsnitt 3.7).

Som tidigare har anförts (avsnitt 3.1) saknas i Sverige utanför arbetsmiljöområdet bindande regler om vilka krav som personlig skyddsutrustning skall uppfylla för att få tillhandahållas. Till skillnad från vad som gäller på arbetsmiljöområdet, erbjuds konsumenterna för privat användning flera olika sorters skyddsutrustning, som aldrig har underkastats några säkerhets-

krav eller kontrollförfaranden. Om särskilda säkerhetskrav, liksom regler om provning och kontroll, införs i fråga om sådan utrustning, innebär det således att konsumentskyddet förstärks. Det kan med fog hävdas att det inte finns anledning att ge konsumenterna i Sverige ett sämre skydd än det som konsumenterna inom EG har. Redan detta är ett skäl att införa bindande säkerhetskrav för personlig skyddsutrustning på konsumentområdet.

Till det som har sagts nu kommer att EES-avtalet för enskilda produkter innebär att Sverige och övriga EFTA-länder tar över EG:s gemensamma föreskrifter och produktkrav, principen att erkänna nationella likvärdiga regler (den s.k. Cassis de Dijon-principen) samt EG:s system för att fastställa hur produkter skall provas, kontrolleras och märkas.

Sverige blir genom EES-avtalet förpliktat att genomföra de författningsändringar som kan behövas för att man skall uppnå det resultat som direktivet om personlig skyddsutrustning syftar till. Det måste uppenbarligen, mot bakgrund av vad som har anförts i det föregående, tillskapas nya svenska regler som ger detta resultat.

3.4 Lagstiftningstekniken

Regeringens förslag: EES-avtalets bestämmelser om personlig skyddsutrustning införlivas med svensk rätt huvudsakligen genom föreskrifter som meddelas av regeringen eller av den myndighet som regeringen bestämmer. Detta gäller dock i förvarande lagstiftningsärende bara i fråga om bestämmelsernas tillämplighet på konsumentområdet.

I en särskild lag ges de bemyndiganden för regeringen som behövs. I lagen anges även de grundläggande förutsättningarna för att personlig skyddsutrustning skall få tillhandahållas för privat bruk. Där tas också bestämmelser om straff och tillsyn m.m. in.

Promemorians förslag överensstämmer med regeringen, se promemorian s. 31.

Remissinstanserna: Förslaget att införliva EG-reglerna om personlig skyddsutrustning – vad gäller deras tillämplighet på konsumentområdet – på det sätt som anges i promemorian tillstyrks eller lämnas utan erinran av de flesta remissinstanserna. *Kommerskollegium* ifrågasätter om inte allt slags personlig skyddsutrustning kan regleras i en lag och stå under tillsyn av en tillsynsmyndighet. Om detta inte sker bör i varje fall samrådet mellan berörda myndigheter formaliseras. *Sveriges Industriförbund* sätter i fråga om lagförslagens långtgående fullmakt och avsaknad av materiella bestämmelser står i överensstämmelse med 8 kap. 2 § regeringsformen och pekar som tänkbar lösning på möjligheten att i lagtexten hänvisa till de materiella reglerna i respektive EG-direktiv.

Kommerskollegium anser att det av lagen bör framgå vilka de bakomliggande EG-rättsakterna är, liksom lagens syfte att uppnå fri cirkulation av varor. Liknande synpunkter förs fram av *Grossistförbundet Svensk Handel*, *Sveriges Köpmannaförbund* och *Företagarnas Riksorganisation*

En gemensam lag för all personlig skyddsutrustning?

Kommerskollegium anser att konstruktionen med flera lagar, liksom den delvis oklara ansvarsfördelningen mellan berörda myndigheter, är olycklig. Man ifrågasätter om inte all personlig skyddsutrustning kan regleras i en lag. Frågan är, sägs det, om inte praktiskt taget all personlig skyddsutrustning – utom den som är avsedd särskilt för barn – kommer till användning i arbetslivet i en eller annan form.

Det anförda ger anledning till följande kommentar. Personlig skyddsutrustning torde, som har nämnts tidigare (avsnitt 3.1), på privatlivets område användas inom huvudsakligen tre områden: vid hobbyarbeten, vid utövande av sport, idrott och friluftsliv samt för att förhindra skador på grund av olyckshändelser och liknande.

Det står klart att en hel del av den personliga skyddsutrustning som används i privatlivet också förekommer i arbetslivet och därför omfattas av arbetsmiljölagen. Det torde dock främst gälla skydd vid fritids- och hobbyarbeten. Samtidigt avviker en inte obetydlig del av de skydd som erbjuds på marknaden för hobby- och fritidsarbeten från dem som används i arbetslivet genom att ha ett enklare utförande. Dessa senare skydd omfattas inte av arbetsmiljölagen och ingår inte i Arbetarskyddsstyrelsens ansvars- och tillsynsområde. Det som har sagts nu senast gäller i än högre grad större delen av de skydd som används vid sport, idrott och friluftsliv.

För att i enlighet med EES-avtalet överföra direktivet om personlig skyddsutrustning till svensk rätt måste, med hänvisning till vad som har anförts här, särskilda regler införas för sådan personlig skyddsutrustning som inte omfattas av arbetsmiljölagen. Det bör ankomma på någon annan myndighet än Arbetarskyddsstyrelsen att utöva tillsyn enligt dessa regler.

Det måste samtidigt understrykas att det givetvis är av största vikt att de myndigheter som har att utöva tillsyn över efterlevnaden av de olika regelsystemen rörande personlig skyddsutrustning nära samarbetar i frågor som gäller säkerhetskrav m.m. Denna fråga behandlas utförligare längre fram (avsnitt 3.9).

Reglernas konstitutionella karaktär

Det kan inledningsvis erinras om att direktiven inom EG inte har allmän giltighet och inte är till alla delar bindande och direkt tillämpliga i varje stat som har att följa dem. Direktiven binder länderna endast i vad avser det *resultat* som skall uppnås. De överlåter i princip till varje stat att välja tillvägagångssätt och medel för detta. Det betyder bl.a. att de berörda staterna själva får avgöra exempelvis vilken lagstiftningsmetod som skall användas, såsom om ett direktiv mer eller mindre ordagrant skall överföras till nationell rätt eller i stället delvis omformas – transformeras – för att passa bättre ihop med den nationella rättsordningen. Det ankommer också på varje land att avgöra på vilken konstitutionell nivå transformeringen skall ske.

Enligt 7 § EES-avtalet har de avtalsslutande parterna på motsvarande sätt rätt att välja form och metod för hur direktiven skall införlivas med nationell rätt.

Den svenska lagstiftaren har således i princip tämligen fria händer vid valet av transformeringsmetod. En annan sak är att direktiven kan vara så detaljerade och tekniskt utformade att det i praktiken är svårt att vid transformeringen avvika från deras ordalydelse. Detta kommer att belysas i det följande.

Vad så gäller frågan på vilken konstitutionell nivå nya regler om personlig skyddsutrustning på konsumentområdet skall ligga, finns det skäl att peka på att direktivet om personlig skyddsutrustning innefattar sådana åligganden för enskilda som enligt 8 kap. 3 § regeringsformen skall meddelas i lag. Enligt 8 kap. 7 § första stycket 1 får emellertid regeringen efter bemyndigande i lag meddela föreskrifter om skydd för liv, personlig säkerhet eller hälsa, och enligt första stycket 3 får regeringen efter bemyndigande i lag meddela föreskrifter om bl.a. näringsverksamhet. Riksdagen kan också enligt 11 § samma kapitel bemyndiga regeringen att överlåta åt en förvaltningsmyndighet att meddela föreskrifter i ämnet.

Regleringen i direktivet är detaljerad och i stor utsträckning av teknisk karaktär. I promemorian föreslås därför att direktivet införlivas med svensk rätt huvudsakligen genom föreskrifter som meddelas av regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer.

Som tidigare har anförts (avsnitt 1.1) har Sverige genom EES-avtalet förbundit sig att överföra direktivet om personlig skyddsutrustning till svensk rätt. Något konstitutionellt hinder mot att välja en lagstiftningsteknik av det slag som föreslås i promemorian finns inte.

Direktivet är inte ett s.k. minimidirektiv, som kan frångås till förmån för en högre skyddsnivå. Oavsett på vilken konstitutionell nivå som direktivet införlivas med svensk rätt, måste de föreskrivande organen hålla sig inom de ramar i fråga om krav på säkerhet m.m. som direktivet anger. Det synes redan därför inte finnas någon grund för principiella betänkligheter mot att låta den huvudsakliga transformeringen ske på myndighetsnivå. Rikedomerna på detaljer och direktivets i många stycken tekniska karaktär gör att det också passar bättre att reglerna utformas där. Av betydelse är vidare att säkerhetskraven i direktivet är avsedda att ges en mera specificerad innebörd genom standarder som utarbetas av de europeiska standardiseringsorganen. Standardiseringsarbetet kan komma att medföra ändringar i direktivet och därmed även i de svenska föreskrifterna. Också det talar för en ordning med en fullmaktslag med bemyndiganden.

Vi föreslår därför att direktivet om personlig skyddsutrustning – i vad gäller dess tillämplighet på konsumentområdet – införlivas med svensk rätt huvudsakligen genom föreskrifter som meddelas av regeringen eller av den myndighet som regeringen bestämmer. Men de grundläggande förutsättningarna för att personlig skyddsutrustning skall få tillhandahållas bör tas in i lag.

Produktsäkerhetslagen eller en särskild lag?

Bemyndiganderegler om personlig skyddsutrustning kan införas antingen i produktsäkerhetslagen eller i en särskild lag. Produktsäkerhetslagen kompletterar den speciallagstiftning som finns om hur varor och tjänster skall

vara beskaffade, Den är i första hand avsedd att tillämpas på produkter för vilka det inte finns några särskilda säkerhetsbestämmelser. Det är visserligen lagtekniskt möjligt att komplettera produktsäkerhetslagen med de regler om personlig skyddsutrustning på konsumentområdet som behövs. Hittills har dock speciallagstiftning tillämpats för produkter som är underkastade krav som är likartade med dem som nu skall ställas. Enhetlighet i detta hänseende talar därför enligt regeringens mening för att reglerna om personlig skyddsutrustning för privat bruk förs in i en särskild lag. Ett ytterligare skäl är att det ter sig lagtekniskt mindre lämpligt att bland de generellt utformade bestämmelserna i produktsäkerhetslagen införa regler som endast avser vissa slag av produkter. Med hänvisning till vad som har sagts nu bör de lagregler som har diskuterats här tas in i en särskild lag.

Hänvisning till lagens syfte och bakomliggande rättsakter

Några remissinstanser efterlyser en hänvisning i lagtexten till EES-avtalet och de bakomliggande EG-rättsakterna. Vissa anser också att syftet med direktivet – och lagstiftningen – bör framgå.

Den lag om personlig skyddsutrustning för privat bruk som vi föreslår här innehåller till stora delar bemyndiganden. Men den innehåller också betydelsefulla materiella regler. Det ligger därför i linje med vad som uttalas i prop. 1991/92:170 (bilaga 1 s. 187) om Europeiska ekonomiska samarbetsområdet att i lagen ange att den meddelas till uppfyllande av Sveriges förpliktelser enligt avtalet om Europeiska ekonomiska samarbetsområdet.

Sammanfattningsvis föreslås alltså att det aktuella direktivet, i vad avser dess tillämplighet på konsumentområdet, i huvudsak införlivas med svensk rätt genom föreskrifter som meddelas av regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer. I en särskild lag bör ges de bemyndiganden för regeringen som behövs. Den särskilda lagen bör benämnas "Lag om personlig skyddsutrustning för privat bruk".

3.5 Tillämpningsområdet för lagen om personlig skyddsutrustning för privat bruk

Regeringens förslag: Lagen om personlig skyddsutrustning för privat bruk bör gälla sådan skyddsutrustning som tillhandahålls i näringsverksamhet och som konsumenterna i intet obetydlig omfattning utnyttjar eller kan komma att utnyttja för privat bruk. Den bör också gälla utrustning som hyrs ut.

Begreppet personlig skyddsutrustning bör ges samma innebörd som i direktivet.

Promemorians förslag skiljer sig från regeringens genom att formellt ha ett något mindre tillämpningsområde än regeringens. Enligt promemorian skulle lagen gälla sådan skyddsutrustning som i huvudsak är avsedd att användas av konsumenterna för enskilt bruk (se promemorian s. 35).

Remissinstanserna: De flesta remissinstanserna har tillstyrkt förslaget eller lämnat det utan erinran.

Konsumentverket anser att lagen bör ha samma tillämpningsområde som produktsäkerhetslagen.

Kommerskollegium anser att uttrycket "släppa ut på marknaden", som används i direktivet, bör användas i stället för ordet "tillhandahålla" (som används i produktsäkerhetslagen). Bland annat anförs att, om man använder samma begrepp i lagstiftning som följer av EES-avtalet och i rent nationell lagstiftning, begreppet kan komma att få olika betydelser i olika lagar, eftersom det tolkas av olika domstolar.

Sveriges Industriförbund, *Sveriges Köpmannaförbund* och *Sveriges Leksakshandlares Riksförbund* tillstyrker däremot en terminologi som anknyter till produktsäkerhetslagens.

Skälen för regeringens förslag

Personlig skyddsutrustning

I direktivet definieras personlig skyddsutrustning som "varje utrustning, som är avsedd att bäras eller hållas av en person till skydd mot en eller flera hälso- och säkerhetsrisker". Enligt direktivet skall personlig skyddsutrustning "även täcka" vissa närmare angivna "enheter", "komponenter" och "anordningar" (artikel 1 punkt 2 andra stycket). Å andra sidan görs också vissa undantag från tillämpningsområdet.

Sverige har åtagit sig att överföra direktivet om personlig skyddsutrustning till svensk rätt. Direktivet är inte något minimidirektiv, som medger avvikelser för andra eller strängare säkerhetskrav. Det gäller också i fråga om avgränsningen i övrigt av direktivets tillämpningsområde. Detta innebär att en lag om personlig skyddsutrustning för privat bruk bör ges samma tillämpningsområde som direktivet. Personlig skyddsutrustning bör därför definieras på samma sätt som i direktivet, och samma undantag bör göras från lagens tillämpningsområde som där. Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer bör ges rätt att föreskriva om sådana undantag.

Tillhandahållande

Enligt direktivet (artikel 2.1) skall de berörda staterna vidta alla nödvändiga åtgärder för att säkerställa att personlig skyddsutrustning kan *släppas ut på marknaden och tas i bruk* endast om den "ger skydd i fråga om användarnas hälsa utan att det inverkar negativt på hälsa och säkerhet för andra människor, husdjur eller varor." Å andra sidan får en medlemsstat inte "förbjuda, begränsa eller hindra" att utrustning som uppfyller bestämmelserna i direktivet och som bär EG-märket "släpps ut på marknaden" (artikel 4.1).

I promemorian används inte uttrycket "släppa ut på marknaden" utan ordet *tillhandahålla*. Ordet förekommer också i produktsäkerhetslagen. Där täcker det närmast överlåtelse eller erbjudande om överlåtelse. Enligt promemorian skall "tillhandahålla" ha samma innebörd som i produktsäkerhetslagen, liksom uttrycket "släppa ut på marknaden" i direktivet om personlig skyddsutrustning.

Avvikelsen från ordalydelsen i direktivet har ifrågasatts av en remissinstans. Man pekar bl.a. på risken att ordet "tillhandahålla" i lagen om personlig skyddsutrustning för privat bruk i rättstillämpningen kan komma att ges en annan innebörd än det har i produktsäkerhetslagen.

Det är onekligen en fördel om samma uttryck i olika författningar också ges samma innebörd. Det ligger även ett värde i att, så långt möjligt, en enhetlig terminologi används i författningar som har ett nära samband. Vi föreslår en direkt koppling mellan lagen om personlig skyddsutrustning för privat bruk och produktsäkerhetslagen genom en uttrycklig hänvisning i den förra lagen till den senare (avsnitt 3.7). Syftet med hänvisningen är att därmed överföra direktivets om personlig skyddsutrustning s.k. säkerhetsklausul (artikel 7 i direktivet) till svensk rätt. Det talar för att produktsäkerhetslagens terminologi i tillämpliga delar bör användas även i lagen om personlig skyddsutrustning för privat bruk. Det kan tilläggas att denna terminologi har en allmänt vedertagen innebörd. Det är ett ytterligare skäl för denna hållning.

Lösningen kan dock te sig mindre lämplig om det står klart att uttrycket inte kommer att ha samma innebörd i de båda lagarna. Produktsäkerhetslagen kan tillämpas på varje tillhandahållande av en farlig konsumentprodukt, oavsett i vilket distributionsled det sker. Frågan är då hur direktivet skall tolkas i detta avseende.

Det kan då konstateras att uttrycket "släppa ut på marknaden" inte definieras i direktivet om personlig skyddsutrustning. Av detta framgår inte uttryckligen om bara den som första gången överlåter viss skyddsutrustning på marknaden är den som "släpper ut" den där, eller om det tvärtom är ett utsläppande på marknaden först då utrustningen når den som slutligen skall använda den. Ett annat tänkbart alternativ är att en utrustning skall anses bli utsläppt på marknaden varje gång den överlåts, oavsett i vilket led det sker.

För det senaste alternativet talar direktivets syfte att främja den fria rörligheten för sådan skyddsutrustning som uppfyller kraven på säkerhet m.m., liksom att skydda dem som använder personlig skyddsutrustning från skade- och hälsorisker. Det ligger bäst i linje med dessa syften att tolka direktivet så, att den fria rörligheten för sådan utrustning inte får inskränkas i något distributionsled – inte bara i det första eller det sista. Och det överensstämmer också bäst med direktivets syften – liksom med regeln att personlig skyddsutrustning som inte uppfyller kraven inte skall få "tas i bruk" – att personlig skyddsutrustning skall uppfylla säkerhetskraven varje gång den överlåts. En sådan tolkning synes också ligga väl i linje med vad som sägs i artikel 2.1 om att medlemsstaterna skall "vidta alla nödvändiga åtgärder" för att förhindra att farlig skyddsutrustning släpps ut på marknaden och tas i bruk. För att kunna uppfylla det kravet borde, kan det hävdas, en medlemsstat få ingripa mot den näringsidkare i distributionskedjan – tillverkare eller importör, grossist eller detaljist – som bäst bedöms kunna uppfylla ändamålet med ingripandet.

Med hänvisning till vad som har anförts här – och i avsaknad av ett rättsligt avgörande av ett behörigt organ inom EES om innebörden av uttrycket "släppa ut på marknaden" i förevarande direktiv – anser vi att övervägande

skäl talar för att uttrycket "släppa ut på marknaden" väl svarar mot ordet "tillhandahålla" i produktsäkerhetslagen.

Prop. 1992/93:112

Det senare ordet bör därför användas i en lag om personlig skyddsutrustning för privat bruk som en motsvarighet till direktivets uttryck "släppa ut på marknaden".

Tillhandahålla omfattar inte *uthyrning* och andra upplåtelser. Av direktivet synes dock framgå (tillägget "och tas i bruk") att detta också avser bl.a. uthyrning. En lag om personlig skyddsutrustning för privat bruk bör därför även avse uthyrning. En sådan lösning stämmer också överens med produktsäkerhetslagen.

Av direktivet framgår att detta reglerar ett kommersiellt utsläppande av personlig skyddsutrustning på den gemensamma marknaden. I lagen bör samma avgränsning göras. Denna skall således vara tillämplig när skyddsutrustning tillhandahålls i *näringsverksamhet*.

Skyddsutrustning som bör omfattas av lagen

Som har framgått tidigare (avsnitt 3.2) införlivas direktivet om personlig skyddsutrustning, i vad avser dess tillämplighet på arbetsmiljöområdet, genom ändringar i arbetsmiljölagen. Den lagstiftning som vi föreslår här skall därför endast avse personlig skyddsutrustning för privat bruk. Detta skapar vissa gränsdragningsproblem, som också berörs i promemorian. Det hänger samman med att det finns personlig skyddsutrustning som används såväl i arbetslivet som i privatlivet. Exempel på detta är ögonskydd vid bruk av bormaskiner eller andningsskydd för måleriarbeten. Enligt promemorian bör en lag om personlig skyddsutrustning för privat bruk vara tillämplig bara på sådan skyddsutrustning som i *huvudsak är avsedd att användas av konsumenter för enskilt bruk*.

Konsumentverket har kritiserat denna avgränsning. Verket anser att avgränsningen bör göras på samma sätt som i produktsäkerhetslagen. Ingen annan remissinstans har behandlat frågan. Som tidigare har framgått (avsnitt 3.4) anser Kommerskollegium dock att all personlig skyddsutrustning bör behandlas i en lag för att gränsdragningsproblem skall undvikas.

Produktsäkerhetslagen har, liksom den lag som detta förslag avser, till syfte att skydda konsumenterna mot farliga varor. Också utanför området för personlig skyddsutrustning finns varor som används både yrkesmässigt och privat. Gränsen för produktsäkerhetslagens tillämpningsområde dras genom att lagen endast gäller en sådan vara "som konsument i inte obetydlig omfattning utnyttjar eller kan komma att utnyttja för enskilt bruk". I detta ligger enligt förarbetena att mer än någon enstaka privatperson använder varan i fråga i privatlivet. Det måste vara fråga om ett antal konsumenter, sägs det, men antalet behöver inte vara särskilt stort. För att produktsäkerhetslagen skall kunna tillämpas på en vara är det tillräckligt att det inte framstår som direkt ovanligt att konsumenter använder eller kan komma att använda den. Lagen kan då tillämpas på alla exemplar av varan, oavsett om exemplaren används av konsumenter eller av andra, exempelvis yrkesutövare. Ett säkerhetsingripande (dvs. säljförbud eller återkallelse) kan dock tänkas bli selektivt i vissa fall och sålunda ta sikte på att skydda endast en viss kategori av brukare (prop. 1988/89:23 s. 77, jfr s. 34).

Av samma skäl som tidigare har anförts för att ansluta lagen om personlig skyddsutrustning för privat bruk terminologiskt till produktsäkerhetslagen anser vi att det finns anledning att göra en anslutning i fråga om den föreslagna lagens tillämpningsområde. Tillämpningsområdet för lagen blir därmed något större än enligt promemorians förslag. Även detta inrymde dock att lagen skall kunna vara tillämplig på varor som används både yrkesmässigt och privat. Den praktiska skillnaden mellan de båda förslagen vad gäller tillämpningsområdet torde vara liten.

En lag om personlig skyddsutrustning på konsumentområdet bör således vara tillämplig på sådan skyddsutrustning som konsumenter i inte obetydlig omfattning utnyttjar eller kan komma att utnyttja för privat bruk.

Det är med andra ord bara i fråga om sådan utrustning som föreskriftsrätten får utnyttjas och som ingripanden får ske med stöd av lagen och föreskrifter som grundas på den. Tveksamhet om huruvida en viss personlig skyddsutrustning i inte obetydlig omfattning utnyttjas eller kan komma att utnyttjas av konsumenter för privat bruk bör i första hand kunna undanröjas i tillsynsarbetet genom samråd med de myndigheter inom Arbetarskyddsverket som svarar för tillsynen enligt arbetsmiljölagen eller med andra myndigheter med tillsynsansvar i fråga om särskilda kategorier av varor. Vi återkommer till frågan om samarbete mellan tillsynsmyndigheter (avsnitt 3.9).

Har ett ingripande i fråga om en viss personlig skyddsutrustning gjorts i ett visst fall, får frågan om lagen är tillämplig eller ej i sista hand prövas i rättstillämpningen. Detta utvecklas närmare i specialmotiveringen till 2 §.

3.6 Kraven på säkerhet m.m.

Regeringens förslag: Personlig skyddsutrustning som omfattas av lagen får tillhandahållas eller hyras ut bara om den uppfyller krav som föreskrivs i fråga om skydd för hälsa och säkerhet, utformning samt märkning och annan produktinformation.

Promemorians förslag överensstämmer i huvudsak med regeringens, se promemorian s. 49 ff. Enligt promemorian skall kraven dock också kunna avse "tillverkning".

Remissinstanserna: Ingen remissinstans har någon principiell invändning mot att ett kommersiellt tillhandahållande av personlig skyddsutrustning får ske bara om utrustningen uppfyller vissa krav. *Statens Konkurrensverk* betonar vikten av att föreskrifter som utfärdas med stöd av lagar harmoniserar med direktivet och inte går längre än detta. *Sveriges Köpmannaförbund* uttalar sig i samma riktning. Förbundet anser också att berörda parter, bl.a. branchorganisationerna, bör få möjlighet att delta i utformningen av föreskrifterna.

Direktivets säkerhetskrav m.m.

Som redan har nämnts (bl.a. avsnitt 2) ställer direktivet om personlig skyddsutrustning upp ett antal krav, som sådan utrustning måste uppfylla för att få släppas ut på marknaden.

Förutsatt att utrustningen underhålls på rätt sätt och används för avsett ändamål, måste den således ge skydd för brukarnas hälsa och säkerhet, utan att skada andra människor, husdjur eller varor (artikel 2). *All personlig skyddsutrustning* måste uppfylla vissa *grundkrav för hälsa och säkerhet* (artikel 3 och bilaga 2 till direktivet). Skyddsutrustningen måste således motsvara "allmänna krav" (t.ex. att material och delar som ingår i personlig skyddsutrustning skall vara lämpliga, liksom att *information* skall lämnas om förvaring, användning, rengöring och underhåll m.m.). För *flera typer* av personlig skyddsutrustning ställs "kompletterande krav" upp (exempelvis i fråga om utrustning som skall skydda ansikte, ögon och andningsorgan). Slutligen anges "speciella ytterligare krav för särskilda risker" (såsom skydd mot mekaniska stötar, drunkning, buller, kyla och elektriska chocker).

För den övervägande delen av personlig skyddsutrustning krävs vidare att den *utformas* antingen i enlighet med en harmoniserad europeisk standard eller enligt andra tekniska specifikationer som har kontrollerats av ett godkänt kontrollorgan. Personlig skyddsutrustning av enkelt slag behöver i princip bara uppfylla de grundläggande säkerhetskraven.

Innan personlig skyddsutrustning får släppas ut på marknaden måste tillverkaren eller den som företräder honom inom gemenskapen vidare ha viss i direktivet närmare angiven dokumentation tillgänglig för kontroll.

Direktivet uppställer utöver detta mer eller mindre långtgående krav på att tillverkaren skall bekräfta – certifiera – att personlig skyddsutrustning motsvarar uppställda säkerhetsnormer. Vilka krav som måste uppfyllas är beroende av vad slags personlig skyddsutrustning det gäller (se avsnitt 2 och specialmotiveringen till 4 § samt bilaga 2 till denna lagrådsremiss).

Tillverkning

Enligt promemorian skall de krav som en personlig skyddsutrustning skall uppfylla för att få tillhandahållas kommersiellt kunna avse inte bara hälsa och säkerhet samt produktinformation utan även tillverkning. Med detta torde ha åsyftats det förhållandet att direktivet kräver att annan än enkel personlig skyddsutrustning skall typprovas och komplicerad utrustning dessutom underkastas antingen ett s.k. kvalitetskontrollsystem för färdiga produkter eller ett system med tillverkning under övervakning (se artikel 8.4 och 11 i direktivet). Avsikten har knappast varit att föreskrifter skulle kunna meddelas om tillverkningen i andra avseenden än som avses där. För att undanröja missförstånd på denna punkt bör inte ordet tillverkning användas i lagen. Av denna bör däremot framgå att krav skall kunna ställas på utformningen av en personlig skyddsutrustning.

Sveriges anslutning till EES-avtalet innebär att personlig skyddsutrustning för privat bruk skall få tillhandahållas bara om den uppfyller krav som föreskrivs i linje med direktivet om personlig skyddsutrustning och som avser skydd för hälsa och säkerhet, utformning samt märkning och annan produktinformation.

3.7 Produktsäkerhetslagen

Regeringens förslag: Produktsäkerhetslagen bör också i fortsättningen vara tillämplig på personlig skyddsutrustning på konsumentområdet.

Promemorians förslag överensstämmer med regeringens (se promemorian s. 36 f.).

Remissinstanserna: De flesta ansluter sig till förslaget eller lämnar det utan crinran. *Konsumentverket* föreslår att produktsäkerhetslagen ändras så att återkallelse kan ske inte bara som i dag hos brukarna. En tillverkare, importör eller grossist måste också kunna åläggas att återkalla farlig personlig skyddsutrustning från ett senare led i distributionen.

Ett par remissinstanser pekar på risken att en skiftande tillämpning av säkerhetsklausulen i olika länder kan leda till en snedvridning av konkurrensen. *Kommerskollegium* framhåller vikten av att den tillgrips restriktivt och att användningen av den utvecklas i harmoni med övriga länder på den gemensamma marknaden. *Konkurrensverket* betonar vikten av att produktsäkerhetslagen tillämpas i harmoni med direktivet.

Skälen för regeringens förslag

Direktivets säkerhetsklausul

Direktivet om personlig skyddsutrustning uppställer inte bara krav på att de stater där det är tillämpligt föreskriver om säkerhetskrav m.m. på personlig skyddsutrustning som släpps ut på marknaden. Direktivet innehåller också en s.k. säkerhetsklausul (artikel 7; jämför avsnitt 2), som innebär att ett ingripande skall kunna göras i fråga om bl.a. sådana personlig skyddsutrustning som redan har släppts ut på marknaden. Det gäller även om utrustningen överensstämmer med säkerhetskraven och bär EG-märket. Ett ingripande skall kunna ske om denna "skulle kunna medföra en säkerhetsrisk för människor, husdjur eller egendom". Staten i fråga skall då vidta alla nödvändiga åtgärder för att ta bort utrustningen från marknaden eller för att förbjuda utsläppandet på marknaden och fri rörlighet för den. Staten skall omedelbart underrätta kommissionen. För EFTA-länderna kommer att gälla att de skall underrätta motsvarande EFTA-organ.

Som tidigare har redovisats (avsnitt 3.1) är produktsäkerhetslagen i dag tillämplig på personlig skyddsutrustning som tillhandahålls i näringsverksamhet och som konsumenterna inte obetydligt omfattning utnyttjar eller kan komma att utnyttja för enskilt bruk.

Produktsäkerhetslagen syftar till att motverka att farliga varor (och tjänster) orsakar skador på person eller egendom. Med farliga varor avses framför allt sådana som är förenade med risker som antingen framstår som onödiga med hänsyn till möjliga skyddsåtgärder eller som är svåra att förutse för brukarna.

Det kan erinras om att en näringsidkare kan åläggas att lämna säkerhetsinformation, förbjudas att tillhandahålla varor och tjänster (säljförbud), åläggas att lämna varningsinformation och åläggas att återkalla varor och tjänster (återkallelse). Han kan också förbjudas att exportera varor (exportförbud).

Återkallelse i olika led

Enligt 8 § produktsäkerhetslagen skall i förekommande fall en återkallelse av en farlig vara göras från "dem som innehar varan för att bruka den". Ett åläggande om återkallelse kan således inte riktas mot en näringsidkare i ett tidigare led. Konsumentverket anser att lagen bör ändras så att detta blir möjligt.

Det kan konstateras att det av direktivet inte klart framgår hos vem en återkallelse med stöd av säkerhetsklausulen skall kunna ske. I säkerhetsklausulen (artikel 7 punkt 1) sägs att, i förekommande fall, en medlemsstat skall "vidta alla nödvändiga åtgärder för att dels ta bort utrustningen från marknaden, dels förbjuda utsläppandet på marknaden och fri rörlighet för den". Det finns knappast anledning att anta att den möjlighet till återkallelse som produktsäkerhetslagen inrymmer är alltför begränsad i förhållande till vad direktivet kräver. Det kan dock finnas skäl att längre fram, när större klarhet har nåtts om direktivets innebörd i olika hänseenden, återkomma till denna fråga. Så kan bli fallet exempelvis i samband med den översyn av produktsäkerhetslagen som torde bli nödvändig när EG:s allmänna produkt-säkerhetsdirektiv väl har kommit att inrymmas i EES-avtalet.

Regeringen finner således att den möjlighet till återkallelse av farliga varor som produktsäkerhetslagen erbjuder torde motsvara det krav som direktivet ställer. Regeringen är inte heller beredd att på annan grund inom ramen för detta lagstiftningsärende aktualisera en utvidgning av produktsäkerhetslagen så att återkallelse kan ske hos en näringsidkare.

Tillämpningen av säkerhetsklausulen

Vad så gäller synpunkten att säkerhetsklausulen bör tillämpas restriktivt, vill regeringen understryka att en tillämpning av produktsäkerhetslagen givetvis bara aktualiseras när det finns tydliga tecken på att en vara har en skade- eller hälsorisk. Det finns skäl att här erinra om vad föredragande statsrådet anförde i denna fråga i prop. 1988/89:23 om produktsäkerhetslag. Frågan

gällde således när KO kunde förväntas väcka talan vid marknadsdomstolen. "Jag utgår från", anförde statsrådet, "att konsumentombudsmannen inte väcker talan vid marknadsdomstolen om det inte finns klara belägg för att den aktuella produkten är farlig" (s. 67). Mot bakgrund av vad som sålunda uttalades vid produktsäkerhetslagens tillkomst och i ljuset av marknadsdomstolens hittillsvarande praxis finns det ingen faktisk grund för de farhågor om en alltför långtgående tillämpning av säkerhetsklausulen som har framförts.

Men det finns samtidigt skäl att betona vikten av att säkerhetsklausulen tillämpas på ett enhetligt sätt i medlemsländerna. Detta bör kunna tillförsäkras genom väl utvecklade informations- och samrådsförfaranden mellan de berörda staterna. Det finns skäl att här erinra om att direktivet förutsätter att en medlemsstat som har vidtagit en åtgärd enligt säkerhetsklausulen omedelbart skall underrätta EG-kommissionen om detta och om skälen till ingripandet (jfr avsnitt 2 under rubriken "Säkerhetsklausulen") och att EG-kommissionen skall inleda ett särskilt förfarande med anledning av underrättelsen. Vad som sägs om EG-kommissionen gäller för EFTA-ländernas del EFTA:s övervakningsorgan.

Sammanfattningsvis kan således konstateras att produktsäkerhetslagen i allt väsentligt synes inrymma de handlingsmöjligheter som säkerhetsklausulen i direktivet talar om. Den bör därför gälla vid sidan om den särskilda lagen om personlig skyddsutrustning för privat bruk. Produktsäkerhetslagen skall, i linje med vad som anges i direktivet, kunna tillämpas även i fråga om sådana varor som uppfyller uppställda säkerhetskrav.

Mot bakgrund av principen om att "speciallag bryter allmän lag" bör den lag som föreslås här uppta en uttrycklig regel om att produktsäkerhetslagen skall vara tillämplig vid sidan om den. Det bör tilläggas att de speciallagar som har angivits i avsnitt 3.1 – vid sidan om produktsäkerhetslagen – också i princip även i fortsättningen skall vara tillämpliga på personlig skyddsutrustning. Detta torde däremot inte behöva framgå av lagtexten.

3.8 Ansvar m.m.

Regeringens förslag: Den som med uppsåt eller av oaktsamhet bryter mot kraven på säkerhet och hälsa eller kraven på varuutformning eller kraven på märkning och annan produktinformation skall kunna straffas med böter eller fängelse.

Den som måste betala vite på grund av att han har överträtt ett förbud eller föreläggande enligt produktsäkerhetslagen skall dock inte straffas enligt den nu föreslagna lagen för samma gärning.

Personlig skyddsutrustning som har varit föremål för brott skall förklaras förverkad.

Promemorians förslag överensstämmer med regeringens (se promemorian s. 38).

Remissinstanserna: Förslaget tillstyrks eller lämnas utan erinran av samtliga remissinstanser.

Skälen för regeringens förslag: De åtgärder som *direktivet om personlig skyddsutrustning* kräver att de stater som omfattas av detta skall vidta när någon handlar i strid med direktivet kan sammanfattas i ordet *rättelse*. Farlig personlig skyddsutrustning skall i förekommande fall tas bort från marknaden (artikel 7.1), är det fel på en standard skall detta meddelas vissa EG-organ för åtgärder med avseende på standarden (artikel 6 och artikel 7.1; ett EFTA-land skall underrätta motsvarande organ inom EFTA) osv. Inga uttryckliga krav uppställs på att de berörda staterna skall införa straffsanktioner gentemot näringsidkare som exempelvis släpper ut farlig personlig skyddsutrustning på marknaden. Det grundläggande kravet på staterna i fråga är att "vidta alla nödvändiga åtgärder" för att säkerställa att personlig skyddsutrustning endast kan släppas ut på marknaden om de uppfyller säkerhetskraven (artikel 2).

Enligt regeringens mening behövs ansvarsbestämmelser för att säkerställa att direktivets avsedda resultat uppnås att endast ofarlig personlig skyddsutrustning tillhandahålls. Den som bryter mot vad som har föreskrivits i fråga om påverkan på hälsa och säkerhet, utformning – inbegripet kontroll av överensstämmelse – eller märkning (bl.a. EG-märkningen) och annan produktinformation bör därför kunna ställas till ansvar efter medgivande av tillsynsmyndigheten. Straff bör förutsätta uppsåt eller oaktsamhet. Straffskalan bör motsvara den som gäller för andra produktorienterade lagar, nämligen böter eller fängelse i högst ett år. Det bör i lagen också anges att ingen bör straffas i ringa fall.

En bestämmelse behövs också om att den som har överträtt ett vitesföreläggande eller vitesförbud enligt produktsäkerhetslagen inte skall dömas till straff enligt lagen om personlig skyddsutrustning för privat bruk för den gärning som omfattas av vitesföreläggandet eller förbudet.

I lagen bör även anges att en personlig skyddsutrustning som har varit föremål för brott eller värdet av den samt utbytet av brottet skall kunna förklaras förverkad. Detta skall gälla utom om ett förverkande skulle leda till orimliga resultat.

3.9 Marknadsövervakning

Regeringens förslag: Tillsynsmyndigheten bör ha rätt att hos en näringsidkare få tillträda till utrymmen där personlig skyddsutrustning förvaras. Den bör också ha rätt att få de upplysningar, handlingar, varuprover och liknande som behövs för tillsynen.

Regeringen eller, efter delegation av regeringen, tillsynsmyndigheten bör ges rätt att meddela föreskrifter om kontrollen av att personlig skyddsutrustning uppfyller föreskrivna krav. De skall också kunna föreskriva att en näringsidkare skall betala kostnaderna för provtagning och undersökning av prover.

Tillsynen skall utövas av den myndighet som regeringen bestämmer.

regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer skall kunna meddela föreskrifter om tillträde till utrymmen med leksaker samt om rätt till upplysningar och handlingar m.m.

Remissinstanserna: Förslaget till tillsynsregler tillstyrks eller lämnas utan erinran av de flesta remissinstanserna.

Konsumentverket framhåller att ett vidgat internationellt utbyte av varor och tjänster kommer att innebära ökat behov av övervakning, som kommer att ta i anspråk betydande resurser. Några andra remissinstanser uttalar sig i samma riktning.

Sveriges Industriförbund anser att det är principiellt olämpligt att en myndighet som skall meddela föreskrifter på området också skall utöva tillsynen. Förbundet är kritisk mot att Konsumentverket ges rätt att meddela föreskrifter vilka kan ligga till grund för beslut av marknadsdomstolen i ärenden om otillbörlig marknadsföring enligt 2 § marknadsföringslagen och om s.k. säkerhetsinformation enligt 5 § produktsäkerhetslagen.

Konkurrensverket anser att myndighetsutövande funktioner och konkurrensutsatt verksamhet i princip bör bedrivas fristående från varandra. Det är viktigt att provnings- och certifieringsverksamheten sker i konkurrens på lika villkor.

Konsumentverket kritiserar förslaget i promemorian att en näringsidkare som inte har uppfyllt föreskrivna krav skall kunna åläggas att ersätta kostnaderna för sådan provtagning och undersökning som verket inte självt kan utföra. Detta kan bara marginellt ge bidrag till kostnadstäckningen. De stickprovkontroller som Konsumentverket åläggs bör finansieras med särskilda "örönmärkta" pengar. En debitering som görs beroende av slutresultatet är mycket svår att administrera. Stickproven kan också uppfattas som orättvisa av de företag som kommer i fråga för kontrollen. Det är rimligt att provverksamheten på sikt bekostas av den totala produktionen som en form av utvecklingskostnad. *Sveriges Industriförbund*, *Grossistförbundet Svensk Handel* och *Sveriges Köpmannaförbund* anser att en näringsidkare skall behöva betala ersättning för provtagning bara om han inte har handlat enligt direktivet. *Kommerskollegium* anser att frågan om en avgiftsfinansiering av marknadskontrollen bör utvecklas i samklang med övriga länder inom den gemensamma marknaden.

Skälen för regeringens förslag: Direktivet om personlig skyddsutrustning förutsätter att det utövas tillsyn över marknaden. Detta ligger i kravet på att medlemsstaterna skall "vidta alla nödvändiga åtgärder" för att säkerställa att endast säker personlig skyddsutrustning kommer ut på marknaden (artikel 2.1). Även en tillämpning av säkerhetsklausulen (artikel 7.1) förutsätter tillsynsåtgärder.

Som tidigare har anförts (avsnitt 3.1) regleras säkerheten hos personlig skyddsutrustning i dag av produktsäkerhetslagen och viss speciallagstiftning. Tillsynen enligt produktsäkerhetslagen ligger, utom på specialreglerade områden, på Konsumentverket.

Konsumentverkets tillsyn

Konsumentverket är central förvaltningsmyndighet för konsumentfrågor. Verket skall enligt sin instruktion (1990:1179) bl.a. utarbeta riktlinjer (dvs.

allmänna råd) för näringsidkarnas marknadsföring och utformning av varor, tjänster och andra nyttigheter. Verket utövar i dag tillsyn enligt – förutom produktsäkerhetslagen – bl.a. marknadsföringslagen, liksom över efterlevnaden av verkets egna riktlinjer. Tillsynen enligt de specialförfattningar som åsyftades nyss regleras i dessa.

Konsumentverket har hittills i sin marknadsbevakning prioriterat säkerhetsfrågor. Som har anförts tidigare (avsnitt 3.1) har verket också behandlat frågor om personlig skyddsutrustning, bl.a. genom att utfärda riktlinjer på området.

Direktivet förutsätter att de berörda staterna aktivt övervakar att de produkter som finns på marknaden uppfyller de krav som anges i direktivet. En ordning som innebär att Konsumentverket är tillsynsmyndighet ligger väl i linje med de uppgifter som Konsumentverket har redan i dag och den erfarenhet som verket således har på produktsäkerhetsområdet, inbegripet personlig skyddsutrustning. De allra flesta remissinstanser som har uttalat sig i frågan anser också att tillsynen bör ligga på Konsumentverket.

Föreskrifter och tillsyn

Sveriges Industriförbund har dock anfört principiella betänkligheter mot en ordning med Konsumentverket som föreskrivande myndighet. Förbundet anser inte att den myndighet som utfärdar föreskrifter också skall övervaka deras efterlevnad och kunna återropa dem som stöd för en talan i Marknadsdomstolen.

Förbundet ger samtidigt en klar bild av svårigheterna att finna en bättre lösning än den som föreslås i promemorian, dvs. med Konsumentverket som föreskrivande och tillsynsansvarig myndighet. Förbundet anser att den bästa lösningen, i avvaktan på resultatet av den konsumentpolitiska översyn som skall göras (se avsnitt 6), är att föreskrifterna utfärdas av regeringen.

Regeringen vill med anledning av dessa synpunkter inledningsvis erinra om att en tillsynsordning av det slag som föreslås i promemorian redan finns på konsumentområdet, nämligen i anknytning till prisinformationslagen (1991:601). Liknande tillsynssystem, enligt vilka en myndighet som utfärdar föreskrifter även utövar tillsyn, finns på flera andra områden, exempelvis – i fråga om märkning och information – inom ramen för livsmedelslagen (1971:511, omtryckt 1988:461, ändrad senast 1991:1687) och lagen om kemiska produkter. Det går därför knappast att resa några avgörande principiella betänkligheter mot ett system där enligt en lag om personlig skyddsutrustning för privat bruk Konsumentverket både får meddela föreskrifter och utöva tillsyn.

Till detta kommer att föreskriftsrätten i praktiken i allt väsentligt styrs av direktivet om personlig skyddsutrustning. Meningen är ju att föreskrifterna i fråga om krav på säkerhet, utformning och information skall i detalj till svensk rätt överföra de preciserade regler som redan är fastställda i direktivet och till detta knutna harmoniserade standarder (jfr avsnitt 3.4). Även om föreskriftsrätten skulle läggas på något annat organ än Konsumentverket, kunde föreskrifternas innehåll inte bli väsentligen annorlunda än om den läggs Konsumentverket.

Med hänvisning till vad vi har anfört nu anser vi således att ansvaret för marknadsövervakningen, inbegripet rätten att meddela föreskrifter enligt lagen om personlig skyddsutrustning för privat bruk, efter delegation från regeringen, bör ligga på Konsumentverket. Det bör ankomma på regeringen att besluta om tillsynsmyndighet.

När flera myndigheter är berörda

Åtskilliga av de i direktivet om personlig skyddsutrustning avgivna grundkraven för hälsa och säkerhet (i bilaga 2 till direktivet) innehåller ett mer eller mindre vitt tolknings- och tillämpningsutrymme. Så sägs exempelvis under rubriken "Kompletterande krav gemensamma för flera slag eller typer av personlig skyddsutrustning" bl.a. att "all begränsning av användarnas synfält orsakad av personlig skyddsutrustning för ansiktet, ögonen eller andningsorganen skall minimeras" och att "graden för optisk inverkan hos dessa personlig skyddsutrustning-typer skall vara anpassad efter verksamhetens noggrannhetskrav eller långvarighet" (avsnitt 2.3 i bilagan). Tolkningsutrymmet torde dock minskas i takt med att harmoniseringsarbetet på standardiseringsområdet fortskrider. Så länge det finns ett sådant utrymme kan det emellertid inte uteslutas att de myndigheter som har att tillämpa exempelvis arbetsmiljölagen gör en annan bedömning än den myndighet som skall svara för föreskrifter och tillsyn enligt lagen om personlig skyddsutrustning för privat bruk.

Olika synsätt torde mera sällan anläggas de tekniska krav som bör ställas på skyddsutrustning. De gäller snarare behovet av information och har sin bakgrund i omständigheten att informationen från den näringsidkare som tillhandahåller personlig skyddsutrustning i ett visst fall för brukande på arbetsmiljöområdet ofta i första hand torde rikta sig till en annan näringsidkare med kunskap om arbetsmiljörisker och hur sådana kan hanteras. Det kan således tänkas att den fackmässigt kompetente arbetsgivaren vid förvärv av skyddsutrustning, exempelvis komplicerade inandningsskydd, att användas av hans anställda, inte alltid behöver lika enkel och tydlig information om hur utrustningen skall has om hand och underhållas som den enskilde konsumenten.

Om tillsynsmyndigheten enligt den lag som vi föreslår här skulle överväga att införa särskilda informationskrav för en sådan situation som nämndes nyss bör, som strax skall belysas, samråd alltid ske med andra berörda tillsynsorgan. Myndigheten i fråga bör vidare söka utröna om särskilda informationskrav skulle medföra problem i konkurrenshänseende. Det ligger i sakens natur att i förekommande fall sådana informationskrav måste ligga inom ramen för vad som är möjligt enligt den lag som vi föreslår här, liksom enligt direktivet om personlig skyddsutrustning.

I promemorian behandlas gränsdragningsproblem av det slag som har berörts nu. Även gränsdragningsfrågor av annat slag behandlas. Man pekar där på att de bör kunna lösas genom samarbete mellan berörda tillsynsorgan. Arbetskyddsstyrelsen framhåller att gränsdragningsproblemen inte behöver bli av allvarlig art. Styrelsen understryker samtidigt att det vid utförandet av marknadsövervakningen är viktigt med samverkan mellan myndigheter

som har utfärdat regler på området. För att effektivisera marknadsövervakningen samt ha ett forum för gränsdragningsfrågor kan det behövas en permanent grupp med representanter för de berörda myndigheterna.

Vår uppfattning är att förekommande gränsdragningsfrågor bör kunna lösas med samråd och samverkan. Vi vill understryka vikten av att samarbete etableras när det visar sig att en säkerhetsaspekt med avseende på personlig skyddsutrustning – inbegripet frågor om information – berör både arbetsmiljöområdet och privatlivet. Inget torde hindra att de berörda myndigheterna formaliserar sitt samarbete på det sätt som Kommerskollegium synes efterlysa och Arbetsarkyddsstyrelsen har föreslagit.

Kostnader för provtagning m.m.

Direktivet om personlig skyddsutrustning förutsätter att det genomförs olika kontroller med avseende på tillverkningsmetoder och produkter. Här kan hänvisas till den tidigare redogörelsen för detta (avsnitt 2).

I direktivet om personlig skyddsutrustning regleras inte möjligheten för en medlemsstat att låta en tillsynsmyndighet *ta ut ersättning för kostnader för provtagning och undersökning av prover*. Det torde stå varje land fritt att besluta i detta hänseende.

Enligt 24 § fjärde stycket produktsäkerhetslagen får regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer meddela föreskrifter om skyldighet för en näringsidkare som har fått ett åläggande om säkerhetsinformation, varningsinformation, återkallelse, säljförbud eller exportförbud att ersätta tillsynsmyndigheten kostnader för provtagning och undersökning av prov. En likartad bestämmelse finns i 16 § tredje stycket marknadsföringslagen.

I promemorian föreslås en liknande lösning, som dock är något mera långtgående. Den innebär nämligen att en näringsidkare skulle kunna tänkas bli skyldig att betala ersättning för provtagning även i ett fall då han inte har handlat i strid mot lagen. Som har framgått förutsätter däremot ersättnings-skyldigheten enligt produktsäkerhetslagen – liksom enligt marknadsförings-lagen – att näringsidkaren i fråga först har förfarit så att ett åläggande eller förbud har kommit att meddelas. Den föreslagna ordningen har kritiserats av några remissinstanser, som anser att ersättningsskyldighet bara bör komma i fråga när den berörde näringsidkaren har handlat lagstridigt.

Som senare kommer att redovisas närmare (avsnitt 4) har regeringen beslutat att en konsumentpolitisk översyn skall göras samt vidare givit i uppdrag åt Styrelsen för teknisk ackreditering (SWEDAC) att utreda marknads-övervakningen av produkter.

Enligt regeringen bör tillsynsmyndigheten ges rätt att ta ut en ersättning för kostnaderna för provtagning och undersökning av prov från den närings-idkare hos vilken detta sker. En sådan rätt bör i varje fall tills vidare och i avvaktan på resultatet av det utredningsarbete som har nämnts gälla när den som har tillhandahållit skyddsutrustningen i fråga inte har uppfyllt de föreskrivna kraven. Det bör ankomma på regeringen eller, efter regeringens bestämmande, tillsynsmyndigheten att meddela föreskrifter om skyldighet att betala sådana kostnader.

Regeringens bedömning: Det är inte möjligt att närmare beräkna de sammantagna kostnadseffekterna av den föreslagna lagstiftningen. Det är dock sannolikt att näringsidkare som berörs belastas med vissa kostnader.

Konsumentverkets nya uppgifter på området för personlig skyddsutrustning bör, i varje fall övergångsvis, kunna klaras av genom en omfördelning av tillgängliga resurser.

De kostnader som kan uppstå för rättsväsendet måste anses försumbara.

Promemorians bedömning: Vad avser kostnaderna för tillsynen överensstämmer promemorian med regeringens bedömning (se promemorian s. 41 f.). I promemorian behandlas inte kostnadseffekterna för rättsväsendet.

Remissinstanserna: Konsumentverket framhåller att en intensivare marknadsbevakning kommer att ta betydande resurser i anspråk. I övrigt hänvisar verket till vad man har anfört i en tidigare skrivelse till Civildepartementet i frågan.

Skälen för regeringens bedömning: Den föreslagna lagstiftningen kommer med all sannolikhet att belasta de *näringsidkare* som berörs med vissa kostnader för bl.a. certifiering och kontroll samt informationsåtgärder i linje med vad som föreskrivs i direktivet om personlig skyddsutrustning.

Mot de kostnader som lagstiftningen således kan medföra står den nytta som ligger i att produktsäkerheten ökar och att konsumenterna därigenom får ökad trygghet. Till detta kommer att kostnaderna blir en oundviklig följd av Sveriges skyldighet att, enligt EES-avtalet, överföra direktivet om personlig skyddsutrustning till svensk rätt. Samtidigt medför införandet av EG-reglerna i Sverige att svenska tillverkare av personlig skyddsutrustning får möjlighet att på den europeiska marknaden konkurrera med utländska tillverkare på lika villkor. Det torde inte kunna uteslutas att detta kan kompensera branschen ekonomiskt för de ökade kostnaderna.

Även *tillsynen* över lagens efterlevnad kommer att dra kostnader. I en skrivelse till regeringen i mars 1992 har Konsumentverket angående förändringar i verkets marknadsbevakning med anledning av EES-avtalet sökt ange behovet av resurser. Enligt Konsumentverket kräver EES-avtalet en intensifierad marknadsbevakning på de flesta områden. Resursförstärkningar krävs främst på central nivå. Verket gör där bedömningen att ett tillskott om cirka 3,5 mkr behövs. Konsumentverket har emellertid inte ansett det möjligt att för närvarande göra någon definitiv resurs- och kostnadsberäkning av den intensifierade marknadsbevakningen som för verkets del kan bli en följd av EES-avtalet.

Regeringen har under våren 1992 bemyndigat chefen för Civildepartementet att tillkalla en kommitté med uppdrag att göra en konsumentpolitisk översyn (dir. 1992:63). I kommitténs uppdrag ingår bl.a. att undersöka hur marknadsövervakningen på konsumentområdet med anledning av EES-av-

talet bör organiseras samt vilka finansieringsbehov och finansieringsalternativ som föreligger. Det kan tilläggas att regeringen under hösten 1992 vidare har uppdragit åt SWEDAC att utreda frågor om marknadsövervakning av produkter. I uppdraget ingår bl.a. att göra en översiktlig bedömning av behovet av resursinsatser för marknadsövervakning och beskriva de finansieringssystem som finns.

I avvaktan på resultatet av det utredningsarbete som har redovisats nu bör Konsumentverkets nya uppgifter i fråga om personlig skyddsutrustning säkerhet tills vidare kunna klaras av genom en omfördelning av tillgängliga resurser.

Konsumentverket kan som tillsynsmyndighet komma att drabbas av särskilda kostnader för provtagning. Som vi tidigare har berört (avsnitt 3.9) bör verket bl.a. ges rätt att ta ut ersättning för kostnaderna från näringsidkare som inte har uppfyllt de föreskrivna kraven.

En fråga som också bör tas upp i detta sammanhang är eventuella kostnadskonsekvenser för bl.a. *åklagarväsendet och domstolarna*. Som har anförts i avsnitt 3.8 bör en näringsidkare som uppsåtligen eller av oaksamhet bryter mot föreskrivna krav på säkerhet och hälsa m.m. kunna straffas. Omfattningen av nya brottmål – liksom besvärsmål – med anledning av en ny lag om personlig skyddsutrustning för privat bruk kan förväntas bli synnerligen liten. Det finns inte heller anledning att anta att antalet ärenden rörande personlig skyddsutrustning som prövas med stöd av produktsäkerhetslagen kommer att öka genom den nya lagstiftningen. De kostnader som kan uppstå för rättsväsendet måste därför betraktas som försumbara.

5 Ikraftträdande

Regeringens förslag: Lagen om personlig skyddsutrustning för privat bruk bör träda i kraft den dag som regeringen bestämmer.

Promemorians förslag överensstämmer i sak med regeringens förslag (se promemorian s. 43).

Remissinstanserna: *Sveriges Köpmannaförbund* anser att lagen om personlig skyddsutrustning för privat bruk bör träda i kraft tidigast ett år efter EES-avtalets ikraftträdande. Skälet är behovet av informationsinsatser gentemot medlemsföretagen och efterföljande anpassning.

Skälen för regeringens förslag: Sveriges åtagande enligt EES-avtalet innebär att bl.a. direktivet om personlig skyddsutrustning skall införlivas med svensk rätt med verkan från den tidpunkt då avtalet träder i kraft. Det är ännu oklart när detta kommer att ske. Det bör därför ankomma på regeringen att besluta om när lagarna skall träda i kraft.

Någon särskild övergångsreglering till lagarna torde inte behövas. Däremot kan det finnas anledning att överväga övergångsbestämmelser till regeringens och Konsumentverkets föreskrifter.

I enlighet med vad vi nu har anfört har inom Civildepartementet upprättats förslag till

lag om personlig skyddsutrustning för privat bruk.

7 Specialmotivering

Lagens disposition

I lagen om personlig skyddsutrustning för enskilt bruk slås de grundläggande förutsättningarna fast för att sådan personlig skyddsutrustning som faller under lagen skall få tillhandahållas. Lagen innehåller också en definition på sådan personlig skyddsutrustning. Det finns också bestämmelser om ansvar. I övrigt utgörs huvuddelen av bestämmelserna av bemyndiganden. Lagen om personlig skyddsutrustning är indelad i sju olika avsnitt med särskilda rubriker.

Lagens tillämpningsområde m.m.

1 § Föreskrifterna i denna lag meddelas till uppfyllande av Sveriges förpliktelser enligt avtalet om Europeiska ekonomiska samarbetsområdet.

Lagen syftar till att införliva EES-avtalet med svensk rätt i fråga om det i avtalet intagna direktivet om personlig skyddsutrustning när det gäller sådan utrustning som är avsedd för privat bruk. Av paragrafen framgår att lagen har till syfte att uppfylla Sveriges förpliktelser enligt EES-avtalet. Bakgrunden till detta är bl.a. att en tillämpning av den s.k. lagvalsregeln i 5 § i förslaget till EES-lagen kan komma att aktualiseras (jfr prop. 1991/92:170 del 1, avsnitt 14.2 och 16.5; s. 136 respektive 186).

Direktivet om personlig skyddsutrustning anger två syften. Det ena är att få till stånd ett skydd mot farlig personlig skyddsutrustning. Det andra är att främja fri rörlighet för varor. Det blir därmed också i praktiken – vid sidan om det berörda ändamålet – lagens syften, innefattade i det som uttryckligen anges i lagtexten.

2 § Lagen gäller personlig skyddsutrustning som konsumenter i inte obetydlig omfattning utnyttjar eller kan komma att utnyttja för privat bruk.

Med personlig skyddsutrustning avses i lagen varor som är avsedda att ensamma eller i förening med andra varor bäras eller hållas av en person till skydd mot hälso- och säkerhetsrisker.

Enligt artikel 1.2 i *direktivet om personlig skyddsutrustning* avses med personlig skyddsutrustning "varje utrustning, som är avsedd att bäras eller hållas av en person till skydd mot en eller flera hälso- eller säkerhetsrisker". I samma artikel anges vidare att personlig skyddsutrustning även skall täcka

"a) en enhet som utgörs av flera anordningar som har kombinerats av tillverkaren för att skydda en person mot en eller flera potentiella samtidiga risker,

b) en skyddsanordning, fast eller löstagbar, som är kombinerad med en

personlig utrustning som inte har skyddskaraktär och som bärs eller hålls av en person vid utförandet av en särskild uppgift,

c) utbytbara komponenter i personlig skyddsutrustning som är väsentliga för en tillfredsställande funktion och som uteslutande används för sådan utrustning.”

Enligt direktivet skall vidare varje system som släpps ut på marknaden i samband med en personlig skyddsutrustning för att koppla denna till en annan extern kompletterande anordning anses ingå i utrustningen, även om systemet inte är avsett att bäras eller hållas permanent av användaren under hela den period han exponeras för en risk (artikel 1.3).

Första stycket

Av paragrafens första stycke framgår att lagen inte är tillämplig på all personlig skyddsutrustning. Den gäller bara sådan utrustning som konsumenter i inte obetydlig omfattning utnyttjar eller kan komma att utnyttja för privat bruk. Innebörden av detta har utvecklats i den allmänna motiveringen.

Vissa kategorier av personlig skyddsutrustning används både i yrkesverksamhet och av personer på deras fritid. Det gäller t.ex. sådan utrustning som skyddar mot inandningsskador vid måleriarbeten, liksom benskydd att användas vid bruk av motorsåg. Om det i ett visst fall, då ett ingripande mot viss personlig skyddsutrustning ter sig motiverat, råder tveksamhet om lagen om personlig skyddsutrustning är tillämplig – beroende på osäkerhet om utrustningen utnyttjas av konsumenter – får det i första hand ankomma på tillsynsmyndigheten att samråda med det organ som har att utöva tillsyn enligt arbetsmiljölagen. Om ett ingripande görs enligt lagen om personlig skyddsutrustning för privat bruk, ankommer det i sista hand, om ingripandet innebär att åtal väcks med stöd av 9 §, på allmän domstol att pröva i vad mån utrustningen i fråga motsvarar det kriterium som anges i 3 §. Innebär ingripandet att en tillsynsinsats görs med stöd av 6 § eller föreskrifter som har meddelats med stöd av 7 §, kan frågan prövas av allmän förvaltningsdomstol (se 13 §).

Vägledande för bedömningen av om personlig skyddsutrustning kan tänkas utnyttjas av konsumenter för enskilt bruk kan bl.a. sådana faktorer vara som på vilket sätt och gentemot vilken kundkrets utrustningen marknadsförs, hur den är beskaffad (exempelvis om den är utformad att hålla under yrkesmässig användning) och vad som är känt om brukarkretsen. Annat som kan ge vägledning är utformningen av de avtals- och garantivillkor som används vid försäljningen, liksom bruksanvisningar.

Andra stycket

I andra stycket ges en *definition* av begreppet personlig skyddsutrustning. Sådan utrustning utgörs av varor som är avsedda att ensamma eller tillsammans med andra varor bäras eller hållas av en person till skydd mot hälso- och säkerhetsrisker. I avsnitt 2.1 och 2.2 ges åtskilliga exempel på sådan utrustning.

Med *varor* avses i bestämmelsen sådant som i direktivet betecknas som

"enhet", "anordning", "komponent" och "system". Som personlig skyddsutrustning i lagens mening betraktas därför också sådana föremål som anges vid a) – c) ovan. Begreppet "vara" torde i övrigt kunna ges samma innebörd som det har i annan konsumenträttslig lagstiftning (se prop. 1988/89:23 s. 74 f. med hänvisningar).

Direktivet om personlig skyddsutrustning gäller inte en personlig skyddsutrustning som täcks av ett annat direktiv som är avsett att uppfylla samma mål som direktivet om personlig skyddsutrustning angående utsläppandet av produkter på marknaden, fri rörlighet för varor, säkerhet (artikel 1.4 första stycket). Direktivet är inte heller tillämpligt på alla slag av personlig skyddsutrustning. I bilaga 1 till direktivet upptas således varor som inte omfattas av direktivet. Denna fråga behandlas i 3 §.

3 § Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får meddela föreskrifter om att lagen inte skall gälla vissa slag av personlig skyddsutrustning.

Direktivet om personlig skyddsutrustning gäller inte för allt slags personlig skyddsutrustning. Det gäller således inte sådan skyddsutrustning som täcks av ett annat direktiv som är avsett att uppfylla samma mål som direktivet om personlig skyddsutrustning angående utsläppandet av produkter på marknaden, fri rörlighet för varor samt säkerhetsaspekter. Direktivet gäller vidare inte sådan personlig skyddsutrustning som anges i bilaga 1 till direktivet (artikel 1.4).

Bilaga 1 till direktivet, som bär rubriken "Uttömmande förteckning över kategorier av personliga skyddsutrustningar som inte täcks av detta direktiv", upptar följande slag av personlig skyddsutrustning:

1. sådan som har utformats och tillverkats speciellt för att användas av militära styrkor eller för att upprätthålla lag och ordning (hjälm, sköldar etc.).

2. personlig skyddsutrustning för självförsvar (aerosolbehållare, utrustning som används i avskräckande syfte).

3. skyddsutrustning som har utformats och tillverkats för privat bruk mot:

- ogynnsamma väderleksförhållanden (huvudbonaden, årstidsbetonade kläder, fotbeklädnader, paraplyer etc.),
- fukt och vatten (diskhandskar etc.),
- hetta (handskar etc.).

4. utrustning som inte bärs ständigt och som är avsedd för skydd eller räddning av personer på fartyg eller flygplan.

Med hänsyn till dessa förhållanden får regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer enligt den föreslagna bestämmelsen i 3 § en rätt att föreskriva om undantag från lagens tillämpningsområde.

Krav på personlig skyddsutrustning

4 § En näringsidkare får tillhandahålla personlig skyddsutrustning bara om den uppfyller sådana krav som föreskrivs av regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer och som avser

1. skydd för hälsa och säkerhet,
2. utformning,

3. märkning och annan produktinformation.

Vad som sägs om tillhandahållande av personlig skyddsutrustning gäller även erbjudande om och upplåtelse av nyttjanderätt till sådan utrustning.

Som har framgått av den allmänna motiveringen tar *direktivet om personlig skyddsutrustning* sikte på att förhindra dels att farlig skyddsutrustning släpps ut på marknaden (artikel 2.1), dels att en medlemsstat uppställer hinder mot att utrustning som uppfyller kraven i direktivet släpps ut på marknaden (artikel 4).

Innebörden av 4 § är till att börja med att lagen är tillämplig endast på sådan personlig skyddsutrustning som tillhandahålls i näringsverksamhet. Ordet "tillhandahålla" är avsett att ha samma innebörd som i produktsäkerhetslagen. Det torde i praktiken främst avse försäljningserbjudanden, men det täcker också erbjudanden om överlåtelser av annat slag.

Att tillhandahållandet görs av en näringsidkare är detsamma som att det sker i en näringsidkares yrkesmässiga verksamhet. Ett tillhandahållande som en näringsidkare gör vid sidan om sin affärsverksamhet omfattas inte av lagen. Se vidare om begreppet näringsidkare i prop. 1988/89:23 (produktsäkerhetslag) s. 76 med hänvisningar.

I paragrafen anges inte någon särskild *mottagarkrets*. Innebörden av detta är att ett kommersiellt tillhandahållande i varje distributionsled omfattas av lagen. Den tar alltså inte sikte endast på en näringsidkares tillhandahållande av en leksak till konsument. Även en tillverkare eller importörs tillhandahållande av personlig skyddsutrustning till en annan näringsidkare, exempelvis en grossist eller en detaljist, omfattas av lagen.

Första stycket

Av första stycket framgår att en personlig skyddsutrustning bara får tillhandahållas om den uppfyller vissa krav i fråga om säkerhet m.m.

Enligt *direktivet* skall medlemsstaterna "vidta nödvändiga åtgärder för att säkerställa att sådan personlig skyddsutrustning som omfattas av direktivet kan släppas ut på marknaden och tas i bruk endast som den ger skydd i fråga om användarnas hälsa utan att det inverkar negativt på hälsa och säkerhet för andra människor, husdjur eller varor", under förutsättning att utrustningen underhålls på rätt sätt och används för avsett ändamål (artikel 2.1). En personlig skyddsutrustning skall uppfylla de grundläggande hälso- och säkerhetskrav som anges i bilaga 2 till direktivet (artikel 3).

Grundkraven för hälsa och säkerhet i bilagan är, som har framhållits i avsnitt 2.2, av tre olika slag.

Det uppställs således (i avsnitt 1 i bilagan) vissa *allmänna krav* som tillämpas på alla personlig skyddsutrustning. Det är här fråga om principer för utförande (ergonomi samt skyddsnivåer och skyddsklasser), ofarlighet (frånvaro av risker och andra inbyggda skadliga faktorer), bekvämlighet och effektivitet (anpassning av personlig skyddsutrustning till användarens kropps-konstitution, vikt och hållfasthet, "förenlighet" av olika slag eller typer av personlig skyddsutrustning som är utformade för att användas samtidigt), liksom principer om information som skall tillhandahållas av tillverkaren.

Vidare anges (i avsnitt 2 i bilagan) *kompletterande krav*, gemensamma för

flera slag eller typer av personlig skyddsutrustning. Här beskrivs således närmare vad som skall gälla i fråga om skyddsutrustning som har justeringsanordningar (angående felinställning), utrustning som omgärdar de delar av kroppen som skall skyddas (ventilation m.m.), utrustning för ansikte, ögon och andningsorgan (begränsning av synfält, imbildning m.m.), skyddsutrustning som åldras (information om tillverkningsdatum m.m.), skyddsutrustning som kan fastna under användning (komponent med lämplig brottsgräns), utrustning för användning i explosiv miljö (hinder mot gnistbildning m.m.), skyddsutrustning avsedd för användning i nödsituation eller för att snabbt kunna tas på eller av (kort tidsåtgång m.m.), utrustning för användning i mycket farliga situationer (om larm m.m.), utrustning som innehåller komponenter som kan fästas eller tas bort av användaren (skall kunna göras utan verktyg), skyddsutrustning för anslutning till yttre kompletterande anordning (bara till lämplig utrustning), utrustning som innefattar ett vätske-cirkulationsystem (cirkulation oberoende av användarens kroppsställning eller rörelser), utrustning som har ett eller flera slag av identifierings- eller igenkänningsmärkning som är direkt eller indirekt relaterade till hälsa eller säkerhet (symbolform och läslighet m.m.), skyddsutrustning i form av kläder som visuellt varslar om att en människa är närvarande (synlighet m.m.) samt personlig skyddsutrustning för flera risker (skall uppfylla kraven för var och en av riskerna).

Slutligen ställs det (i avsnitt 3 i bilaga 2 till direktivet) upp *speciella ytterligare krav* för särskilda risker. Det är här fråga om krav som gäller skydd mot mekaniska stötar som orsakas av bl.a. fallande eller flygande föremål samt fall beroende på halkning eller från höjd, liksom mekaniska vibrationer, skydd mot statiskt tryck mot delar av kroppen, skydd mot fysisk skada (skrap-, stick- och skärsår), skydd mot druckningsolyckor, skydd mot skadligt buller, skydd mot hetta och/eller brand, mot kyla, mot elektriska chocker, skydd mot joniserande och icke-joniserande strålning samt skydd mot farliga och smittförande ämnen. Slutligen upptas här också särskilda säkerhetskrav för dykarutrustning.

I *lagförslaget* anges att en personlig skyddsutrustning för att få tillhandahållas måste uppfylla vissa krav i fråga om *påverkan på hälsa och säkerhet, utformning samt märkning och annan produktinformation*. Av lagen framgår inte vilka krav som en personlig skyddsutrustning i det enskilda fallet skall uppfylla i de hänseenden som har angivits nu. Bestämmelsen innefattar ett bemyndigande till regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer att ge föreskrifter om detta.

Den föreslagna bestämmelsen i 4 § är således avsedd att utgöra rättslig grund för utfärdandet av föreskrifter som bl.a. anger de säkerhetskrav som uttrycks i den nyss nämnda bilagan 2 till direktivet och som alltså skall vara uppfyllda för att ett tillhandahållande av en personlig skyddsutrustning skall få ske.

Som tidigare har angivits skall en personlig skyddsutrustning enligt direktivet uppfylla vissa närmare angivna hälso- och säkerhetskrav. Medlemsstaterna skall vidta "alla nödvändiga åtgärder" för att säkerställa att personlig skyddsutrustning endast kan släppas ut på marknaden om de uppfyller säkerhetskraven. I *punkt 1* finns bemyndigandet att meddela föreskrifter om

de krav som skall vara uppfyllda i säkerhetshänseende och som går under beteckningen "grundläggande hälso- och säkerhetskrav" i direktivet (artikel 3).

Med stöd av *punkt 2* kan sådana föreskrifter meddelas som behövs för att säkerställa att de personlig skyddsutrustning som tillhandahålls ges en utformning som krävs för att erforderliga säkerhetskrav skall vara uppfyllda. Som har framgått tidigare måste inte helt okomplicerad personlig skyddsutrustning bl.a. överensstämma med standard eller andra specifikationer. Krav på sådan överensstämmelse innefattas i vad som sägs om "utformning".

Punkt 3 innehåller bemyndigandet att meddela föreskrifter om märkning och annan produktinformation som behövs för att förhindra att personlig skyddsutrustning ger upphov till skador. Det tar i första hand sikte på sådan information som anges vid olika punkter i bilaga 2 till direktivet. Vidare ger bestämmelsen stöd för föreskrifter om sådan dokumentation som en tillverkare eller dennes representant skall kunna lämna över till behöriga organ enligt artikel 8.1 och bilaga 3 till direktivet. Slutligen avser bemyndigandet föreskrifter om EG-märkningen.

Andra stycket

Av paragrafen framgår att föreskrifterna om tillhandahållande av personlig skyddsutrustning är tillämpliga även på upplåtelse av nyttjanderätt till personlig skyddsutrustning, dvs. uthyrning av sådan utrustning. Bestämmelsen är avsedd att täcka även ett sådant fall då en konsument för privat bruk hyr en vara och samtidigt får disponera en personlig skyddsutrustning att brukas vid användning av denna. Även om någon särskilt kostnad inte tas ut just för skyddsutrustningen, torde normalt hyreskostnaden för varan i fråga få anses avse även skyddsutrustningen. Hyresavtalet får därmed anses innefatta även denna utrustning.

Tillsyn m.m.

5 § Tillsyn över efterlevnaden av denna lag och av föreskrifter som har meddelats med stöd av lagen eller av ett bemyndigande enligt den utövas av den myndighet som regeringen bestämmer.

6 § En näringsidkare är skyldig att på anmaning av tillsynsmyndigheten

1. lämna tillsynsmyndigheten tillträde till utrymmen där personlig skyddsutrustning förvaras,
2. lämna de upplysningar, handlingar, varoprover och liknande som behövs för tillsynen.

Om en anmaning enligt första stycket inte följs, får tillsynsmyndigheten förelägga näringsidkaren att fullgöra sin skyldighet. Ett sådant föreläggande får förenas med vite.

Direktivet om personlig skyddsutrustning förutsätter att det genomförs olika kontrollåtgärder med avseende på tillverkningsmetoder och produkter. Här kan crinras om att komplicerad personlig skyddsutrustning, avsedd att skydda mot livsfara eller mot allvarlig permanent skada och där konstruktören utgår från att användaren inte själv kan upptäcka risken, i tid skall läm-

nas ut för typkontroll och sedan underkastas antingen en EG-kvalitetskontroll eller en undersökning inom ramen för tillverkarens eget kvalitetskontrollsystem (artikel 8.4.a samt artikel 11). I det förra fallet utförs kontrollen av ett s.k. anmält kontrollorgan (som är fristående i förhållande till tillverkaren). För att kvalitetskontrollen i det senare fallet skall få utföras av näringsidkaren själv måste hans kontrollsystem godkännas.

Det organ som i förekommande fall godkänner tillverkarens kvalitetskontrollsystem skall genom *övervakning* säkerställa att tillverkaren på rätt sätt uppfyller de skyldigheter som uppkommer genom det godkända kvalitetskontrollsystemet. Tillverkaren skall ge övervakningsorganet *tillträde* för kontrolländamål till platser där personlig skyddsutrustning kontrolleras, provas och lagras. Han skall förse organet med all nödvändig *information*. Övervakningsorganet skall med jämna mellanrum utföra s.k. *revisioner* för att säkerställa att tillverkaren bibehåller och tillämpar det godkända kvalitetskontrollsystemet. Dessutom skall organet kunna göra *oanmällda besök* hos tillverkaren (artikel 2 a-d).

I 5 § föreslås en bestämmelse om att det är regeringen som utser tillsynsmyndigheten. Som har framhållits i avsnitt 3.9 bör det ankomma på Konsumentverket att vara tillsynsmyndighet.

De föreslagna bestämmelserna i 6 § *första stycket* innebär att en näringsidkare i olika hänseenden är skyldig att möjliggöra tillsyn (övervakning) av det slag som har angivits nu.

Enligt 6 § *andra stycket* ges tillsynsmyndigheten en möjlighet att vitesförelägga en näringsidkare som inte efter anmaning fullgör sin skyldighet enligt första stycket.

7 § Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får meddela föreskrifter om

1. kontroll av att en personlig skyddsutrustning uppfyller sådana krav som har föreskrivits med stöd av 4 §,
2. skyldighet för en näringsidkare att betala kostnader för provtagning och undersökning av prover.

Som framgår av vad som har sagts i avsnitt 2.2 förutsätter *direktivet om personlig skyddsutrustning* att tillverkaren av sådan utrustning lämnar in utrustningen för typkontroll innan serietillverkningen påbörjas. Det gäller dock inte viss i direktivet närmare angiven personlig skyddsutrustning av enkelt slag (artikel 8.2 och 3). Typkontrollen skall utföras av ett särskilt kontrollorgan (dvs. anmält organ, jfr avsnitt 1.3) vilket för att godkännas som sådant skall uppfylla vissa kriterier (se artikel 9 och 10.1 samt bilaga 5 till direktivet). När en personlig skyddsutrustning vid en provning av ett anmält organ har visat sig uppfylla tillräckliga krav på säkerhet, skall detta utfärda ett s.k. typgodkännandebevis (artikel 10.5).

Det system för provning och kontroll som nu kort har beskrivits tillämpas inte bara i fråga om personlig skyddsutrustning utan kännetecknar över huvud de direktiv om produktsäkerhet som har utfärdats under de senaste åren (se avsnitt 1.2 och 1.3). För att få till stånd en generell anpassning av reglerna om provning och kontroll inom olika produktområden har regeringen i EES-propositionen (1991/92:170) föreslagit en ny lag om kontroll genom teknisk

provning och om mätning (bil. 11, s. 38 f.). Enligt förslaget skall regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer utse de organ som skall anmälas för uppgifter i samband med s.k. bedömning av överensstämmelse inom EES.

Syftet med *punkt 1* i paragrafen är att möjliggöra för regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer att meddela föreskrifter som är nödvändiga för att få till stånd en anslutning av den provning och kontroll som direktivet om personlig skyddsutrustning förutsätter till den generella svenska lagstiftningen om provning och kontroll.

Som har utvecklats i den allmänna motiveringen skall en näringsidkare i vissa fall kunna åläggas att ersätta kostnader för provtagning och undersökning av prov. Detta skall kunna ske med stöd av föreskrifter som kan meddelas enligt den föreslagna bestämmelsen i *punkt 2*.

Produktsäkerhetslagens tillämplighet

8 § Produktsäkerhetslagen (1988:1604) skall tillämpas på sådana varor som omfattas av denna lag.

Detta gäller även om varorna uppfyller sådana krav som har föreskrivits med stöd av 4 §.

En medlemsstat som konstaterar att en personlig skyddsutrustning, som har ett EG-märke och som används för avsett ändamål, skulle kunna medföra en säkerhetsrisk för människor, husdjur eller egendom, skall enligt *direktivet* vidta alla nödvändiga åtgärder för att dels ta bort utrustningen från marknaden, dels förbjuda utsläppandet på marknaden av den och fri rörlighet för den (artikel 7.1, den s.k. säkerhetsklausulen). Det framgår vidare (artikel 7 andra stycket) och direktivet räknar med att orsaken till att personlig skyddsutrustning som bär EG-märket ändå kan utgöra en riskfaktor kan tänkas vara

a) att grundkraven enligt artikel 3 (dvs. de som anges i bilaga 2 till direktivet och som har redovisats i specialmotiveringen till 4 §) inte har uppfyllts,

b) att det har gjorts en otillfredsställande tillämpning av harmoniserade standarder eller

c) att det finns en brist i standarden.

Innebörden av *första stycket* är att produktsäkerhetslagen skall gälla vid sidan om lagen om personlig skyddsutrustning för enskilt bruk. Detta gäller även i fråga om sådan personlig skyddsutrustning som har utformats i enlighet med sådana säkerhetskrav som har föreskrivits med stöd av 4 § första stycket. Det senare framgår av 4 § andra stycket. Produktsäkerhetslagen kan alltså tillämpas även på personlig skyddsutrustning som bär EG-märket och som har utformats i överensstämmelse med en standard eller en prototyp som har godkänts av ett behörigt kontrollorgan. En kort beskrivning av innehållet i produktsäkerhetslagen har gjorts tidigare (avsnitt 2.1). Skälen till att produktsäkerhetslagen bör vara tillämplig vid sidan om lagen om personlig skyddsutrustning för enskilt bruk har utvecklats närmare i den allmänna motiveringen (avsnitt 3.4).

9 § Den som med uppsåt eller av oaktsamhet bryter mot 4 § skall dömas till böter eller fängelse i högst ett år.

I ringa fall skall inte dömas till ansvar.

Första stycket

De åtgärder som *direktivet* om personlig skyddsutrustning kräver att de stater som omfattas av detta skall vidta när farlig personlig skyddsutrustning släpps ut på marknaden kan sammanfattas i ordet *rättelse*. Farlig utrustning skall i förekommande fall tas bort från marknaden (artikel 7.1), är det fel på en standard skall detta meddelas behöriga organ inom EG och EFTA för åtgärder med avseende på standarden (artikel 6 och artikel 7.1 och 2 i direktivet samt punkt 4 i protokoll 1 till EES-avtalet samt artikel 1 i protokoll 1 till avtalet mellan EFTA-staterna om upprättande av en övervakningsmyndighet och en domstol).

Inga uttryckliga krav uppställs på att de berörda staterna skall införa straffsanktioner gentemot näringsidkare som exempelvis släpper ut farlig personlig skyddsutrustning på marknaden. Det grundläggande kravet är att staterna skall "vidta alla nödvändiga åtgärder" för att säkerställa att personlig skyddsutrustning endast kan släppas ut på marknaden och tas i bruk om de uppfyller vissa närmare angivna säkerhetskrav (artikel 2.1 och 3 med hänvisning till bilaga 2 till direktivet; jfr även artikel 7.1 första stycket).

För att i direktivets anda uppnå ett reellt förbud för försäljning av farlig personlig skyddsutrustning är de säkerhetskrav som kan föreskrivas med stöd av 4 § första stycket lagförslaget *straffsanktionerade*. Detta gäller således såväl de krav i fråga om skydd för hälsa och säkerhet som avses i 4 § första stycket 1 som de krav i fråga om tillverkning samt märkning och annan produktinformation som avses i 4 § första stycket 2 och 3. Det bör observeras att underlåtenhet att märka personlig skyddsutrustning med EG-märke på det sätt som skall ske sanktioneras enligt detta lagrum.

För att någon skall dömas till ansvar vid överträdelse av 4 § första stycket krävs att gärningen har begåtts med uppsåt eller av oaktsamhet som inte behöver vara grov.

Påföljden är böter eller fängelse i högst ett år. Böter döms ut i dagsböter eller, om brottet förskyller lägre straff än trettio dagsböter, i penningböter. Detta följer av 25 kap. 1 § brottsbalken i dess lydelse fr.o.m. den 1 januari 1992 (SFS 1991:240; prop. 1990/91:68, bet. 1990/91:JuU10, rskr. 1990/91:155).

Andra stycket

Av andra stycket framgår att det inte skall dömas till ansvar i ringa fall. Straffrihet gäller således om förseelsen med hänsyn till samtliga omständigheter får betecknas som ringa. En sådan omständighet kan tänkas vara att ett krav i en föreskrift enligt 4 §, som en personlig skyddsutrustning i ett visst fall inte har uppfyllt, vid prövning av behörigt organ inom EES visar sig gå längre än vad direktivet anger och förfarandet således inte är i strid med detta.

10 § Den som överträder ett vitesföreläggande eller vitesförbud enligt produktsäkerhetslagen (1988:1604) skall inte dömas till ansvar enligt 9 § för en gärning som omfattas av föreläggandet eller förbudet.

Av 5 § framgår att även produktsäkerhetslagen är tillämplig på personlig skyddsutrustning som är farlig. Påföljderna enligt den lagen är ålägganden eller förbud, som normalt skall förenas med vite (15 § produktsäkerhetslagen). Det kan därför tänkas att en handling som innefattar överträdelse av ett vitesförbud eller föreläggande enligt produktsäkerhetslagen också utgör ett brott mot 4 § i den nu föreslagna lagen. Om då både straff och vite döms ut drabbas handlingen av dubbla påföljder, vilket kan vara ägnat att väcka betänkligheter.

Eftersom båda lagarna syftar till att motverka skador på person och egendom och påföljderna enligt båda lagarna är knutna till det förhållandet att en farlig vara har kommit att tillhandahållas, bygger vitesföreläggandet och straffregeln på samma grund. I så fall bör inte mer än en av påföljderna dömas ut. Vitet bör därvid ges företräde. En föreskrift av sådan innebörd har därför tagits in i paragrafen. Straffrihet föreligger om gärningen när den begås innebär överträdelse av ett vitesförbud, som gäller mot den handlande.

Bestämmelsen är tillämplig bara på det fallet att handlingen är straffbar enligt lagen om personlig skyddsutrustning för privat bruk. Är den belagd med straff i annan författning, gäller bestämmelsen inte. Då skall alltså i princip både straff och vite dömas ut. Intresset av att inte den sammanlagda påföljden blir oskäligt hård bör emellertid beaktas vid straffmätningen (jfr prop. 1979:34 s. 96 f.).

11 § Allmänt åtal för brott mot denna lag får väckas bara efter medgivande av den myndighet som regeringen bestämmer.

I paragrafen föreskrivs att allmänt åtal inte får väckas för brott mot lagen annat än efter medgivande av den myndighet som regeringen bestämmer. Detta överensstämmer med vad som gäller enligt exempelvis marknadsföringslagen (1975:1418). Regeln medför bl.a. att en gärning som har åtalats som exempelvis vållande till kroppsskada eller sjukdom (3 kap. 8 § brottsbalken) inte alternativt kan föranleda ansvar för brott mot 4 § lagen om personlig skyddsutrustning för privat bruk, utan att tillsynsmyndighetens medgivande har inhämtats (se 20 kap. 3 § andra stycket rättegångsbalken; jfr NJA 1981 s. 513).

Om åklagaren beslutar att inte väcka åtal har enligt vanliga regler en målsägande rätt att väcka enskilt åtal (20 kap. 8 § rättegångsbalken).

12 § En vara som har varit föremål för brott enligt denna lag eller dess värde samt utbytet av sådant brott skall förklaras förverkade, om det inte är uppenbart oskäligt.

Paragrafen uttrycker den allmänna principen att egendom som har varit föremål för brott eller egendomens värde samt utbytet av brottet normalt skall förklaras förverkade. Genom förverkandet av personlig skyddsutrustning i fråga förhindras en vidare spridning av utrustningen, vilket är i linje med lagens och direktivets syfte. Enligt bestämmelsen skall värdet av personlig skyddsutrustning som tillhandahållits i strid med 4 §, men som inte

längre innehas av näringsidkaren i fråga, förverkas. Detsamma gäller den vinst som näringsidkaren i fråga har gjort genom olovliga tillhandahållandet.

Prop. 1992/93:112

Överklagande

13 § Tillsynsmyndighetens beslut i enskilda fall enligt 6 § eller enligt föreskrifter som har meddelats med stöd av 7 § får överklagas hos kammarrätten.

Av paragrafen framgår vilka beslut av en tillsynsmyndighet som får överklagas. Det är därvid fråga om sådana tillsynsbeslut som grundar sig på föreskrifter som har meddelats med stöd av 4 § första stycket. Bestämmelsen föreskriver att sådana beslut får överklagas hos kammarrätten. Instansordningen kan dock komma att ändras på grund av att Domstolsutredningen i betänkandet (SOU 1991:106) Domstolar inför 2 000-talet har föreslagit att i princip alla förvaltningsmål skall prövas av länsrätt som första domstolsinstans.

8 Ärendet till riksdagen

Regeringen föreslår att riksdagen antar förslaget till lag om personlig skyddsutrustning för privat bruk.

Propositionens lagförslag

Förslag till

Lag om personlig skyddsutrustning för privat bruk

Prop. 1992/93:112

Propositionens
lagförslag

Härigenom föreskrivs följande.

Lagens tillämpningsområde m.m.

1 § Föreskrifterna i denna lag meddelas till uppfyllande av Sveriges förpliktelser enligt avtalet om Europeiska ekonomiska samarbetsområdet.

2 § Lagen gäller personlig skyddsutrustning som konsumenter i inte obetydlig omfattning utnyttjar eller kan komma att utnyttja för privat bruk.

Med personlig skyddsutrustning avses i lagen varor som är avsedda att ensamma eller i förening med andra varor bäras eller hållas av en person till skydd mot hälso- och säkerhetsrisker.

3 § Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får meddela föreskrifter om att lagen inte skall gälla vissa slag av personlig skyddsutrustning.

Krav på personlig skyddsutrustning

4 § En näringsidkare får tillhandahålla personlig skyddsutrustning bara om den uppfyller sådana krav som föreskrivs av regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer och som avser

1. skydd för hälsa och säkerhet,
2. utformning,
3. märkning och annan produktinformation.

Vad som sägs om tillhandahållande av personlig skyddsutrustning gäller även erbjudande om och upplåtelse av nyttjanderätt till sådan utrustning.

Tillsyn m.m.

5 § Tillsyn över efterlevnaden av denna lag och av föreskrifter som har meddelas med stöd av lagen eller av ett bemyndigande enligt den utövas av den myndighet som regeringen bestämmer.

6 § En näringsidkare är skyldig att på anmaning av tillsynsmyndigheten

1. lämna tillsynsmyndigheten tillträde till utrymmen där personlig skyddsutrustning förvaras,
2. lämna de upplysningar, handlingar, varuprover och liknande som behövs för tillsynen.

Om en anmaning enligt första stycket inte följs, får tillsynsmyndigheten förelägga näringsidkaren att fullgöra sin skyldighet. Ett sådant föreläggande får förenas med vite.

7 § Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får meddela föreskrifter om

1. kontroll av att en personlig skyddsutrustning uppfyller sådana krav som har föreskrivits med stöd av 4 §,

2. skyldighet för en näringsidkare att betala kostnader för provtagning och undersökning av prover.

Prop. 1992/93:112
Propositionens
lagförslag

Produktsäkerhetslagens tillämplighet

8 § Produktsäkerhetslagen (1988:1604) skall tillämpas på sådana varor som omfattas av denna lag.

Detta gäller även om varorna uppfyller sådana krav som har föreskrivits med stöd av 4 §.

Straffbestämmelser m.m.

9 § Den som med uppsåt eller av oaktsamhet bryter mot 4 § skall dömas till böter eller fängelse i högst ett år.

I ringa fall skall inte dömas till ansvar.

10 § Den som överträder ett vitesföreläggande eller vitesförbud enligt produktsäkerhetslagen (1988:1604) skall inte dömas till ansvar enligt 9 § för en gärning som omfattas av föreläggandet eller förbudet.

11 § Allmänt åtal för brott mot denna lag får väckas bara efter medgivande av den myndighet som regeringen bestämmer.

12 § En vara som har varit föremål för brott enligt denna lag eller dess värde samt utbytet av sådant brott skall förklaras förverkade, om det inte är uppenbart oskäligt.

Överklagande

13 § Tillsynsmyndighetens beslut i enskilda fall enligt 6 § eller enligt föreskrifter som har meddelats med stöd av 7 § får överklagas hos kammarrätten.

Denna lag träder i kraft den dag som regeringen bestämmer.

RÅDETS DIREKTIV

av den 21 december 1989

om tillnärmning av medlemsstaternas lagstiftning om personlig
skyddsutrustning

(89/686/EEG)

EUROPEISKA GEMENSKAPERNAS RÅD HAR ANTAGIT
DETTA DIREKTIV

med beaktande av Fördraget om upprättandet av Europeiska ekonomiska gemenskapen och särskilt artikel 100a i detta,

med beaktande av kommissionens förslag¹,

i samarbete med Europaparlamentet²,

med beaktande av Ekonomiska och sociala kommitténs yttrande³, och

med beaktande av följande:

Det är nödvändigt att besluta om åtgärder i syfte att gradvis upprätta den inre marknaden under en period fram till den 31 december 1992. Den inre marknaden omfattar ett område utan inre gränser inom vilket fri rörlighet för varor, personer, tjänster och kapital garanteras.

Flera medlemsstater har de senaste åren antagit bestämmelser som täcker många typer av personlig skyddsutrustning i syfte att särskilt skydda allmänhetens hälsa, förbättra säkerheten i arbetet och att garantera användarskydd.

Dessa nationella bestämmelser är ofta mycket detaljerade beträffande kraven på utförande, tillverkning, kvalitetsnivå, provning och certifiering av personlig skyddsutrustning i syfte att skydda människor mot skador och sjukdomar.

I synnerhet nationella bestämmelser om säkerheten i arbetet gör användning av personlig skyddsutrustning obligatorisk. Många krav tvingar arbetsgivare att tillhandahålla sin personal lämplig personlig skyddsutrustning, när det saknas eller när det inte är lämpligt att prioritera gemensamma skyddsåtgärder.

Nationella bestämmelser om personlig skyddsutrustning skiljer sig väsentligt från en medlemsstat till en annan. De kan sålunda utgöra ett handelshinder med direkta följder för upprättandet av en väl fungerande gemensam marknad.

Det är nödvändigt att harmonisera dessa olika nationella bestämmelser för att säkerställa fri rörlighet för dessa produkter

utan att på något sätt sänka redan gällande krav på skyddsnivåer i medlemsstaterna och för att se till att de höjs om det är nödvändigt.

Bestämmelserna om utförandet och tillverkningen av personlig skyddsutrustning som finns i detta direktiv och som är grundläggande särskilt för strävanden att garantera en säkrare arbetsmiljö, påverkar inte tillämpningen av bestämmelser om användningen av sådan utrustning och om organisationen av skyddet för arbetstagarnas hälsa och säkerhet i arbetet.

Detta direktiv definierar endast de grundkrav som den personliga skyddsutrustningen skall uppfylla. För att bedöma om dessa grundkrav uppfylls, är det viktigt att det finns harmoniserade europeiska standarder särskilt för utformning och tillverkning av personlig skyddsutrustning samt specifikationer och provningsmetoder för personlig skyddsutrustning. Överensstämmelse med dessa standarder medför att man utgår från att dessa produkter överensstämmer med ovan nämnda grundkrav. Sådana harmoniserade europeiska standarder utarbetas av privata organ och skall bibehålla sin status av ej bindande texter. I detta avseende är Europeiska organisationen för standardisering (CEN) och Europeiska organisationen för standardisering inom elområdet (CENELEC) behöriga organ som har blivit bemyndigade att fastställa harmoniserade standarder enligt de allmänna riktlinjer som reglerar samarbetet mellan kommissionen och dessa organ. Dessa riktlinjer ratificerades den 13 november 1984. I detta direktiv menas med en harmoniserad standard en text med tekniska specifikationer (en europeisk standard eller ett harmoniseringsdokument), som har fastställts av ett eller av båda dessa ovan nämnda organ på anmodan av kommissionen i enlighet med rådets direktiv 83/189/EEG av den 28 mars 1983, som fastställer ett förfarande för att tillhandahålla information om tekniska standarder och regler⁴ i dess lydelse enligt direktiv 88/182/EEG⁵ och enligt de ovan nämnda allmänna riktlinjerna.

Det skulle vara klokt att övergångsvis och enligt kraven i fördraget bibehålla och tillämpa status quo beträffande överensstämmelsen med existerande nationella standarder för personlig skyddsutrustning, vilka inte täcks av harmoniserade standarder det datum då detta direktiv antas. Detta gäller i avvaktan på att man fastställer harmoniserade standarder. Dessa kommer att bli många och det kommer att innebära en hel del arbete att utarbeta dem inom den tidsram som fastställts för att förverkliga den inre marknaden.

¹ EGT nr C 141, 30.5.1988, s. 14.

² EGT nr C 12, 16.1.1989, s. 109,
EGT nr C 304, 4.12.1989, s. 29.

³ EGT nr C 337, 31.12.1988, s. 37.

⁴ EGT nr L 109, 26.4.1983, s. 8.

⁵ EGT nr L 81, 26.3.1988, s. 75.

Med hänsyn till dels den allmänna och övergripande roll som den ständiga kommittén spelar och i synnerhet dess del i utarbetandet av standardtillämpningar, dels funktionen hos existerande europeiska standardiseringsöverenskommelser, är denna ständiga kommitté särskilt lämpad för uppgiften att biträda kommissionen med att kontrollera att de harmoniserade standarderna inom gemenskapen överensstämmer med varandra. Kommittén har bildats enligt artikel 5 i direktiv 83/189/EEG för standardiseringspolicy på gemenskapsnivå.

Uppfylldandet av dessa tekniska krav skall kontrolleras för att säkerställa ett adekvat skydd för användare och tredje man. Existerande kontrollförfaranden kan skilja sig åt avsevärt från en medlemsstat till en annan. För att undvika många kontroller, vilket bara hindrar fri rörelse för personlig skyddsutrustning, bör man ömsesidigt godkänna de kontroller som gjorts av medlemsstaterna. För att underlätta ett sådant godkännande är det nödvändigt att fastställa harmoniserade förfaranden inom gemenskapen och att harmonisera de kriterier som skall beaktas för att välja de organ som skall ansvara för kontroll, övervakning och verifikation.

Ramlagstiftningen bör förbättras så att arbetsmarknadens parter bidrar på ett effektivt och lämpligt sätt i denna standardiseringsprocess.

HÄRIGENOM FÖRESKRIVS FÖLJANDE.

KAPITEL I

RÄCKVIDD, UTSLÄPPANDE PÅ MARKNADEN OCH FRI RÖRLIGHET

Artikel 1

1. Detta direktiv gäller personlig skyddsutrustning.

Det fastställer i fråga om sådan utrustning villkoren för hur den får släppas ut på marknaden och den fria rörligheten inom gemenskapen samt de grundläggande säkerhetskrav, som en personlig skyddsutrustning skall uppfylla för att skydda användarnas hälsa och säkerhet.

2. I detta direktiv menas med en personlig skyddsutrustning varje utrustning, som är avsedd att bäras eller hållas av en person till skydd mot en eller flera hälso- eller säkerhetsrisker.

Uttrycket personlig skyddsutrustning skall även täcka

- a) en enhet som utgörs av flera anordningar som har kombinerats av tillverkaren för att skydda en person mot en eller flera potentiella samtidiga risker,
- b) en skyddsanordning, fast eller löstagbar, som är kombinerad med en personlig utrustning som inte har

skyddskaraktär och som bärs eller hålls av en person vid utförandet av en särskild uppgift, och

- c) utbytbara komponenter i personliga skyddsutrustningar som är väsentliga för en tillfredsställande funktion och som uteslutande används för sådan utrustning.

3. Varje system som släpps ut på marknaden i samband med en personlig skyddsutrustning för att koppla denna till en annan extern kompletterande anordning skall anses ingå i utrustningen, även om systemet inte är avsett att bäras eller hållas permanent av användaren under hela den period han exponeras för en risk.

4. Detta direktiv gäller inte

- en personlig skyddsutrustning som täcks av ett annat direktiv som är avsett att uppfylla samma mål som detta direktiv i fråga om dels utsläppandet av produkter på marknaden, dels fri rörlighet för varor, dels säkerheten, och
- de kategorier av personlig skyddsutrustning som specificerats i förteckningen över undantagna produkter i bilaga 1 oberoende av vad som sägs i första strecksatsen.

Artikel 2

1. Medlemsstaterna skall vidta alla nödvändiga åtgärder för att säkerställa att en personlig skyddsutrustning som nämns i artikel 1 kan släppas ut på marknaden och tas i bruk endast om den ger skydd i fråga om användarnas hälsa utan att det inverkar negativt på hälsa och säkerhet för andra människor, husdjur eller varor. Detta gäller när de underhålls på rätt sätt och används för avsett ändamål.

2. Detta direktiv skall inte inskränka rätten för medlemsstaterna att fastställa, i enlighet med fördraget, de krav som de anser vara nödvändiga för att säkerställa användarnas säkerhet förutsatt att detta inte ger upphov till ändringar av personliga skyddsutrustningar som skulle kunna resultera i att de inte överensstämmer med bestämmelserna i detta direktiv.

3. Medlemsstaterna skall inte förhindra att man på varumässor, utställningar och liknande visar en personlig skyddsutrustning som inte överensstämmer med bestämmelserna i detta direktiv, förutsatt att ett lämpligt anslag är uppsatt som anger detta och förbjuder förvärf eller användning av den för vilket ändamål det än må vara, förrän tillverkaren eller den som representerar honom i gemenskapen har sett till att den personliga skyddsutrustningen överensstämmer med bestämmelserna.

Artikel 3

Den personlig skyddsutrustning som avses i artikel 1 skall uppfylla de grundläggande hälso- och säkerhetskrav som fastställts i bilaga 2.

Artikel 4

1. Medlemsstaterna får inte begränsa, hindra eller förbjuda att personliga skyddsutrustningar eller komponenter till dem

som uppfyller bestämmelserna i detta direktiv och som bär EG-märket släpps ut på marknaden.

2. Medlemsstaterna får inte begränsa, hindra eller förbjuda att komponenter till personliga skyddsutrustningar som inte bär EG-märket och vilka är avsedda att ingå i en personlig skyddsutrustning släpps ut på marknaden, förutsatt att de inte är väsentliga för att en skyddsutrustning skall fungera på ett tillfredsställande sätt.

Artikel 5

1. Medlemsstaterna skall anse att den personliga skyddsutrustning som avses i artikel 8.3 överensstämmer med grundkraven i artikel 3 om den har EG-märket och om tillverkaren på begäran kan förete en försäkran om överensstämmelse enligt artikel 12.

2. Medlemsstaterna skall utgå från att en personlig skyddsutrustning enligt artikel 8.2 uppfyller grundkraven enligt artikel 3 om den har ett EG-märke och tillverkaren på begäran kan förete, inte bara en försäkran enligt artikel 12, utan även ett intyg som utfärdats av det enligt artikel 9 anmälda kontrollorganet. Intyget visar dels att utrustningen överensstämmer med de relevanta nationella standarder som anpassats till de harmoniserade standarderna, dels att det har bedömts på EG-typkontrollnivå enligt första strecksatsen i artikel 10.4 a och b.

Om en tillverkare inte har tillämpat eller bara delvis har tillämpat de harmoniserade standarderna eller om det inte finns några sådana, skall intyget som utfärdats av det anmälda kontrollorganet ange att grundkraven uppfylls enligt andra strecksatsen i artikel 10.4 a och b.

3. Den personliga skyddsutrustning som avses i artikel 8.2 och för vilken det inte finns harmoniserade standarder får under en övergångsperiod fram till senast den 31 december 1992 fortsätta att behandlas enligt de nationella bestämmelser som redan är i kraft det datum då detta direktiv antas, förutsatt att dessa är förenliga med bestämmelserna i fördraget.

4. Kommissionen skall offentliggöra beteckningarna på de harmoniserade standarderna i *Europeiska gemenskapernas officiella tidning*.

Medlemsstaterna skall offentliggöra beteckningarna på de nationella standarderna som anpassats till de harmoniserade standarderna.

5. Medlemsstaterna skall säkerställa att lämpliga åtgärder vidtas före den 30 juni 1991 för att göra det möjligt för arbetsmarknadens parter att ha ett inflytande på nationell nivå i processen att utarbeta harmoniserade standarder och att revidera dem.

Artikel 6

1. Om en medlemsstat eller kommissionen skulle anse att de harmoniserade standarder som avses i artikel 5 inte helt

fyller de tillämpliga grundkraven enligt artikel 3, skall kommissionen eller den berörda medlemsstaten hänskjuta frågan till den kommitté som bildats enligt direktiv 83/189/EEG¹ och ange skälen till det. Kommittén skall avge ett yttrande utan dröjsmål.

Mot bakgrund av kommitténs yttrande skall kommissionen anmäla till medlemsstaterna om de berörda standarderna från publikationer enligt artikel 5 skall stryka eller ej.

2. Den ständiga kommittén som bildats enligt artikel 6.2 i direktiv 89/392/EEG² får, enligt det förfarande som beskrivs nedan, underrättas om alla de frågor som genomförande och praktisk tillämpning av detta direktiv kan ge upphov till.

Representanten från kommissionen skall underställa kommittén ett förslag till åtgärder. Kommittén skall yttra sig om förslaget inom en tidsfrist som ordföranden fastställer beroende på hur brådskande ärendet är, vid behov genom omröstning.

Yttrandet skall tas till protokollet. Dessutom skall varje medlemsstat ha rätt att be att dess åsikt antecknas i protokollet.

Kommissionen skall ta synnerlig hänsyn till det yttrande kommittén lämnat. Den skall informera kommittén på vilket sätt man har beaktat yttrandet.

Artikel 7

1. Om en medlemsstat upptäcker att en personlig skyddsutrustning som har ett EG-märke och som används för avsett ändamål skulle kunna medföra en säkerhetsrisk för människor, husdjur eller egendom, skall den vidta alla nödvändiga åtgärder för att dels ta bort utrustningen från marknaden, dels förbjuda utsläppandet på marknaden och fri rörlighet för den.

Den berörda medlemsstaten skall omedelbart informera kommissionen om en sådan åtgärd och ange skälen för beslutet och särskilt fastställa om den bristande överensstämmelsen beror på

- a) att grundkraven enligt artikel 3 inte uppfyllts,
- b) en otillfredsställande tillämpning av de standarder som avses i artikel 5, eller
- c) en brist i de standarder som avses i artikel 5.

2. Kommissionen skall inleda diskussioner med de berörda parterna så snart som möjligt. Om kommissionen efter diskussionen beslutar att den vidtagna åtgärden var befogad,

¹ EGT Nr L 109, 26.4.1983, s. 8.

² EGT Nr L 183, 29.6.1989, s. 9.

skall den omedelbart informera medlemsstaten och alla övriga medlemsstater om detta. Om kommissionen beslutar att den vidtagna åtgärden inte var befogad, skall den omedelbart informera den berörda medlemsstaten och tillverkaren eller den som representerar denne i gemenskapen om detta. Om beslutet som avses i punkt 1 orsakas av en brist i standarderna, skall kommissionen hänskjuta frågan till den kommitté som avses i artikel 6.1, under förutsättning att den berörda medlemsstaten avser att ansluta sig till beslutet och inleda ett förfarande enligt artikel 6.2.

3. Om en personlig skyddsutrustning som inte överensstämmer med de aktuella kraven bär EG-märket, skall den berörda medlemsstaten vidta lämpliga åtgärder mot dem som är ansvariga för anbringandet av märket och informera kommissionen och övriga medlemsstater om detta.

4. Kommissionen skall säkerställa att medlemsstaterna är informerade om utvecklingen och resultaten av ett förfarande enligt denna artikel.

KAPITEL II

CERTIFIERINGSFÖRFARANDEN

Artikel 8

1. Innan en typ av personlig skyddsutrustning släpps ut på marknaden, skall tillverkaren eller den som representerar honom i gemenskapen samla den tekniska dokumentation som avses i bilaga 3, så att den vid behov kan inges till behöriga myndigheter.

2. Innan serietillverkning påbörjas av andra personliga skyddsutrustningar än de som avses i punkt 3, skall tillverkaren eller den som representerar honom i gemenskapen lämna in sådan utrustning för EG-typkontroll enligt artikel 10.

3. EG-typkontroll skall inte krävas när det gäller personlig skyddsutrustning av enkelt slag, om konstruktören utgår från att användaren själv kan bedöma skyddsnivån mot de minimala riskerna, vilkas gradvisa effekt användaren på ett säkert sätt kan identifiera i god tid.

Till denna kategori skall uteslutande räknas den personliga skyddsutrustning som avser att skydda bäraren mot

- mekanisk inverkan vars effekter är yttliga (trädgårds-handskar, fingerborgar),
- svaga rengöringsmedel med verkan som snabbt går över (handskar mot utspädda lösningar etc.),
- risker vid hantering av heta komponenter där användaren inte exponeras för en temperatur som överskrider 50°C eller för skadlig inverkan av slag eller stötar (handskar, förkläden för yrkesbruk etc.),
- klimatisk inverkan av varken ovanlig eller extrem art (huvudbonad, kläder efter årstid, fotbeklådnader etc.)

— smärre stötar och vibrationer som inte kan ge permanenta sjukliga förändringar (stötskyddsmössor, handskar, lätta fotbeklådnader etc.), och

— solljus (solglasögon).

4. Tillverkningen av personlig skyddsutrustning skall underkastas följande krav:

a) Enligt tillverkarens val, ett av de förfaranden som avses i artikel 11 när det gäller komplicerad personlig skyddsutrustning avsedd att skydda mot livsfara eller mot allvarlig permanent skada och där konstruktören utgår från att användaren inte själv kan upptäcka risken i tid. Denna kategori omfattar endast

— filterskydd mot fasta partiklar och vätskepartiklar, irriterande, skadliga, giftiga eller radioaktiva gaser eller ångor,

— andningsapparater som avgränsar fullständigt mot den omgivande luften samt dykapparater,

— personlig skyddsutrustning som ger ett begränsat skydd mot kemisk påverkan eller mot joniserande strålning,

— flyktutrustning mot höga temperaturer vilkas effekter kan jämföras med en lufttemperatur på 100°C eller mer, varvid det kan förekomma infraröd strålning, flammor eller större mängder metallstänk,

— flyktutrustning mot låg omgivningstemperatur vars effekter motsvarar en lufttemperatur på -50°C eller lägre,

— fallskydd,

— personlig skyddsutrustning mot elektriska risker i form av farliga spänningar eller personlig skyddsutrustning som isolerar vid högspänningsarbete, och

— motorcykelhjälm och visir.

b) EG-försäkran om överensstämmelse som avses i artikel 12 för alla personliga skyddsutrustningar.

Artikel 9

1. Varje medlemsstat skall informera kommissionen och de övriga medlemsstaterna om de kontrollorgan som ansvarar för utförandet av de certifieringsförfaranden som avses i artikel 8. I informationssyfte skall kommissionen offentliggöra och aktualisera en förteckning över dessa organ och det nummer den givit dem i *Europeiska gemenskapernas officiella tidning*.

2. Medlemsstaterna skall tillämpa de kriterier som fastställts i bilaga 5 när de bedömer de organ som skall anges i en sådan anmälan. De organ som uppfyller de kriterier för godkännande som fastställts i de aktuella harmoniserade standarderna skall anses uppfylla dessa kriterier.

3. En medlemsstat skall återkalla sitt godkännande för ett sådant organ om den kommer fram till att organet inte längre uppfyller kriterierna i bilaga 5. Den skall omedelbart informera kommissionen och övriga medlemsstater om åtgärden.

EG-TYPKONTROLL

Artikel 10

1. EG-typkontroll är det förfarande genom vilket det godkända kontrollorganet fastställer och intygar att en typ av personlig skyddsutrustning uppfyller de tillämpliga bestämmelserna i detta direktiv.

2. Ansökan om EG-typkontroll av den aktuella utrustningen skall göras av tillverkaren eller den som representerar honom i gemenskapen och ställas till ett godkänt kontrollorgan. Den som representerar honom i gemenskapen skall vara etablerad i gemenskapen.

3. Ansökan skall innehålla

- namn och adress på tillverkaren eller den som representerar honom i gemenskapen och på den anläggning där den personliga skyddsutrustningen tillverkas, och
- tillverkarens tekniska konstruktionsunderlag i enlighet med bilaga 3.

Ansökan skall åtföljas av det antal exemplar som är tillämpligt för den utrustning som skall godkännas.

4. Det anmälda kontrollorganet skall utföra EG-typkontrollen på följande sätt:

a) Granskning av tillverkarens tekniska konstruktionsunderlag.

- Organet skall granska tillverkarens tekniska konstruktionsunderlag för att fastställa att det är lämpligt i förhållande till de harmoniserade standarderna enligt artikel 5.
- Om en tillverkare inte har tillämpat eller bara delvis har tillämpat de harmoniserade standarderna eller om det inte finns några sådana, skall det anmälda kontrollorganet kontrollera att de tekniska specifikationer som tillverkaren använder uppfyller grundkraven innan tillverkarens tekniska konstruktionsunderlag granskas för att fastställa om underlaget uppfyller dessa tekniska specifikationer.

b) Kontroll av utrustningen.

- Kontrollorganet skall förvisa sig om att utrustningen har tillverkats enligt tillverkarens tekniska konstruktionsunderlag och att den erbjuder betryggande säkerhet vid användning för sitt ändamål.
- Organet skall utföra de kontroller och provningar som behövs för att fastställa att utrustningen överensstämmer med de harmoniserade standarderna.
- Om en tillverkare inte har tillämpat eller bara delvis har tillämpat de harmoniserade standarderna eller om det inte finns några sådana, skall det anmälda kontrollorganet utföra nödvändiga kontroller och provningar för att fastställa om utrustningen överensstämmer med de tekniska specifikationer som tillverkaren använt under förutsättning att de är tillfredsställande med hänsyn till grundkraven.

5. Om utrustningen uppfyller de tillämpliga bestämmelserna, skall kontrollorganet utfärda ett EG-typkontrollintyg och meddela sökanden detta. Detta intyg skall innehålla resultaten av granskningen och redovisa eventuella villkor som hör ihop med utfärdandet. Detta skall även innehålla de beskrivningar och ritningar som behövs för att identifiera den godkända utrustningen.

Kommissionen, andra anmälda kontrollorgan och övriga medlemsstater kan erhålla en kopia av intyget samt efter en motiverad begäran, en kopia av tillverkarens tekniska konstruktionsunderlag och rapporter om de utförda kontrollerna och provningarna.

Konstruktionsunderlaget skall hållas tillgängligt för behöriga myndigheter under 10 år efter det att en personlig skyddsutrustning har släppts ut på marknaden.

6. Varje kontrollorgan som vägrar att utfärda ett EG-typkontrollintyg skall informera de övriga kontrollorganen om detta. Ett kontrollorgan som drar tillbaka ett EG-typkontrollintyg skall informera den medlemsstat som godkänt kontrollorganet om detta. Medlemsstaten skall därefter informera övriga medlemsstater och kommissionen och ange skälen för sitt beslut.

KONTROLL AV TILLVERKAD PERSONLIG SKYDDSUTRUSTNING

Artikel 11

A. EG-kvalitetskontrollsystem för färdiga produkter

1. En tillverkare skall vidta alla nödvändiga åtgärder för att säkerställa att tillverkningsprocessen inklusive slutkontrollen och provningen av personliga skyddsutrustningar garanterar en jämn produktionskvalitet och att skyddsutrustningarna överensstämmer med den typ som beskrivits i EG-typkontrollintyget och med de tillämpliga grundkraven i detta direktiv.

2. Ett anmält kontrollorgan som valts av en tillverkare skall utföra alla nödvändiga kontroller. Dessa kontroller skall utföras slumpvis, normalt med minst ett års intervall.

3. En lämpligt provurval av personliga skyddsutrustningar skall undersökas. Lämpliga provningar som fastställs i de harmoniserade standarderna och som är nödvändiga för att bedöma överensstämmelsen med grundkraven i detta direktiv skall göras för att kontrollera att de personliga skyddsutrustningarna överensstämmer med den typ som beskrivs i intyget.

4. Om organet inte är samma organ som har utfärdat det aktuella EG-typkontrollintyget, skall det kontakta sistnämnda organ vid svårigheter med bedömning av de valda provens överensstämmelse med den godkända typen.

5. Det anmälda kontrollorganet skall förse tillverkaren med en provningsrapport. Om rapporten slår fast att tillverkningen inte är jämn eller att skyddsutrustningarna inte överensstämmer med den typ som beskrivits i EG-typkontrollintyget eller

de aktuella grundkraven, skall organet vidta lämpliga åtgärder med hänsyn till den typ av fel som noterats och informera den medlemsstat som anmält organet.

6. Tillverkaren skall på begäran kunna förete rapporten från det anmälda kontrollorganet.

B. System för att genom övervakning säkerställa EG-kvalitet på tillverkningen

1. Systemet

a) Vid detta förfarande skall tillverkaren inge en ansökan om godkännande av sitt kvalitetskontrollsystem till ett anmält kontrollorgan som han själv väljer.

Denna ansökan skall innehålla

- all information om den aktuella kategorin av personlig skyddsutrustning och, när det behövs, dokumentation om den godkända utrustningen,
- dokumentation om kvalitetskontrollsystemet, och
- en garanti att uppfylla de skyldigheter som kvalitetskontrollsystemet medför och att bibehålla dess ändamålsenlighet och effektivitet.

b) Inom ramen för kvalitetskontrollsystemet skall varje personlig skyddsutrustning undersökas och de provningar enligt avsnitt A stycket 3 som behövs skall utföras för att kontrollera att utrustningen överensstämmer med de tillämpliga grundkraven i detta direktiv.

Dokumentationen om kvalitetskontrollsystemet skall bl.a. innehålla en tillfredsställande beskrivning av

- kvalitetsmålen, organisationsplanen, de ansvariga tjänstemännens förpliktelser och befogenheter när det gäller produktkvaliteten,
- de kontroller och provningar som skall utföras efter tillverkning,
- sättet att kontrollera att kvalitetskontrollsystemet fungerar på ett tillfredsställande sätt.

c) Organet skall bedöma kvalitetskontrollsystemet för att fastställa huruvida det uppfyller bestämmelserna enligt stycket 1 b. Organet skall utgå ifrån att de kvalitetskontrollsystem som tillämpar harmoniserade standarder uppfyller dessa bestämmelser.

Kontrollorganet som genomför revisioner skall göra alla objektiva bedömningar som behövs av delarna i kvalitetskontrollsystemet. Organet skall särskilt kontrollera att systemet garanterar att tillverkad skyddsutrustning överensstämmer med den godkända utrustningen.

Beslutet skall meddelas till tillverkaren. Det skall innehålla resultatet av kontrollen och ett motiverat beslut angående bedömningen.

d) Tillverkaren skall informera det organ som godkände kvalitetskontrollsystemen om varje plan att ändra systemet.

Organet skall granska de föreslagna ändringarna och besluta om det ändrade kvalitetskontrollsystemet uppfyller de tillämpliga bestämmelserna. Organet skall meddela beslutet till tillverkaren. Meddelandet skall innehålla resultatet av kontrollen och ett motiverat beslut angående bedömningen.

2. Övervakning

a) Syftet med övervakning är att säkerställa att en tillverkare på rätt sätt uppfyller de skyldigheter som uppkommer genom det godkända kvalitetskontrollsystemet.

b) Tillverkaren skall medge organet tillträde för kontrolländamål till platser där den personliga skyddsutrustningen kontrolleras, provas och lagras. Han skall förse organet med all nödvändig information, i synnerhet

- dokumentation om kvalitetskontrollsystemet,
- teknisk dokumentation, och
- manualer om kvalitetskontroll.

c) Organet skall med jämna mellanrum utföra revisioner för att säkerställa att tillverkaren bibehåller och tillämpar det godkända kvalitetskontrollsystemet. Organet skall förse tillverkaren med en kopia av revisionsrapporten.

d) Dessutom skall organet kunna göra oanmälda besök hos tillverkaren. I samband med sådana besök skall organet förse tillverkaren med en rapport från besöket och vid behov en revisionsrapport.

e) Tillverkaren skall på begäran kunna förete rapporten från det anmälda kontrollorganet.

EG-FÖRSÄKRAN OM ÖVERENSSTÄMMELSE ANGÅENDE TILLVERKNING

Artikel 12

EG-försäkrans om överensstämmelse är det förfarande genom vilket tillverkaren

1. upprättar en försäkrans på den blankett som återfinns i bilaga 6 i vilken intygas att den personliga skyddsutrustning som släpps ut på marknaden överensstämmer med bestämmelserna i detta direktiv. Syftet med försäkrans är att den skall föreläggas behöriga myndigheter,
2. anbringar EG-märket enligt artikel 13 på varje personlig skyddsutrustning.

KAPITEL III

EG-MÄRKET

Artikel 13

1. EG-märket består av bokstäverna "CE" åtföljt av de två sista siffrorna i det årtal då märket anbringades och om ett

anmält kontrollorgan har utfört en EG-typkontroll som avses i artikel 10, skall dess nummer läggas till.

Den form av märke som skall användas visas i bilaga 4.

2. EG-märket skall anbringas på varje producerad skyddsutrustning och dess emballage så att det är synligt, läsligt och varaktigt under den förutsägbara användningstiden för ifrågasvarande utrustning.

3. Märken eller inskriptioner som kan sammanblandas med EG-märket får inte anbringas på personliga skyddsutrustningar.

KAPITEL IV

SLUTBESTÄMMELSER

Artikel 14

Varje beslut som fattas för att införa detta direktiv och som leder till restriktioner, när det gäller att släppa ut personliga skyddsutrustningar på marknaden, skall åtföljas av en detaljerad förklaring till detta. Den berörda parten skall meddelas beslutet utan dröjsmål och informeras om möjligheterna att överklaga enligt gällande lagstiftning i den berörda medlemsstaten och om sista datum för detta.

Artikel 15

Kommissionen skall vidta nödvändiga åtgärder för att garantera att fakta rörande alla beslut som är relevanta när det gäller tillämpningen av detta direktiv görs tillgängliga.

Artikel 16

1. Före den 31 december 1991 skall medlemsstaterna anta och offentliggöra de lagar och andra författningar som behövs för att följa detta direktiv. Medlemsstaterna skall omedelbart informera kommissionen om detta.

De skall tillämpa dessa bestämmelser fr.o.m. den 1 juli 1992.

2. Medlemsstaterna skall till kommissionen överlämna texterna till de bestämmelser i nationella författningar som de antar inom det område som omfattas av detta direktiv.

Artikel 17

Detta direktiv riktar sig till medlemsstaterna.

Utfärdat i Bryssel den 21 december 1989.

På rådets vägnar

E. CRESSON

Ordförande

BILAGA 1

**UTTÖMMANDE FÖRTECKNING ÖVER KATEGORIER AV PERSONLIGA SKYDDS-
UTRUSTNINGAR SOM INTE TÄCKS AV DETTA DIREKTIV**

1. Personlig skyddsutrustning som utformats och tillverkats speciellt för att användas av militära styrkor eller för att upprätthålla lag och ordning (hjälmars, sköldar etc.).
 2. Personlig skyddsutrustning för självförsvar (aerosolbehållare, utrustning som används i avskräckande syfte.).
 3. Personlig skyddsutrustning som utformats och tillverkats för privat bruk mot
 - ogynnsamma väderleksförhållanden (huvudbonad, årstidsbetonade kläder, fotbeklädnader, paraplyer etc.),
 - fukt och vatten (diskhandskar etc.), eller
 - hetta (handskar etc.).
 4. Personlig skyddsutrustning som inte bärs ständigt och som är avsedd för skydd eller räddning av personer på fartyg eller flygplan.
-

BILAGA 2

GRUNDKRAV FÖR HÄLSA OCH SÄKERHET

1. ALLMÄNNA KRAV SOM TILLÄMPAS PÅ ALLA PERSONLIGA SKYDDSUSTRUSTNINGAR

En personlig skyddsutrustning skall ge tillfredsställande skydd mot alla förekommande risker .

1.1. Principer för utförande

1.1.1. *Ergonomi*

En personlig skyddsutrustning skall vara utformad och tillverkad så att användaren under de förutsägbara användningsförhållandena för vilka den är avsedd kan utföra den riskfyllda verksamheten på ett normalt sätt och samtidigt få högsta möjliga skydd.

1.1.2. *Skyddsnivåer och -klasser*

1.1.2.1. Högsta möjliga skyddsnivå

Den optimala skyddsnivå som skall beaktas vid utformningen är den över vilken de olägenheter som bärandet av en personlig skyddsutrustning innebär skulle förhindra en effektiv användning av utrustningen under den tid användaren exponeras för en risk eller utför normalt arbete.

1.1.2.2. Lämpliga skyddsklasser för olika risknivåer

Om olika förutsägbara användningsförhållanden är sådana att flera nivåer av samma risk kan särskiljas, skall man ta hänsyn till lämpliga skyddsklasser vid utformningen av den personliga skyddsutrustningen.

1.2. *Ofarligheten hos en personlig skyddsutrustning*

1.2.1. *Frånvaro av risker och andra inbyggda skadliga faktorer*

En personlig skyddsutrustning skall utformas och tillverkas så att man förebygger risker och andra skadliga faktorer under förutsägbara användningsförhållanden.

1.2.1.1. *Lämpligt material*

Material och delar som ingår i en personlig skyddsutrustning inklusive alla de produkter som kan avgå genom åldrande e.d. får inte påverka användarens hälsa på ett ogynnsamt sätt.

1.2.1.2. Tillfredsställande yta på alla de delar av en personlig skyddsutrustning som är i kontakt med användaren

Ingen del av en personlig skyddsutrustning som är i kontakt eller kan komma i kontakt med användaren när utrustningen bärs får vara grov, ha skarpa kanter, utskjutande delar och liknande, som kan orsaka onödig irritation eller skador.

1.2.1.3. Maximal hindersamhet för användaren

Varje hinder i rörelsefriheten, i de arbetsställningar som skall intas och i känselperceptionen skall minimeras. En personlig skyddsutrustning får inte heller orsaka rörelser som utsätter användaren eller andra personer för fara.

1.3. *Bekvämlighet och effektivitet*

1.3.1. *Anpassning av en personlig skyddsutrustning till användarens kropps-konstitution*

En personlig skyddsutrustning skall vara utformad och tillverkad så att den lätt kan tas på och hållas på plats under en förutsägbar användningsperiod. Man skall beakta omgivande faktorer, rörelser som skall göras och ställningar som skall intas. Därför skall det vara möjligt att på ett optimalt sätt anpassa den personliga skyddsutrustningen till användarens kropps-konstitution genom alla medel t.ex. lämpliga justerings- och fästsättningsanordningar eller genom att tillhandahålla ett lämpligt storlekssortiment.

1.3.2. *Vikt och hållfasthet*

En personlig skyddsutrustning skall vara så lätt som möjligt men samtidigt stark och effektiv.

Förutom de ytterligare speciella krav som de skall uppfylla för att ge ett gott skydd mot de aktuella riskerna (se 3), skall en personlig skyddsutrustning kunna stå emot omgivningens inverkan under förutsägbara användningsförhållanden.

1.3.3. *Förenlighet av olika slag eller typer av personliga skyddsutrustningar som är utformade för att användas samtidigt*

Om samma tillverkare släpper ut flera skyddsutrustningsmodeller av olika slag eller typer på marknaden för att garantera samtidigt skydd mot kombinerade risker för kroppsdelar som gränsar till varandra, skall modellerna vara förenliga med varandra.

1.4. *Information som tillhandahålls av tillverkaren*

Förutom namn och adress på tillverkaren eller den som representerar honom i gemenskapen, skall de instruktioner som tillverkaren skall utarbeta och tillhandahålla när en personlig skyddsutrustning släpps ut på marknaden innehålla all nödvändig information om följande:

- a) Förvaring, användning, rengöring, underhåll, service och desinfektion. De produkter för rengöring, underhåll och desinfektion som rekommenderas av tillverkarna får inte ha någon ogynnsam effekt på den personliga skyddsutrustningen eller användarna, när utrustningen används enligt de nämnda instruktionerna.
- b) De prestanda som noterats vid typprovningen i samband med fastställandet av skyddsnivåer eller -klasser.
- c) Lämpliga tillbehör till den personliga skyddsutrustningen och egenskaper hos lämpliga reservdelar.
- d) Lämpliga skyddsklasser för olika risknivåer och motsvarande användningsbegränsningar.
- e) Kassationsdatum eller -period för en personlig skyddsutrustning eller vissa av dess komponenter.
- f) Lämpligt transportemballage.
- g) Betydelsen av aktuell märkning (se 2.12).

Dessa instruktioner, som skall vara exakta och förståeliga, skall tillhandahållas minst på det eller de officiella språket (språken) i mottagarlandet.

2. *KOMPLETTERANDEKRAV GEMENSAMMA FÖR FLERA SLAG ELLER TYPER AV PERSONLIG SKYDDsutrustNING*

2.1. *Personliga skyddsutrustningar som har justeringsanordningar*

Om en personlig skyddsutrustning har justeringsanordningar skall de vara utformade och tillverkade så att felinställning inte kan uppstå utan att användaren vet om det under förutsägbara användningsförhållanden.

2.2. *Personlig skyddsutrustning som omgärdar de delar av kroppen som skall skyddas*

Så långt som möjligt skall en personlig skyddsutrustning som omgärdar de delar av kroppen som skall skyddas vara tillräckligt ventilerad för att begränsa den svettning som uppkommer genom användningen. Om så inte är fallet, skall den om möjligt vara utrustad med anordningar som absorberar svett.

2.3. *Personliga skyddsutrustningar för ansikte, ögon och andningsorgan*

All begränsning av användarens synfält orsakad av den personliga skyddsutrustningen för ansiktet, ögonen eller andningsorganen skall minimeras.

Graden av optisk inverkan hos dessa typer av personlig skyddsutrustning skall vara anpassad efter verksamhetens noggrannhetskrav eller långvarighet.

Vid behov skall en personlig skyddsutrustning behandlas mot imbildning eller förses med egenskaper som förhindrar sådan.

En personlig skyddsutrustning som är avsedd för användare som behöver synkorrektion skall kunna användas tillsammans med glasögon eller kontaktlinser.

2.4. Personliga skyddsutrustningar som åldras

Om det är känt att prestandan hos en ny personlig skyddsutrustning väsentligt kan påverkas av åldrande, skall tillverkningsdatum och/eller om möjligt kassationsdatum anges varaktigt och på sätt som inte kan missförstås på varje skyddsutrustning eller utbytbar komponent som släppts ut på marknaden. Denna information skall även finnas varaktigt angiven på emballaget.

Om en tillverkare inte kan garantera den personliga skyddsutrustningens livslängd, skall hans anvisningar ge all nödvändig information så att köparen eller användaren kan fastställa ett rimligt kassationsdatum med hänsyn till kvalitetsnivån på modellen och de rådande förhållandena för förvaring, användning, rengöring, service och underhåll.

Om en avsevärd och snabb försämring av den personliga skyddsutrustningens prestanda sannolikt skulle kunna orsakas av åldrande beroende på den regelbundet återkommande rengöring som tillverkaren rekommenderar, skall han om möjligt anbringa ett märke på varje skyddsutrustningsartikel som släpps ut på marknaden. Märket skall ange högsta antal rengöringar som kan utföras innan utrustningen behöver kontrolleras eller kasseras. Om detta saknas, skall tillverkaren ge denna information i sina instruktioner.

2.5. Personliga skyddsutrustningar som kan fastna under användning

Om det under de förutsägbara användningsförhållandena finns risk att en personlig skyddsutrustning fastnar i ett rörligt föremål och därigenom skapar en fara för användaren, skall någon komponent hos skyddsutrustningen ha en lämplig brottgräns och därigenom eliminera risken.

2.6. Personliga skyddsutrustningar för användning i explosiv miljö

En personlig skyddsutrustning som är avsedd för användning i explosiv miljö skall vara utformad och tillverkad så att den inte kan ge elektrisk, elektrostatisk eller genom slag uppkommen ljusbåge eller gnista, som kan tända en explosiv blandning.

2.7. Personliga skyddsutrustningar avsedda för användning i nödsituation eller för att snabbt kunna tas på eller av

Dessa slag av personlig skyddsutrustning skall vara utformade och tillverkade så att den tid som krävs för att sätta fast eller ta bort dem minimeras.

Alla på- eller avtagningsanordningar skall fungera snabbt och enkelt.

2.8. Personliga skyddsutrustningar för användning i mycket farliga situationer

De instruktioner som tillverkaren tillhandahåller tillsammans med skyddsutrustningen som skall användas i mycket farliga situationer enligt artikel 8.4 a skall bl.a. innehålla information avsedd endast för användning av kompetenta utbildade personer som kan tolka dem och se till att de tillämpas av användaren.

Instruktionerna skall även beskriva det förfarande som skall tillämpas för att kontrollera att skyddsutrustningen är korrekt tillpassad och funktionsduglig när den används.

Om en personlig skyddsutrustning har larm som varnar om den normala skyddsnivån inte uppnås, skall det vara utformat och anpassat så att det kan uppfattas av användaren under de användningsförhållanden för vilka skyddsutrustningen tillhandahålls.

2.9. Personliga skyddsutrustningar som innehåller komponenter som kan justeras eller tas bort av användaren

Alla komponenter till en personlig skyddsutrustning som kan justeras eller bytas ut av användaren skall vara utformade och tillverkade så att de lätt kan justeras, sättas fast och tas bort utan verktyg.

2.10. Personliga skyddsutrustningar för anslutning till yttre kompletterande anordning

Om skyddsutrustningen kan anslutas till en kompletterande anordning, skall anslutningsanordningen vara utformad och tillverkad så att den bara kan anslutas till lämplig utrustning.

2.11. Personliga skyddsutrustningar som innefattar ett vätske-cirkulationssystem

Om en personlig skyddsutrustning har ett vätske-cirkulationssystem skall detta väljas eller utformas och byggas in så att man möjliggör att vätskan kan cirkulera nära den berörda delen av kroppen oberoende av användarens kroppsställning eller rörelser under förutsägbara användningsförhållanden.

2.12. Personliga skyddsutrustningar som har ett eller flera slag av identifierings- eller igenkänningsmärkning som är direkt eller indirekt relaterade till hälsa eller säkerhet

Sådan identifierings- eller igenkänningsmärkning som är direkt eller indirekt relaterad till hälsa och säkerhet och som anbringas på dessa typer eller slag av personlig skyddsutrustning skall företrädesvis ha formen av symboler och vara fullt läsliga under skyddsutrustningens förutsägbara användningstid. Dessutom skall denna märkning vara komplett, exakt och förståelig så att inga missförstånd uppstår. Om denna märkning innehåller ord eller meningar, skall de vara avfattade på det eller de officiella språken i den medlemsstat där utrustningen skall användas.

Om en personlig skyddsutrustning (eller en komponent till en sådan) är för liten för att man skall kunna anbringa hela eller en del av märkningen, skall relevant information ges på emballaget och i tillverkarens instruktioner.

2.13. Personliga skyddsutrustningar i form av kläder som visuellt varslar om att en människa är närvarande

En personlig skyddsutrustning i form av kläder avsedda för förutsägbara användningsförhållanden under vilka användaren skall synas och avteckna sig skall ha en (eller flera) väl placerade ljuskällor eller reflexer med lämplig luminansnivå. De skall vara väl synliga och ha goda färgegenskaper.

2.14. Personliga skyddsutrustningar för flera risker

All personlig skyddsutrustning som är avsedd att skydda användaren mot flera potentiella samtidiga risker skall vara utformad och tillverkad så att den bl.a. uppfyller de specifika grundkraven för var och en av dessa risker (se 3).

3. SPECIELLA YTTERLIGARE KRAV FÖR SÄRSKILDA RISKER**3.1. Skydd mot mekaniska stötar****3.1.1. *En stöt som orsakats av fallande eller flygande föremål och kollision mellan delar av kroppen och ett hinder***

Lämplig personlig skyddsutrustning för denna typ av risk skall vara tillräckligt stötabsorberande för att förhindra skador bl.a. krossning eller penetrering av den kroppsdel som skall skyddas. Detta gäller till en stöteneginitiv, där måtten och/eller vikten hos skyddsutrustningen skulle bli så stora att den inte används effektivt under den förutsägbara period som den skall användas.

3.1.2. *Fall***3.1.2.1. Förhindrande av fall beroende på halkning**

Yttersulorna på skor som är avsedda för att förhindra halkning skall vara utformade, tillverkade eller utrustade så att man får tillfredsställande fäste med hänsyn till underlagets art eller skick.

3.1.2.2. Förhindrande av fall från höjd

De personliga skyddsutrustningar som är avsedda att förebygga fall från höjd eller effekterna av ett fall skall ha en sele och en fästsättningsanordning som kan fästas till en säker förankringspunkt. Selen skall vara utformad så att användarens vertikala fall, under förutsägbara användningsförhållanden, minimeras för att förhindra kollision med ett hinder. Bromskraften får dock inte bli så stor att man kan förvänta att en fysisk skada uppstår eller att någon komponent i utrustningen går sönder.

En personlig skyddsutrustning skall även säkerställa att användaren efter uppbromsningen hålls kvar i lämpligt läge i vilket han vid behov kan invänta hjälp.

Tillverkarens instruktioner skall bl.a innehålla all relevant information om

- vad som krävs av en säker förankringspunkt och det minsta avstånd som behövs under användaren,
- det rätta sättet att sätta på selen och att fästa festsättningsanordningen vid förankringspunkten.

3.1.3. *Mekanisk vibration*

En personlig skyddsutrustning som är avsedd att förebygga effekterna av mekaniska vibrationer skall kunna ge lämplig dämpning av skadliga vibrerande komponenter för den del av kroppen som utsätts för en risk.

Den effektiva accelerationen som överförs till användaren genom vibrationerna får inte under några omständigheter överskrida de gränsvärden som rekommenderas mot bakgrund av maximal förutsägbar daglig exponering av den kroppsdel som utsätts för en risk.

3.2. *Skydd mot (statiskt) tryck mot en del av kroppen*

En personlig skyddsutrustning som är avsedd att skydda en del av kroppen mot statiskt tryck skall vara tillräckligt effektiv för att förebygga allvarlig skada eller kroniska besvär.

3.3. *Skydd mot fysisk skada (skrap- stick- och skärsår)*

Material som ingår i en personlig skyddsutrustning och andra komponenter avsedda att skydda hela eller delar av kroppen mot ytliga skador orsakade av maskiner, t.ex. skrap-, stick- och skärsår skall väljas eller utformas och byggas in så att man säkerställer att dessa slag av personlig skyddsutrustning ger tillräckligt skydd mot skrap, stick och hugg (se även 3.1) under förutsägbara användningsförhållanden).

3.4. *Förebyggande av drunkningsolyckor (livvästar o.dyl.)*

En personlig skyddsutrustning som är avsedd att förhindra drunkningsolyckor skall kunna föra en användare upp till ytan så snabbt som möjligt utan fara för hans hälsa. Användaren kan vara utmattad eller medvetlös efter att ha fallit i vattnet (eller annan vätska). Skyddsutrustningen skall kunna hålla honom flytande i ett läge, som gör det möjligt att andas i väntan på hjälp.

En personlig skyddsutrustning skall helt eller delvis vara av material med flytförmåga. Den skall antingen kunna blåsas upp med gas som kan tillföras manuellt eller automatiskt eller med munnen.

Under förutsägbara användningsförhållanden

- skall personliga skyddsutrustningar med bibehållen god funktion kunna stå emot slag mot och påverkan av vattnet eller vätskan,
- skall uppblåsbara personliga skyddsutrustningar kunna blåsas upp snabbt och fullständigt.

Om särskilda förutsägbara användningsförhållanden kräver det, skall vissa typer av personlig skyddsutrustning även uppfylla ett eller flera av följande tilläggskrav:

- Den skall ha alla de uppblåsningsanordningar som avses i andra stycket och/eller en ljus- eller ljudsignalanordning.
- Den skall ha en fästeanordning så att användaren kan lyftas upp ur vattnet.
- Den skall vara lämplig för långvarig användning under den tid användaren, eventuellt påklädd, riskerar att falla i vattnet eller att behöva ligga i det.

3.4.1. *FLYTHJÄLPMEDEL*

Kläder som säkerställer en effektiv flytförmåga avpassad efter den förutsägbara användningen och är säkra när man bär dem samt ger flytkraft. Under förutsägbara användningsförhållanden får denna personliga skyddsutrustning inte begränsa användarens rörelsefrihet utan skall göra det möjligt för honom att simma eller på annat sätt undkomma en fara eller rädda andra personer.

3.5. Skydd mot skadligt buller

Personliga skyddsutrustningar avsedda att skydda mot skadligt buller skall kunna dämpa bullret i sådan omfattning att bullerexpositionen inte under några omständigheter överskrider de gränsvärden som fastställts i rådets direktiv 86/188/EEG av den 12 maj 1986 om skydd av arbetstagare mot risker vid exponering för buller under arbete¹.

All personlig skyddsutrustning skall ha märkning som anger hur mycket den dämpar och grad av bekvämlighet. Om detta inte är möjligt, skall märkningen finnas på emballaget.

3.6. Skydd mot heta och/eller brand

Personlig skyddsutrustning som är avsedd att skydda hela eller delar av kroppen mot heta eller brand skall ha en värmeisoleringsförmåga och mekanisk styrka som är lämpliga för de förutsägbara användningsförhållandena.

3.6.1. Material och andra komponenter

Material och andra komponenter lämpliga för att skydda mot strålningsvärme och konvektionsvärme skall ha en lämplig värmeisolans och vara tillräckligt svårantändliga för att förebygga risk för självantändning under förutsägbara användningsförhållanden.

Om materialens och komponenternas utsida skall vara reflekterande, skall den reflekterande förmågan vara avpassad till intensiteten av värmefflödet i det infraröda området.

Material och andra komponenter i utrustningar avsedda för kortvarig användning i miljöer med höga temperaturer och personliga skyddsutrustningar som kan utsättas för stänk av heta produkter, t.ex. stora mängder smält metall o.d., skall även ha tillräcklig termisk kapacitet att lagra det mesta av värmen tills användaren har lämnat riskområdet och tagit av sin skyddsutrustning.

Material och andra komponenter i en personlig skyddsutrustning som kan utsättas för stora mängder heta ämnen skall också ha tillräcklig kapacitet att dämpa slag och stötar (se 3.1).

Material och andra komponenter i en personlig skyddsutrustning som ofrivilligt kan komma i kontakt med flammor och sådana som används i tillverkningen av utrustning för brandmän skall ha den grad av svårantändlighet som överensstämmer med den riskklass som är förenlig med de förutsägbara användningsförhållandena. Material och komponenter får inte smälta när de exponeras för flammor eller medverka till spridning av flammor.

3.6.2. Komplet personlig skyddsutrustning klar för användning

Under förutsägbara användningsförhållanden

1. skall mängden överförd värme från skyddsutrustningen till användaren vara så liten att den ackumulerade värmen under den tid man bär skyddsutrustningen på den del av kroppen som är utsatt för en risk inte under några omständigheter når smärtröskeln eller medför risk för ohälsa,
2. skall skyddsutrustningen om så är nödvändigt hindra att vätska eller ånga tränger in och får inte orsaka brännsår genom kontakt mellan utrustningen och användaren.

Om skyddsutrustningen har kylanordningar för att absorbera tillfällig värme genom vätskeavdunstning eller genom övergång till fast form, skall de vara utformade så att alla flyktiga ämnen töms utanför utrustningen och inte mot användaren.

Om en andningsapparat ingår i en personlig skyddsutrustning skall den fungera tillfredsställande under förutsägbara användningsförhållanden.

Tillverkarens bruksanvisning som åtföljer all personlig skyddsutrustning som är avsedd för kortvarigt bruk i höga temperaturer skall bl.a. ge all behövlig information om den maximalt tillåtna exponeringen för värme som överförs genom utrustningen när den används för avsett ändamål.

3.7. Skydd mot kyla

En personlig skyddsutrustning avsedd att skydda hela eller delar av kroppen mot kyla skall ha värmeisolerande förmåga och mekanisk styrka som är avpassade för den förutsägbara användningen.

¹ EGT Nr L 137, 24.5.1986, s. 28.

3.7.1. *Material och andra komponenter*

Material och andra komponenter lämpliga att skydda mot kyla skall ha en värmegenomgång som är tillräckligt låg för den aktuella användningen. Mjuka material och andra komponenter i personliga skyddsutrustningar avsedda att användas i låga temperaturer skall bibehålla den mjukhet som krävs för nödvändig rörelsefrihet.

Material och andra komponenter i en personlig skyddsutrustning som kan bli utsatta för stänk o.d. av stora mängder kalla ämnen skall även ha tillräcklig förmåga att dämpa slag och stötar (se 3.1.).

3.7.2. *Komplett personlig skyddsutrustning klar för användning*

Under förutsägbara användningsförhållanden:

1. Temperaturflödet som överförs till användaren genom en personlig skyddsutrustning skall vara tillräckligt litet för att förhindra att den ackumulerade kylan under den period man bär skyddsutrustningen inte under några omständigheter når smärtröskeln eller medför risk för ohälsa. Detta gäller hela kroppen inklusive tår och fingrar.
2. Den personliga skyddsutrustningen skall så långt möjligt förhindra att sådana vätskor som regnvatten tränger igenom och de får inte förorsaka köldskador genom kontakten mellan utrustningen och användaren.

Om en personlig skyddsutrustning innefattar en andningsapparat, skall den fungera tillfredsställande under förutsägbara användningsförhållanden.

Tillverkarens bruksanvisning som åtföljer all personlig skyddsutrustning avsedd för kortvarigt bruk i låg temperatur skall ge all behövlig information om maximalt tillåten exponering för köld som överförs genom utrustningen.

3.8. *Skydd mot elektrisk chock*

En personlig skyddsutrustning avsedd att skydda hela eller del av kroppen mot elektrisk ström skall ha tillräcklig isoleringsförmåga mot de spänningar användaren kan bli exponerad för under de mest ogynnsamma användningsförhållanden som kan förutsägas.

Därför skall material och andra komponenter i dessa typer av personlig skyddsutrustning väljas eller utformas och byggas in så att värdet på läckström mätt under skyddet minimeras och i alla händelser ligger under ett maximalt tillåtet röskelvärde under provningsförhållanden liknande dem som kan påträffas på arbetsplatsen.

De emballage och de typer av personlig skyddsutrustning som enbart är avsedda att användas vid arbete eller verksamhet i elektriska installationer som är eller kan bli strömförande skall vara märkta med bl.a. skyddsklass och/eller motsvarande driftspänning, serienummer och tillverkningsdatum. Plats skall även finnas utanpå skyddet på en sådan personlig skyddsutrustning för anteckningar av datum då den tas i bruk och datum för de återkommande provningar eller kontroller som skall göras.

Tillverkarens bruksanvisning skall ange bl.a. för vilken användning dessa typer av personlig skyddsutrustning exklusivt är avsedda samt arten och intervallen mellan de dielektriska provningar som skall göras under utrustningens livstid.

3.9. **STRÅLNINGSSKYDD**

3.9.1. *Icke-joniserande strålning*

En personlig skyddsutrustning avsedd att förhindra akut eller kronisk ögonskada orsakad av icke-joniserande strålning skall kunna absorbera eller reflektera huvuddelen av energin i det skadliga våglängdsområdet utan att på ett olämpligt sätt minska genomsläppligheten i det synliga området och användarens förmåga att uppfatta kontraster och att urskilja färger då detta behövs under förutsägbara användningsförhållanden.

Skyddsglasögon skall därför vara så utformade och tillverkade i varje skadlig våglängd att strålningsenergin dämpas till ett minimum innanför filtret och under inga omständigheter överskrider maximalt tillåtet exponeringsvärde.

Glasögonens egenskaper får inte heller försämrats eller förlorats genom strålning under förutsägbar användning och alla exemplar som säljs skall ha en täthetsgrad motsvarande genomsläppligheten i olika våglängdsområden.

Glasögon för samma slag av strålning skall klassificeras med stigande nummerordning på täthetsgraden och i tillverkarens bruksanvisning skall anges bl.a. genomsläppligheten i de olika våglängdsområdena som gör det möjligt att välja ut den mest lämpliga personliga skyddsutrustningen med hänsyn till användningsförhållandena, t.ex. avstånd till källan och energin i de olika våglängderna.

Tillverkaren skall märka alla filterglas med aktuell täthetsgrad.

3.9.2. *Joniserande strålning*

3.9.2.1. Skydd mot extern radioaktiv förorening

Material och andra komponenter som ingår i personlig skyddsutrustning avsedd att skydda hela eller del av kroppen mot radioaktivt damm, gaser, vätskor eller blandningar därav skall väljas eller utformas och byggas in så att genomträngning av föroreningar under förutsägbara användningsförhållanden effektivt hindras.

Beroende på art och fas hos dessa föroreningar kan nödvändig täthet erhållas om utrustningen är tät eller på annat sätt t.ex. genom ventilation och övertryck utförd så att föroreningar hindras att komma in igen.

Sanering av en personlig skyddsutrustning får inte medföra att den skall kasseras under den förutsägbara användningstiden för denna typ av utrustning.

3.9.2.2. Begränsat skydd mot extern strålning

Personlig skyddsutrustning avsedd att ge användaren fullständigt skydd mot extern strålning eller, om det inte går, lämplig dämpning av strålningen skall vara utformad för att skydda mot svag elektronstrålning (t.ex. beta) eller svag fotonstrålning (t.ex. X, gamma).

Material och andra komponenter som ingår i sådan personlig skyddsutrustning skall väljas eller utformas och byggas in så att man erhåller nödvändigt skydd för de förutsägbara användningsförhållandena utan att det leder till en förlängning av exponeringstiden genom att användarens rörelser och kroppsställningar hindras (se 1.3.2.).

Personliga skyddsutrustningar skall vara märkta med typ och tjocklek hos ingående material avsedda för de förutsägbara användningsförhållandena.

3.10. Skydd mot farliga och smittförande ämnen

3.10.1. Andningsskydd

En personlig skyddsutrustning avsedd för skydd av andningsorganen skall förse en användare som exponeras för förorenad luft och syrebrist med frisk luft.

Skyddsutrustningen skall tillföra andningsbar luft till användaren på lämpligt sätt t.ex. genom filtrering av den förorenade luften genom skyddsanordningen eller genom en apparat som tillför luft från en luftkälla som inte är förorenad.

Material och andra komponenter som ingår i sådan skyddsutrustning skall väljas eller utformas och byggas in så att användaren kan andas obehindrat och med god andningshygien under den tid skyddsutrustningen bärs under förutsägbara användningsförhållanden.

Ansiktsmaskens täthet och inandningsmotstånd samt, när det gäller filter, avskiljningsförmåga, skall vara sådana att skadliga föroreningar från omgivningen hålls så låga att de är ofarliga.

Skyddsutrustningen skall vara märkt med tillverkarens varumärke och specifika uppgifter för typen av utrustning som tillsammans med bruksanvisningen ger en utbildad och i övrigt kvalificerad användare nödvändig ledning för att rätt använda skyddsutrustningen.

Tillverkarens bruksanvisning skall även när det gäller filtreringsanordningar ange till vilket datum nya filter i originalemballage får förvaras före användning.

3.10.2. Skydd för hud- och ögonkontakt

En personlig skyddsutrustning avsedd att förhindra att skadliga eller smittförande ämnen kommer i kontakt med ögon eller hud på hela eller del av kroppen skall kunna hindra att sådana ämnen tränger igenom eller sprids genom skyddet under de förutsägbara användningsförhållanden för vilka skyddsutrustningen släpptes ut på marknaden.

Material och andra komponenter som ingår i dessa personliga skyddsutrustningar skall därför väljas eller utformas och byggas in så att man så långt möjligt säkerställer fullständig täthet så att den dagliga användningen vid behov kan förlängas. Om detta inte går, får skyddsutrustningen ofullständig täthet, något som medför att den tid utrustningen bärs skall begränsas.

Om vissa farliga ämnen och smittoämnen genom sin art och sina förutsägbara användningsförhållanden har en hög genomträngningsförmåga som begränsar den tid en personlig skyddsutrustning skyddar, skall den genomgå standardprovningar för klassificering efter effektivitet. Den personlig skyddsutrustning som anses överensstämma med tillverkarens provningsspecifikationer skall märkas med namnen eller, om sådana saknas, koderna för de ämnen som använts vid provningarna och erhållen skyddstid. Tillverkarens bruksanvisning skall bl.a. även innehålla en förklaring av koderna (om nödvändigt), en detaljerad beskrivning av standardprovningarna och all den information som behövs för att bestämma maximal användningstid under olika användningsförhållanden.

3.11. Säkerhetsanordningar för dykarutrustning

1. Andningsapparat

Andningsapparaten skall kunna förse användaren med andningsbar gas under förutsägbara användningsförhållanden bl.a. med hänsyn till det maximala dykdjupet.

2. Om de förutsägbara användningsförhållandena kräver det skall utrustningen omfatta

- a) en dräkt som skyddar användaren mot trycket på dykdjupet (se 3.2) och/eller mot kyla (se 3.7),
- b) en anordning som omedelbart varnar för fel i gastillförseln (se 2.8), och
- c) en räddningsdräkt som gör det möjligt för användaren att återvända till ytan (se 3.4.1.).

BILAGA 3

TEKNISK DOKUMENTATION SOM TILLHANDAHÅLLS AV TILLVERKAREN

Den dokumentation som avses i artikel 8.1. skall omfatta alla relevanta fakta om de åtgärder tillverkaren använder för att säkerställa att en personlig skyddsutrustning uppfyller de grundkrav som gäller för denna typ av personlig skyddsutrustning.

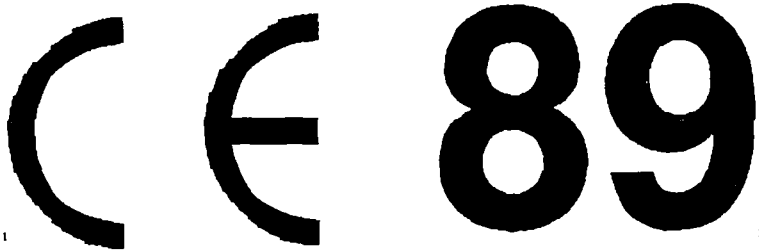
För personliga skyddsutrustningar enligt artikel 8.2. skall dokumentationen bl.a. omfatta följande:

1. Tillverkarens tekniska konstruktionsunderlag bestående av
 - a) fullständiga och detaljerade ritningar över skyddsutrustningen vid behov åtföljda av de beräkningar och resultat av prototypprovningarna som behövs för att kontrollera att utrustningen uppfyller grundkraven,
 - b) en komplett förteckning över de grundsäkerhetskrav och de harmoniserade standarder eller andra tekniska specifikationer enligt artiklarna 3 och 5 som legat till grund vid utrustningens framtagande.
 2. En beskrivning av de hjälpmedel för kontroll och provning som tillverkaren använder, dels för att förvissa sig om att tillverkningen av skyddsutrustningen överensstämmer med de harmoniserade standarderna eller andra tekniska specifikationer, dels för att upprätthålla kvalitetsnivån på produktionen.
 3. En kopia av den information som avses i bilaga 2 punkt 1.4.
-

BILAGA 4

EGS ÖVERENSSTÄMMELSEMÄRKE

EG-märket består av symbolen nedan.



De vertikala måtten på de olika komponenterna i EG-märket skall uppfattas som lika stora och de får inte vara mindre än 5 mm.

—

¹ Enligt artikel 13.1 kan märket även inkludera det godkända kontrollorganets identifikationsnummer som avses i artikel 9.1.

² Är då märket anbringades.

BILAGA 5

VILLKOR SOM SKALL UPPFYLLAS AV DE ANMÄLDA KONTROLLORGANEN

(Artikel 9.2)

De organ som utsetts av medlemsstaterna skall uppfylla följande minimivillkor:

1. Tillgång till personal och nödvändiga hjälpmedel och utrustning.
2. Personalen skall ha teknisk kompetens och yrkesmässig integritet.
3. Personalen skall vara oberoende när det gäller att utföra provningar, skriva rapporter, utfärda intyg och utöva den kontroll som avses i detta direktiv i förhållande till alla grupper eller personer som direkt eller indirekt är intressenter när det gäller personlig skyddsutrustning.
4. Personalen skall ha tystnadsplikt.
5. Man skall teckna en allmän ansvarsförsäkring om inte ansvaret täcks av staten genom nationell lagstiftning.

Behöriga myndigheter i medlemsstaterna skall regelbundet kontrollera att villkoren i punkterna 1 och 2 uppfylls.

BILAGA 6

MALL FÖR EG-FÖRSÄKRAN OM ÖVERENSSTÄMMELSE

Tillverkaren eller den som representerar honom i gemenskapen¹

.....
.....
.....

intygat att den nya personliga skyddsutrustning som beskrivs nedan²

.....
.....
.....
.....
.....

dels överensstämmer med bestämmelserna i rådets direktiv 89/686/EEG och om så är fallet med den nationella standard som återger den harmoniserade standarden nr (för personliga skyddsutrustningar som avses i artikel 8.3),

dels är identisk med den personliga skyddsutrustning som är föremål för EG-intyg om överensstämmelse nr utfärdat av³

.....
.....

dels är föremål för det förfarande som fastställts i artikel 11 punkt A eller B⁴ i direktiv 89/686/EEG under det godkända kontrollorganets övervakning⁵

.....
.....

Utfärdat i, den

.....
Namnteckning⁵

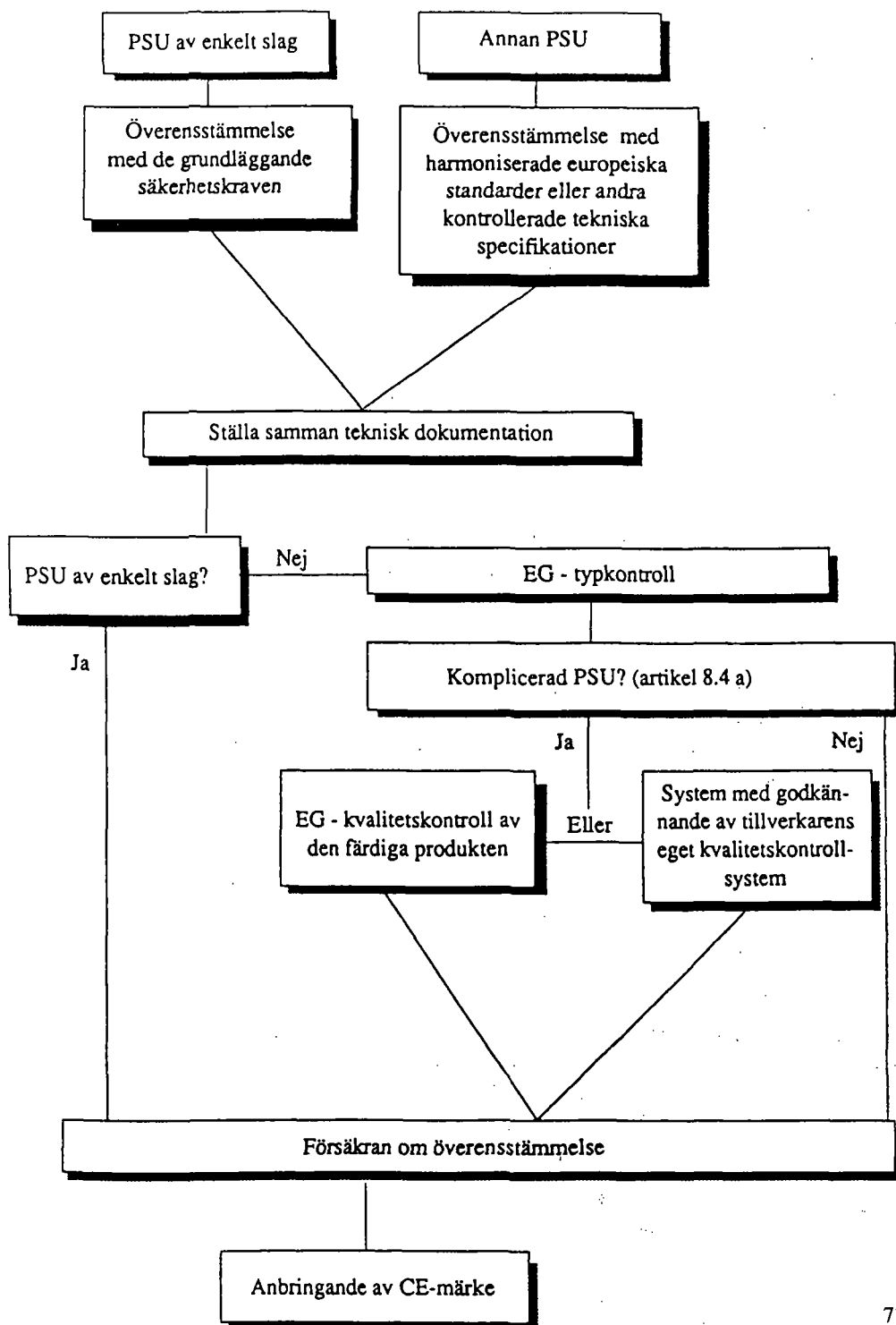
¹ Företagets namn och fullständiga adress. Representanten skall även ange tillverkarens namn och adress.

² Beskrivning av personlig skyddsutrustning (varumärke, typ, serienummer).

³ Namn och adress på det godkända kontrollorganet.

⁴ Stryk det som inte skall tillämpas.

⁵ Namn och tjänsteställning på den person som är behörig att underteckna på tillverkarens eller representantens vägnar.



Förslag till

Lag om personlig skyddsutrustning för enskilt bruk

Härigenom föreskrivs följande.

Lagens tillämpningsområde m.m.

1 § Denna lag gäller personlig skyddsutrustning som tillhandahålls i näringsverksamhet och som i huvudsak är avsedd att användas av konsumenter för enskilt bruk.

Vad som sägs i denna lag om tillhandahållande av personlig skyddsutrustning gäller även erbjudande om och upplåtelse av nyttjanderätt till sådan utrustning.

2 § Med personlig skyddsutrustning avses i denna lag varor som är avsedda att ensammas eller i förening med andra varor bäras eller hållas av en person till skydd mot hälso- och säkerhetsrisker.

Krav på personlig skyddsutrustning

3 § En näringsidkare får tillhandahålla personlig skyddsutrustning bara om den uppfyller sådana krav som föreskrivs av regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer och som avser

1. skydd för hälsa och säkerhet,
2. tillverkning,
3. märkning och annan produktinformation.

Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får meddela föreskrifter om att första stycket inte skall tillämpas i fråga om visst slags personlig skyddsutrustning eller delar av en sådan utrustning.

Föreskrifter om tillsynen m.m.

4 § Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får meddela föreskrifter om skyldighet för en näringsidkare

1. att lämna en tillsynsmyndighet tillträde till utrymmen där personlig skyddsutrustning förvaras,
2. att lämna sådana upplysningar, handlingar, varuprover och liknande som en tillsynsmyndighet behöver för att bevaka efterlevnaden av denna lag och de föreskrifter som har meddelats med stöd av den,
3. att betala kostnader för provtagning och för undersökning av prover.

Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får också meddela föreskrifter om kontroll av att krav som har föreskrivits med stöd av 3 § första stycket är uppfyllda.

Produktsäkerhetslagens tillämpning

5 § Produktsäkerhetslagen (1988:1604) skall tillämpas på sådana varor som omfattas av denna lag. Detta gäller även om varorna uppfyller sådana krav som har föreskrivits med stöd av 3 § första stycket.

6 § Den som med uppsåt eller av oaktsamhet bryter mot 3 § första stycket skall dömas till böter eller fängelse i högst ett år.

I ringa fall skall inte dömas till ansvar.

7 § Den som överträder ett vitesföreläggande eller ett vitesförbud enligt produktsäkerhetslagen (1988:1604) skall inte dömas till ansvar enligt 6 § för en gärning som omfattas av föreläggandet eller förbudet.

8 § Allmänt åtal för brott mot denna lag får väckas endast efter medgivande av den myndighet som regeringen bestämmer.

9 § En vara som har varit föremål för brott enligt denna lag eller dess värde samt utbytet av sådant brott skall förklaras förverkade, om det inte är uppenbart oskäligt.

Överklagande

10 § En tillsynsmyndighets beslut enligt föreskrifter som avses i 4 § första stycket får överklagas hos kammarrätten.

Denna lag träder i kraft den dag som regeringen bestämmer.

Sammanställning av remissyttrandena över departementspromemorian (Ds 1992:64) Personlig skyddsutrustning på konsumentområdet – en EG- anpassning till följd av EES-avtalet

Prop. 1992/93:112
Bilaga 4

Remissinstanserna

Efter remiss har yttranden över promemorian (Ds 1992:64) Personlig skyddsutrustning på konsumentområdet – en EG-anpassning till följd av EES-avtalet kommit in från:

Kommerskollegium,
Statens räddningsverk,
Arbetskyddsstyrelsen,
Statens provningsanstalt (SP),
Marknadsdomstolen,
Konkurrensverket,
Konsumentverket,
Landstingsförbundet,
SIS-Standardiseringskommissionen i Sverige,
Kemikalieinspektionen,
Landsorganisationen i Sverige (LO),
Sveriges Industriförbund,
Grossistförbundet Svensk Handel,
Sveriges Köpmannaförbund,
Företagarnas Riksorganisation,
Stockholms Handelskammare,
Branschföreningen för Personlig Skyddsutrustning (BPS),
Sjösäkerhetsrådet,
Villaägarnas Riksförbund,
Sveriges Riksidrottsförbund,
Sveriges Motorcyklisters Centralorganisation (SMC),
Svenska Livräddningssällskapet (SLS),
Motormännens Riksförbund (M),
Sveriges Dykarskolors Riksförbund (SDR),

Yttrande har också kommit in från utredningen (M 1992:02) Handlingsplan mot buller.

Överstyrelsen för civil beredskap (ÖCB), Statens strålskyddsinstitut, Svenska Kommunförbundet, Tjänstemännens Centralorganisation (TCO), Sveriges Akademikers Centralorganisation (SACO) och Svenska Jägareförbundet har avstått från att yttra sig.

Sammanfattning av remissutfallet

Förslagen i promemorian tillstyrks eller lämnas i huvudsak utan erinran av remissinstanserna.

Behovet av anpassning

Promemorian: Det behövs svenska föreskrifter som uppfyller EG-direktivet om personlig skyddsutrustning i vad avser dess tillämplighet på konsumentområdet (promemorian s. 29).

Kommerskollegium:

Osäkerheten om vilka regler som skall gälla till följd av EES-avtalet har hittills varit stor och setts som ett problem för näringslivet. Promemorians genomgång av aktuella författningar fyller därför **en viktig informationsfunktion** inom de behandlade områdena. Sammanställningen bör vara ett värdefullt redskap inte minst för berörda ekonomiska operatörer på marknaden. Den bör dock följas upp med motsvarande sammanhängande genomgångar i den fortsatta implementeringsprocessen, när kommande mer detaljerade författningsförslag föreligger.

Landstingsförbundet:

Det är viktigt att personlig skyddsutrustning som tillhandahålles konsumenterna uppfyller vissa reglerade minimikrav för att undvika skador. Det är också viktigt att näringsidkare som bryter mot sådana bestämmelser kan ställas till ansvar.

Stockholms Handelskammare:

Förslaget innebär en förändring jämfört med det rådande svenska systemet. EG:s regler bygger på upprätthållande av säkerhet genom olika kontrollmetoder beroende på varans farlighet och på CE-märkning. Svensk lagstiftning saknar generella krav beträffande säkerheten hos personlig säkerhetsutrustning (PSU) på konsumentområdet. Konsumentverkets allmänna råd tillämpas beträffande vissa varor men promemorians förslag om bindande regler innebär ändå ett stärkt skydd för konsumenterna i Sverige. – Sverige är dessutom, genom EES-avtalet, förpliktat att skapa regler som uppfyller PSU-direktivens syften.

Stockholms Handelskammare tillstyrker därför promemorians förslag om införlivande av relevanta delar av EG-direktivet i svensk rätt.

Sjösäkerhetsrådet:

Standarderna för flytvästar, säkerhetsselar och säkerhetslinor är utformade med utgångspunkt från direktivet rörande personlig säkerhetsutrustning och kommer sannolikt att godkännas vid omröstning i CEN Tekniska kommitté 162 i slutet av november 1992. Sjösäkerhetsrådet anser det därför vara av

stor vikt att implementeringen av den lagstiftning, som PSU-direktivet ger upphov till, snarast kommer till stånd.

Prop. 1992/93:112
Bilaga 4

Villaägarnas Riksförbund:

Förbundet är positivt till att det som komplement till produktsäkerhetslagen och produktansvarslagen utfärdas bestämmelser gällande säkerhetskrav som kan verka i skadeförebyggande syfte. – Detaljföreskrifter baserade på gemensamma europeiska standarder kan utarbetas av lämplig myndighet för att tjäna som vägledning för näringslivet då det gäller att framställa och saluföra varor som skall innehålla väsentliga grundkrav som är vetenskapligt förankrade och som inte är uppenbara för näringsidkaren och ej heller begränsar den tekniska utvecklingen. – Villaägarna tillstyrker därför civildepartementets förslag till speciallagstiftning för personlig skyddsutrustning.

Sveriges Riksidrottsförbund:

Förbundet förutsätter att EES-avtalet och direktivet om personlig skyddsutrustning inte kommer att innebära att idrottsutrustning, som idag på något sätt sanktioneras eller rekommenderas av svenskt specialidrottsförbund för användning inom idrotten i Sverige, blir förbjuden. Om så trots allt blir fallet är det svårt för RF att ha en annan uppfattning än att det ur skydds- och säkerhetssynpunkt enbart är till det bättre för denna idrotts utövare. – I stället torde situationen, enligt RF:s uppfattning, bli den motsatta, nämligen att antingen svenskt eller internationellt specialidrottsförbund eller annan idrottsorganisations bestämmelser uppställer strängare krav ur skydds- och säkerhetssynpunkt än vad EG-direktivets bestämmelse minimistandard torde komma att innebära. I dessa fall kommer EG-direktivets bestämmelse inte alls påverka svensk idrottsrörelse. Vad direktivet stadgar är ju enbart att ingen annan personlig skyddsutrustning än den som uppfyller EG:s minimikrav får finnas på marknaden, och att sådan inte får förvägras att finnas där.

Sveriges Motorcyklisters Centralorganisation (SMC):

SMC accepterar tvingande typgodkännanderegler för hjälmar, eftersom dessa är obligatorisk utrustning och klara och entydiga regler för typgodkännande finns. Därtill är den skaderisk hjälmarna ska skydda mot tämligen väl dokumenterad och oomtvistad. – När det gäller övriga mc-plagg finner vi det *helt oacceptabelt* med tvingande regler för utformningen. – Dels är det oklart, trots de svenska typgodkännandereglerna, vilka skade-/hälsorisker plaggen främst ska skydda mot, dels kommer tvingande regler att helt slå ut många små svenska företag som idag lever på att sy skinnkläder av hög kvalitet för motorcyklister.

Motormännens Riksförbund:

Motormännens Riksförbund tillstyrker lagförslaget. – Resultatet blir, enligt förbundets mening, en positiv harmonisering och förenkling av handeln, då en stor del av dessa produkter marknadsförs över hela Europa.

Förbundet instämmer i promemorians förslag om inrättande av ny lag om personlig skyddsutrustning för enskilt bruk.

Utredningen Handlingsplan mot buller:

Det viktiga med PSU-direktivet är att konsumenterna ges information om dämpning och grad av bekvämlighet när det gäller den personliga skyddsutrustningen vid fritidsaktiviteter (hörselskydd). Utredningen välkomnar därför den möjlighet som den nu föreslagna lagen öppnar för att ställa sådana säkerhetskrav.

Lagstiftningstekniken

Promemorian: EG-reglerna om personlig skyddsutrustning införlivas med svensk rätt genom föreskrifter som meddelas av regeringen eller av den myndighet som regeringen bestämmer. Detta gäller dock bara i fråga om EG-reglernas tillämplighet på sådan skyddsutrustning som i huvudsak är avsedd att användas av konsumenter för enskilt bruk.

I en särskild lag ges de bemyndiganden för regeringen som behövs (promemorian s. 31).

Kommerskollegium:

Vad beträffar PSU-området är konstruktionen med flera lagar, liksom den oklara ansvarsfördelningen berörda myndigheter emellan, olycklig. Frågan är om inte all PSU skulle kunna regleras i *en* lag. Med en sådan konstruktion bör det vara enklare att också begränsa *ansvaret* för övervakningen till endast *en* myndighet. Om inte detta anses möjligt eller lämpligt bör på annat sätt en formalisering ske av det i promemorian föreslagna samrådet berörda myndigheter emellan. – Problemen skapas genom att implementeringen – naturligt nog – har den traditionella svenska myndighetsstrukturen som utgångspunkt. En klar skillnad görs här mellan arbetsliv och privatliv och regleringen av den personliga skyddsutrustningen. Direktivet förutsätter inte denna skillnad. För det första behandlas produkter avsedda för arbetslivet och för privatlivet i samma regelverk. För det andra blir konsekvenserna av direktivet för svensk del en mer omfattande reglering på främst konsumentområdet. – Frågan är om inte praktiskt taget all PSU – utom den som är avsedd särskilt för barn – kan komma till användning i arbetslivet i en eller annan form. Kraven på utrustningen varierar självklart beroende på var och av vem den används. I vissa fall måste kraven ställas högre i arbetslivet än i privatlivet. I andra fall är situationen den motsatta. Med ett sådant synsätt bör PSU-området – på samma sätt som i EG-direktivet – kunna regleras i *en* lag. Det gör det i sin tur enklare att ålägga *en* myndighet det övergripande ansvaret för området. Arbetsarskyddsstyrelsen ligger här närmast till hands.

En sammanhållande instans är viktig inte endast från rätts- och säkerhetssynpunkt utan också från harmoniserings- och informationssynpunkt. – Om den lösning som skisserats ovan inte anses möjlig eller lämplig måste i vart fall det samråd mellan berörda myndigheter som förutsätts i den föreslagna lagkonstruktionen **formaliseras** på något sätt. – I yttrandet över lagförslaget om farliga leksaker m.m. Ds 1992:54 påminner Kommerskollegium om att kopplingen mellan inhemska lagförslag och EES-avtalet och dess syfte helt utelämnats. Man skriver: Härigenom finns en risk att EES-avtalets styrning och dess harmoniseringseffekter går förlorad. – – – De båda lagarna bör därför i sina inledande paragrafer kompletteras med uppgift om dels syftet att uppnå fri rörlighet för varor, dels de EG-direktiv som avses införlivas genom författningarna – – –.

Arbetskyddsstyrelsen:

Lagförslaget gäller personlig skydds-utrustning som i huvudsak är avsedd att användas av konsumenter för enskilt bruk. I promemorian framförs att vissa gränsdragningsproblem vad gäller personlig skydds-utrustning i arbetslivet kontra privat bruk kan uppkomma. Arbetskyddsstyrelsen anser dock inte att problemen behöver bli av allvarlig art. Detta speciellt med hänsyn till att det materiella innehållet i de olika myndigheternas föreskrifter om den personliga skyddsutrustningens utförande och märkning i huvudsak kommer att vara överensstämmande.

Statens Provningsanstalt (SP):

SP tillstyrker det framlagda förslaget till särskild lag om personlig skyddsutrustning för enskilt bruk. EG-direktivet innehåller en mängd detaljerade tekniska regler som inte bör fastläggas i lag utan lämpligen i tillämpningsföreskrifter. Den föreslagna ordningen med en bemyndigandelag framstår därför som den mest lämpliga.

Konkurrensverket:

För att överföra direktivet till svensk lagstiftning har man valt att skapa en särskild lag om personlig skyddsutrustning för enskilt bruk i form av en bemyndigandelag. Beträffande de föreskrifter som skall utfärdas med anledning av den föreslagna lagen, vill Konkurrensverket betona vikten av att dessa utformas på ett sådant sätt att de harmoniserar med direktivet och med de gemensamma bestämmelser som EES-avtalet i övrigt innebär. Detta gäller särskilt vid tillämpning av Produktsäkerhetslagen och utfärdande av föreskrifter beträffande marknadsövervakningen. Föreskrifter som går utöver direktivet skulle kunna få en handelshindrande effekt, vilket ur konkurrenssynpunkt är särskilt otillfredsställande. Detta nämns också i promemorians sammanfattning.

Förslaget att låta lagen om personlig skyddsutrustning vara tillämplig endast på sådan skyddsutrustning som i huvudsak är avsedd att användas av konsumenter för enskilt bruk är alltför snävt. Lagen bör istället omfatta *all* PSU som tillhandahålls i näringsverksamhet och som konsumenter i inte obetydlig omfattning utnyttjar eller kan komma att utnyttja för enskilt bruk. Ett sådant tillämpningsområde överensstämmer med produktsäkerhetslagens (1 §).

Arbetskyddsstyrelsen har möjlighet att med stöd av arbetsmiljölagen ge ut föreskrifter om *användandet* av personlig skyddsutrustning. Detta innebär att krav på PSU, som används i arbetslivet, kan förenas med särskilda bestämmelser om t ex underhåll, arbetsordning eller utbildning. Den PSU som tillhandahålls till konsumenten kan regleras endast vad avser tillhandahållandet. Det skulle vara otillfredsställande om sådan skyddsutrustning, som ligger inom Arbetskyddsstyrelsens ansvarsområde men som samtidigt används för enskilt bruk i viss inte obetydlig omfattning, inte obetydlig omfattning, inte kunde nås av Konsumentverket/KOs föreskrifter. Eventuella gränsdragningsproblem bör kunna lösas genom informella kontakter mellan Arbetskyddsstyrelsen och Konsumentverket.

I detta sammanhang bör även uppmärksammas det ansvar som åligger Trafiksäkerhetsverket respektive Statens räddningsverk och som rör personlig skyddsutrustning. – Konsumentverket vill framhålla vikten av att så långt möjligt upprätthålla *samma säkerhetsnivå* på PSU avsedd för privat som för yrkesmässig användning. Det är inte godtagbart att sådana produkter som ger ett sämre skydd och som av den anledningen inte godkänns för användning inom arbetslivet generellt skall få säljas till privat användare. En annan sak är att det är skillnad mellan olika klasser av samma utrustning. Användaren kan välja klass efter sina egna behov, oavsett om utrustningen används yrkesmässigt eller privat. Det avgörande kan exempelvis vara beräknad exponeringstid för giftiga gaser eller nödvändig flytkraft för seglarvästar. – En konsument som avser att inhandla personlig skyddsutrustning är normalt beroende av att få tillgång till vägledande *säkerhetsinformation* vid köpet. Enligt direktivet för personlig skyddsutrustning, bil 2 p 1.4 skall viss nödvändig *information* tillhandahållas av tillverkaren. Motsvarande bestämmelser måste tas in i de föreskrifter som kommer att komplettera lagen om personlig skyddsutrustning.

SIS – Standardiseringskommissionen i Sverige:

SIS tillstyrker att EG-direktivet om personlig skyddsutrustning till den del det gäller sådan skyddsutrustning som i huvudsak är avsedd att användas av konsumenter för enskilt bruk införlivas i svensk rätt på det sätt som föreslås i Civildepartementets promemoria, dvs genom att en bemyndigandelag utfärdas. – – SIS vill framhålla att det på detta område, liksom på andra i Sverige mer eller mindre oreglerade områden, är ytterst angeläget att de föreskrifter som bedöms erforderliga i största möjliga utsträckning hänvisar till europeisk standard eller, i förekommande fall, internationell standard

som fastställts som svensk standard. SIS vill även erinra om betydelsen av ett väl fungerande samspel mellan svenska föreskrivande myndigheter och standardiseringsorganen.

Prop. 1992/93:112
Bilaga 4

LO:

LO stöder förslaget i promemorian till en ramlag som ger regeringen eller den myndighet regeringen bestämmer rätt att meddela föreskrifter, som blir utformade på området, i tillämpliga fall i överensstämmelse med EES-avtalet.

Industriförbundet:

I enlighet med vad som sägs i EES-propositionen (1991/92:170 del 1) bör kopplingen till EES-avtalet framgå redan av lagtexten och inte enbart av motiven. Det lämpligaste vore att komplettera de föreslagna lagarna med en preambel där EES-avtalets syfte att uppnå fri rörlighet för varor samt avsikten att implementera det aktuella EG-direktivet klart framgår. – Praktiska skäl talar otvivelaktigt för att ge regeringen eller myndighet som denna bestämmer fullmakt att utfärda de mera detaljerade bestämmelserna. Frågan är dock om lagförslagets långtgående fullmakt och avsaknad av materiella bestämmelser står i överensstämmelse med 8 kap 2§ regeringsformen. En tänkbar lösning är att på sätt som angetts i föregående avsnitt i lagtexten hänvisas till de materiella reglerna i respektive EG-direktiv. Därigenom ges de bägge lagarna ett mera materiellt innehåll och förlorar delvis sin karaktär av helt generell fullmakt. – Man fortsätter om Konsumentverket/KOs roll och kopplingen till bl.a. marknadsföringslagen: Emellertid synes man i promemorian helt ha bortsett från de föreslagna lagarnas förhållande till bl.a. marknadsföringslagen samt verkets roll enligt denna och annan marknadsrättslig lagstiftning. – Det kan alltså konstateras att en marknadsförare av leksaker som förfär i strid med av konsumentverket utfärdade föreskrifter angående märkning och annan produktinformation rörande leksaker (respektive livsmedelsimitationer) av KO kan dras inför marknadsdomstolen med antingen yrkande om förbud enligt 2§ marknadsföringslagen eller yrkande om säkerhetsinformation enligt 5§ produktsäkerhetslagen. Marknadsdomstolen kommer därvid att döma i enlighet med av KO i hans egen skap av chef för konsumentverket utfärdade föreskrifter. – Konsumentverket/KOs dubbla roll som både lagstiftare och åklagare gör i praktiken processen i domstolen till en chimär och Industriförbundet ifrågasätter om inte en sådan ordning står i strid med regeringsformen. Under alla omständigheter utgör den en oacceptabel sammanblandning av den lagstiftande och åklagande funktionen. Enligt förbundets mening är det en grundläggande förutsättning att dessa bägge funktioner hålls isär i en rättsstat. Lagförslagen måste därför justeras så att den aktuella sammanblandningen av normgivningsmakt och rättstillämpning inte uppstår. – Det aktuella problemet kan undvikas på flera olika sätt. Således kan de marknadsföringsåtgärder som kommer att regleras genom de aktuella lagarna uttryckligen undantas från marknadsföringslagens respektive produktsäkerhetslagens tillämpningsom-

råde. --- Ett alternativ är att regeringen själv utfärdar de aktuella materiella reglerna eller ger bemyndigandet till annan myndighet än konsumentverket. --- En ytterligare alternativ lösning är att skilja KO-funktionen från konsumentverket. ---.

Prop. 1992/93:112
Bilaga 4

Grossistförbundet Svensk Handel:

Förbundet efterlyser en anknytning i lagtext till EES-avtalet och dess syfte. Vidare bör en hänvisning ske till det EG-direktiv som skall införlivas genom lagen. Avsaknaden av sådana kopplingar kan utgöra en osäkerhetsfaktor för berörda parter, vilket medför speciella problem såvitt avser tillämpningen av den sk säkerhetsklausulen i direktivet (se nedan). Ledning kan här hämtas från förslaget till byggproduktlag (Ds 1992:65). – Emedan det torde förekomma att en och samma skyddsutrustning kommer att omfattas såväl av regler för konsumentområdet som av arbetsmiljölagen är det angeläget att ett samråd sker mellan ansvariga myndigheter i syfte att så klart som möjligt lägga fast de gränser inom vilka en skyddsutrustning skall hänföras till den ena eller andra kategorin. Mot bakgrund av att brott mot bestämmelserna i vissa fall är straffsanktionerade är det ett mycket rimligt krav att näringsidkaren på ett tidigt stadium kan förutse om hans produkter faller under den ena eller andra regelkomplexet. Varje tveksamhet om huruvida en viss skyddsutrustning i huvudsak är avsedd att användas i privatlivet, eller i arbetslivet, bör enligt promemorian i första hand kunna undanröjas i tillsynsarbetet genom ett samrådsförfarande. Ett sådant samrådsförfarande måste ske snabbt och effektivt så att företagen ej hålls i ovisshet. Förbundet vill understryka att tveksamhet om tillämpningsområdet inte får lända näringsidkaren till förfång. En sådan tveksamhet måste beaktas vid ett eventuellt ingripande enligt lagen. ---. Å andra sidan anges att det inte kan uteslutas att det i rättstillämpningen kan uppstå diskrepanser mellan direktivtextens innebörd och den föreslagna lagtextens. Med hänsyn till den betydelse som uttrycket ges anser förbundet inte att en sådan konsekvens utan vidare är acceptabel. Det är givetvis otillfredsställande om skillnader mellan direktiv och lag uppstår, varför frågan bör analyseras ytterligare.

Sveriges Köpmannaförbund:

Regeringens förslag att i en särskild lag införa dessa regler kompletterat med särskilda föreskrifter torde vara en lämplig metod att införliva EGs bestämmelser i svensk rätt. Detta tillvägagångssätt medger flexibilitet vid anpassningen av direktivet till svenska förhållanden. Dessutom torde det vara lättare att göra eventuella kommande anpassningar/förändringar i en förordning än i lagtext. En särskild lag kompletterad med föreskrifter tillstyrks därför av Köpmannaförbundet. I lagen bör det emellertid klart uttryckas att reglerna baseras på bestämmelserna i EES-avtalet och EGs direktiv om säkerhetskrav för personlig skyddsutrustning, så att den rättsliga grunden klart framgår. – När nya regler och föreskrifter avseende krav på personlig skyddsutrustning utarbetas anser vi att det är mycket viktigt att se till att dessa inte innehåller krav utöver direktivets krav så att inte nya tekniska

handelshinder skapas, vilka EES-avtalet är till för att undanröja. – Förbundet anser också att det är viktigt att berörda parter, bl a branschorganisationerna, får möjlighet att delta i utformningen av föreskrifterna.

Prop. 1992/93:112
Bilaga 4

Företagarnas Riksförbund:

I förslaget till lag om personlig skyddsutrustning på konsumentområdet har kopplingen till EES-avtalet och dess syfte, fri rörlighet för varor, helt utelämnats. I EES-propositionen (1991/92:170, del I) sägs att det vid införlivande av EG-direktiv i svensk rätt klart bör framgå av den aktuella lagen att den syftar till att införliva ett visst EG-direktiv i svensk rätt. En formell koppling undanröjer också osäkerhetsfaktorer för den som ska tillämpa lagen. – Enligt promemorian kommer regeringen att uppdra åt konsumentverket att utfärda föreskrifter enligt lagen. Vidare ska produktsäkerhetslagen tillämpas på varor som omfattas av lagen om personlig skyddsutrustning. Den som utövar tillsyn över efterlevnaden av produktsäkerhetslagen, dvs för talan mot näringsidkare är konsumentverket. Detta leder till situationen att samma "part" som utfärdat bindande föreskrifter också blir "åklagare" i målet mot näringsidkaren. Organisationen ifrågasätter om denna situation är förenlig med regerinsformen. Normgivande och rättstillämpande organ bör hållas isär. – Organisationen understryker att tveksamheter beträffande gränsdragningen mellan sådan personlig skyddsutrustning som kan användas för privat bruk och sådan som kan användas i näringsverksamhet inte får leda näringsidkaren till förfång.

Branschföreningen för Personlig Skyddsutrustning (BPS):

Av promemorian framgår ej klart vilka PSU-produkter som skall bli berörda av den föreslagna lagen. Vi vill därför betona nödvändigheten av att klassificera PSU-produkterna, så att det klart framgår vilka PSU-produkter som faller under Arbetarskyddsstyrelsens respektive Konsumentverkets ansvar. Vidare är det av yttersta vikt att en och samma produkt ej skall kunna falla under båda myndigheternas ansvar. Vi anser det också väsentligt, att föreskrifterna från Arbetarskyddsstyrelsen och Konsumentverket skall vara lika i sin utformning.

Svenska Livräddningssällskapet (SLS):

SLS vill i detta sammanhang peka på att inom vissa områden finns internationella konventioner som anger krav på viss säkerhetsutrustning. Det är då angeläget att fastställa europeiska standards som inte avviker från dessa internationella konventioner. När det gäller räddningsutrustning i anslutning till vatten finns denna utförligt beskriven i International Convention for the safety at sea (Solas). Kapitel III sektion II reg 31-33 ger definitioner och specifikationer för livbojar, "livvästar" och flytplagg. – Vid utformning av den svenska anpassningen till EES-avtalet måste bevakas att den inte kommer att avvika från sådana internationella konventioner.

Promemorian: Lagen bör göras tillämplig på både överlåtelser och på upplåtelser av nyttjanderätt som näringsidkare gör av personlig skyddsutrustning. Begreppet personlig skyddsutrustning ges samma innebörd som i direktivet.

Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer bör ges möjlighet att i föreskrifter medge undantag från lagens tillämpning i fråga om visst slags personlig skyddsutrustning (promemorian s. 35).

Företagarnas Riksorganisation:

Lagens tillämpningsområde bör överensstämma med direktivet. Skillnader i tillämpningsområde kan leda till hinder i det fria varuflödet mellan länder. Frågan bör därför analyseras vidare.

Produktsäkerhetslagen

Promemorian: Produktsäkerhetslagen skall också i fortsättningen vara tillämplig på personlig skyddsutrustning på samma sätt som hittills promemorian (s. 36).

Konsumentverket:

Konsumentverket har tidigare begärt att produktsäkerhetslagen ändras så att återkallelse kan ske även mot detaljister. Den föreslagna lagen om personlig skyddsutrustning tar inte sikte endast på ett tillhandahållande från näringsidkare till konsument. För att – i enlighet med direktivet om personlig skyddsutrustning – säkerställa att bristfälliga PSU kan avlägsnas från butikerna måste det enligt vår mening finnas en laglig möjlighet att ålägga en tillverkare, importör eller grossist att återkalla leksakerna från ett senare led i distributionen. Den möjligheten bör öppnas genom en ändring i produktsäkerhetslagen.

Industriförbundet:

Industriförbundet framhåller vikten av att denna s. k. "säkerhetsklausul" tillämpas på ett sätt som står i överensstämmelse med vad som kan betecknas som standard inom övriga länder på den gemensamma marknaden. Om så ej sker finns det en klar risk för att intentionerna bakom EES-avtalet och intresset av ett fritt varuflöde motverkas. Detta talar också för att bakgrunden och syftet med lagen – dvs EG-anpassningen – bör framgå redan av lagtexten.

I somras antog EG-rådet det allmänna produktsäkerhetsdirektivet. Såvitt SIS är bekant talar mycket för att produktsäkerhetsdirektivet kommer att omfattas av EES-avtalet. Direktivet täcker eventuella säkerhetsaspekter som inte reglerats i särskilda sektorsdirektiv. I avvaktan på att det blir aktuellt att införliva detta direktiv i svensk rätt, förefaller det SIS lämpligt att i lagen om personlig skyddsutrustning för enskilt bruk skriva in att produktsäkerhetslagen skall tillämpas, när ingripanden skall göras mot produkter.

Grossistförbundet Svensk Handel:

Förbundet anser att det klarare måste framgå att säkerhets-klausulen i direktivet skall användas restriktivt och att ingripanden enligt produktsäkerhetslagen bara får komma ifråga i fall då klausulen är tillämplig. Lagtexten ger utrymme för att produktsäkerhetslagen generellt skall gälla parallellt med den föreslagna lagen. Förbundet vill vidare understryka att tillämpningen av säkerhetsklausulen måste utvecklas i samarbete med övriga länder inom EES för att effekterna av ett harmoniserat regelverk inte skall gå förlorade.

Ansvar m.m.

Promemorian: Den som uppsåtligen eller av oaktsamhet bryter mot föreskrivna krav på säkerhet och hälsa, tillverkning eller märkning och annan produktinformation skall kunna straffas med böter eller fängelse.

Den som måste betala vite på grund av att ha överträtt ett förbud eller föreläggande enligt produktsäkerhetslagen skall dock inte straffas enligt den nu föreslagna lagen för samma gärning.

Utrustning som har varit föremål för brott skall förverkas (promemorian s. 38).

Industriförbundet:

Förbundet vill dock framhålla att utdömande av böter eller fängelse torde bli mycket ovanligt. Detta gäller inte minst i fråga om felaktig märkning eller produktinformation. I sådana fall måste det ligga närmare till hands att tillämpa 2§ marknadsföringslagen eller 5§ produktsäkerhetslagen, särskilt som ansvaret enligt dessa bestämmelser är rent objektivt. KO behöver således inte styrka att näringsidkaren förfarit uppsåtligen eller oaktsamt. Skall möjligheten att tillämpa marknadsföringslagen eller produktsäkerhetslagen stå kvar förutsätts dock att konsumentverket/KOs dubbla roll som lagstiftare och åklagare avskaffas.

Promemorian: Konsumentverket skall se till att reglerna om personlig skyddsutrustning på konsumentområdet efterlevs (promemorian s. 39).

Arbetskyddsstyrelsen:

EG:s bestämmelser om marknadsövervakning förutsätter att medlemsländerna aktivt övervakar att de produkter som finns på marknaden uppfyller de krav som anges i direktiven. Arbetskyddsstyrelsen anser att det särskilt inom detta område är viktigt med samverkan mellan myndigheter som har utfärdat regler om personlig skyddsutrustning. För att effektivisera marknadsövervakningen samt ha ett forum för gränsdragningsfrågor kan det behövas en permanent grupp med representanter för de olika myndigheterna.

Konkurrensverket:

Konkurrensverket vill här framhålla vissa synpunkter som redovisats i SPF:s remissyttrande (Dnr 849/91) avseende Ds 1991:86, Införande av EES-rätt inom området för provning och kontroll. Det är från konkurrenssynpunkt av stor vikt att provnings- och certifieringsverksamhet sker i konkurrens på lika villkor mellan kompetenta organ, oavsett om dessa är privata eller offentliga. Myndighetsutövande funktioner och konkurrenssatt verksamhet bör därför i princip bedrivas fristående från varandra. Provnings- och certifieringsorgan som är knutna till statliga myndigheter kan nämligen få en särställning i förhållande till övriga provningsorgan. Detta gäller särskilt om myndigheten ifråga samtidigt är säkerhetsansvarig och utövar tillsyn över de anmällda organen inom sitt ansvarsområde.

Det kan i sammanhanget ifrågasättas om Konsumentverket framdeles skall vara det organ som **utför** den provnings- och kontrollverksamhet som föreskrivs i t.ex. olika EES-direktiv. En från konkurrenssynpunkt mer tillfredsställande ordning kunde vara att Konsumentverket beslutar vilka kontroller som skall utföras, men att dessa sedan utförs av något av flera kompetenta organ som därvid tävlar om att få utföra uppdraget. Konsumentverket bör därvid upphandla provningstjänsterna genom att kräva in anbud från samtliga kompetenta organ. Frågan torde komma att belysas av den nyligen tillsatta kommittén för en konsumentpolitisk översyn (dir. 1992:63), som bl.a. skall omfatta Konsumentverket, dess organisation och uppgifter.

Konsumentverket:

Ett ökat internationellt utbyte av varor och tjänster kommer att innebära ökat behov av övervakning. En intensifierad marknadsbevakning kommer att ta betydande resurser i anspråk. Även CE-märkta utrustningar måste granskas.

Konsumentverket har aktivt drivit standardiseringsarbetet inom området för personlig skyddsutrustning. Detta gäller främst cykel-, alpin-, ishockey- och ridhjälmars samt flytvästar. Arbetet har varit framgångsrikt och resulterat i att svenska krav accepterats i Europa. Tyvärr måste konstateras att vissa kommande CEN-standarder forcerats och därför inte är tekniskt helt färdigutvecklade. Detta kan leda till tillämpningssvårigheter, i synnerhet i ett första skede. På sikt kan CE-märkets relevans komma att ifrågasättas. Arbetet med marknadsövervakningen kommer sannolikt att kompliceras på grund av dessa brister.

Som ett exempel kan nämnas reglerna för olika typer av hjälmar. Enligt direktivet är endast MC-hjälmar sk komplicerad PSU. I standardiseringsarbetet har emellertid framförts krav på att samtliga hjälmar skall underkastas motsvarande kontroll.

Ingripanden enligt produktsäkerhetslagen skall följas av en underrättelse till ett särskilt EFTA-organ. Promemorian tar inte upp denna fråga. Konsumentverket vill emellertid, på samma sätt som i yttrandet över förslaget om leksakslag, framhålla att underrättelseskyldigheten avseende sk "shortcomings in the standards" endast bör omfatta beslut av Marknadsdomstolen.

Sjösäkerhetsrådet:

I Norden har endast den danska provningsanstalten DANTEST visat aktivt intresse för att bli ackrediterat som godkänt provningsorgan. Man har emellertid också inom ramen för DANTEST-organisationen tillskapat en stabsfunktion med uppgift att vara "anmält organ" (notified body). En sådan organisation saknas för närvarande i Sverige. Ett lämpligt sätt att utforma ett i Sverige baserat "anmält organ" vore en motsvarande stabsfunktion inom Konsumentverket där lämplig kompetens finns tillgänglig. Det rent praktiska testförfarandet bör dock kunna samordnas till DANTEST.

Kostnader och resursbehov

Promemorian: Det är inte möjligt att närmare beräkna kostnadseffekterna av den föreslagna lagstiftningen. Det är dock sannolikt att näringsidkare som berörs belastas med vissa kostnader.

Konsumentverkets nya uppgifter på området för personlig skyddsutrustning bör kunna klaras av genom en omfördelning av tillgängliga resurser.

Konsumentverket bör ges rätt att ta ut kostnaderna för provtagning och undersökning av prov från näringsidkare som inte uppfyller föreskrivna krav (promemorian s. 41)

Kommerskollegium:

— — — På samma sätt är en eventuell **avgiftsfinansiering av marknadskontrollen** inte endast en nationell angelägenhet. Marknaden är inte längre svensk

utan europeisk. Produkter kan provas och godkännas i vilket av de avtalsslutande länderna som helst. Strukturrationaliseringar genom samordnad provnings- och certifieringskapacitet, liksom samarbete länder emellan när det gäller marknadskontrollen, är en naturlig utveckling i det nya europeiska perspektivet. I promemorian påpekas att övervakningen kommer att innebära ökade kostnader för Konsumentverket och att den därför bör kunna avgiftsfinansieras. Något förslag till hur detta skall ske lämnas dock inte. Mot den bakgrund som skisserats ovan bör enligt kollegiets uppfattning även en eventuell avgiftsfinansiering utvecklas i samklang med övriga länder inom den gemensamma marknaden.

Statens Provvningsanstalt (SP):

Under avsnitt 4 redovisas att Konsumentverket hemställt om avsevärda resursförstärkningar för marknadskontroll. Enligt SPs mening är det i dagens ekonomiska situation angeläget att så långt som möjligt utnyttja befintliga resurser för att åstadkomma en effektiv marknadskontroll. Som ansvarig myndighet behöver Konsumentverket t ex inte ha egna resurser för det rent tekniska kontroll- och provningsarbetet. Dessa tjänster kan med fördel upphandlas hos andra kompetenta organ, t ex SP.

Konkurrensverket:

Konkurrensverket vill i sammanhanget peka på nödvändigheten av att delar av resurserna för implementering och tillsyn av den föreslagna lagen också avsätts till information. Denna möjlighet nämns inte i promemorian. Genom att avsätta delar av resurserna till informationsåtgärder både vad gäller den nya lagen i sig och dess tillämpning, torde behovet av rena övervaknings- och kontrollåtgärder kunna minskas.

Konsumentverket:

Konsumentverket har i skrivelse till Civildepartementet den 18 mars 1992 framhållit de förändringar i Konsumentverket/KOs marknadsbevakning som bli nödvändiga med anledning av EES-avtalet. Vi hänvisar till vad som anförts om resurser i skrivelsen. – Det föreslås i promemorian att en näringsidkare som inte uppfyllt de föreskrivna kraven kan åläggas att ersätta kostnaderna för sådan provtagning och undersökning som verket inte själv kan utföra. Enligt vår bedömning kan detta endast marginellt bidra till kostnads-täckningen. De stickprovskontroller som Konsumentverket åläggs för att uppfylla direktivets krav på marknadsbevakning bör finansieras med särskilda "öronmärkta" pengar. En debitering som görs beroende av slutresultatet är mycket svår att administrera. Stickprover kan också uppfattas som orättvisa av de företag som kommer ifråga för kontrollen. – En ökad standardisering är till fördel också för företagen. Det är därför rimligt att provverksamheten på sikt bckostas av den totala produktionen som en form av utvecklingskostnad.

Industriförbundet har i och för sig ingen invändning mot att kostnaderna för provtagning och undersökning i vissa fall kan läggas på näringsidkare. Förbundet kan emellertid inte finna några skäl att i fråga om de nu aktuella bägge lagförslagen avvika från den ordning som generellt gäller inom det marknadsrättsliga området, dvs skyldighet att betala aktuella kostnader endast kan drabba näringsidkare som handlat i strid med gällande regler. Detta gäller allra helst som EG-direktivet överhuvudtaget inte innehåller några regler i aktuellt avseende. Skyldigheten för näringsidkare att stå för kostnader för provtagning och undersökning bör därför endast gälla den som ej följt de aktuella lagarna eller föreskrifter utfärdade med stöd av dessa. Denna begränsning bör vidare framgå redan av lagtexten.

Sveriges Köpmannaförbund:

Förbundet anser också att det är viktigt att reglera vem som skall betala kostnaderna för en eventuell tillkommande provning av en produkt som redan finns på marknaden för att bedöma om produkten överensstämmer med EG-direktivet. Självklart skall en första provning betalas av tillverkaren/importören av varan liksom tillkommande rättelsekostnader om det visar sig att produkten inte stämmer överens med reglerna i direktivet. – Om däremot tillsynsmyndigheten ingriper mot en vara på marknaden som av myndigheten misstänks inte uppfylla bestämmelserna i direktivet och det efter en provning visar sig att produkten trots allt är förenlig med direktivet, skall kostnaderna för provningen betalas av myndigheten och skälig ersättning ges till näringsidkaren/detaljisten för åsamkad förlust t ex genom miskad försäljning under provningstiden, dålig publicitet och utebliven handelsvinst.

Företagarnas Riksorganisation:

En näringsidkare som följer reglerna ska inte riskera att drabbas av provningskostnader, särskilt som EG-direktivet inte alls reglerar frågan. En klar begränsning bör tas in i lagtexten.

Sjösäkerhetsrådet:

I direktivet stadgas att efterkontroll av efterlevnaden av CE-godkännande skall genomföras i form av stickprovskontroller. Den myndighet, som regeringen utser att utföra dessa kontroller, måste få lämpliga ekonomiska resurser till sitt förfogande. Av direktivet framgår att kostnaden för ett godkänt stickprov ej skall belasta det företag som marknadsför ifrågavarande produkt (personlig säkerhetsutrustning av komplicerad sort).

Promemorian: Lagen om personlig skyddsutrustning för enskilt bruk bör träda i kraft den dag som regeringen bestämmer (promemorian s. 43).

Konsumentverket:

Enligt promemorian behövs inte någon särskild övergångsbestämmelse i lagen. Regler i detta avseende kan istället meddelas genom föreskrifter. Konsumentverket ifrågasätter promemorians förslag om att sådan PSU, som redan "finns på marknaden" generellt bör undantas. Eventuella övergångsbestämmelser bör enligt verkets mening införas och ges en begränsad tillämplighet. Omärkta och bristfälliga PSU bör inte kunna erbjudas konsumenter efter ikraftträdandet annat än i undantagsfall.

Utredningen Handlingsplan mot buller:

Lagens ikraftträdande skall enligt förslaget överlåtas till regeringen. Enligt min mening bör detta ske så snart som möjligt. Om så sker och föreskrifter kommer att utfärdas – förslaget till en handlingsplan skall lämnas till regeringen den 1 juli 1993 men jag kan enligt direktiven även lägga fram förslag under utredningsarbetets gång – utgår jag från att samråd kommer ske med mig i fråga om de eventuella föreskrifter som kan komma att meddelas med stöd av bemyndigandet i 3 §.

Specialmotivering (4 §)

Statens Provningsanstalt:

I specialmotiveringen till 4 § första stycket sägs att det borde stå varje medlemsstat fritt att besluta om uttag av ersättning för provtagning och undersökning av prov inom ramen för marknadskontrollen. SP ifrågasätter denna bedömning. – En grundläggande princip är att en CE-märkt produkt skall tillförsäkras rätt till fri cirkulation utan att behöva underkastas ytterligare provning och kontroll. Denna princip skulle urholkas om nationella tillsynsmyndigheter fritt skulle kunna belasta leverantörer med kostnader för provtagning och provning. Enligt SPs mening kommer det inte att bli möjligt att debitera leverantörer för marknadskontrollskostnader så länge deras produkter visar sig fylla direktivkraven. Först om brister uppdragas kan uttag av ersättning för kontrollkostnader, t ex i form av sanktionsavgifter, motiveras.

Grossistförbundet Svensk Handel:

Genom 4 § 3 p införs en möjlighet att ålägga en näringsidkare ersättningskyldighet för provtagning m m. I specialmotiveringen (sid 57) hänvisas till liknande bestämmelser i produktsäkerhetslagen och marknadsföringslagen.

Det noteras emellertid att den nu aktuella bestämmelsen föreslås gå "delvis längre". Jämför också uttryckssättet på sid 44 "i varje fall sådana etc". Någon motivering härför ges inte. Förbundet anser inte att det finns skäl att avvika från de lösningar som valts i nämnda lagar. Endast näringsidkare som inte har uppfyllt föreskrivna krav bör kunna åläggas ersättningsskyldighet.

Prop. 1992/93:112

Bilaga 4

Övrigt

Sveriges Motorcyklisters Centralorganisation (SMC):

Vi anser därför att mc-kläder, utom hjälmar, därför bör kunna hänföras till kategorin "PSU som utformats...mot:...ogynnsamma väderleksförhållanden" enligt p3 i bilaga 1 till EG-direktivet och därmed inte omfattas av den kommande lagstiftningen. – Vi anser vidare att mc-overaller, -stövlar och -handskar är utrustning med en både komplex och omtvistad skyddsförmåga, det som är skyddande i en bemärkelse kan ha en negativ säkerhetseffekt på andra aspekter av användningen. I dagsläget är det därför omöjligt att utforma en vettig norm för typprovning.

Svenska livräddningssällskapet (SLS):

SLS har uppmärksammat att i promemorian används uttrycken flytväst, livväst, räddningsväst, flythjälpmedel och flytplagg. Svenska akademins ordlista upptar endast orden flytväst och räddningsväst. – SLS anser det mycket angeläget att dessa begrepp nu definieras så att de på sikt kan komma att användas i vårt språkbruk. Flytväst är idag ett alltför övergripande uttryck som omfattar både räddningsvästar och olika slag av flythjälpmedel som seglarvästar, kanotvästar, surfwästar, fiskevästar m fl.

SLS föreslår följande definitioner

Räddningsväst (alt Livväst jfr engelskan Lifejacket)

En väst som för sin bärare till ytan och som håller en utmattad eller medvetlös över ytan så att han kan andas genom mun och näsa. Västen skall kunna vända en medvetlös från vilken position som helst i vattnet så att mun och näsa kommer över ytan så snabbt som möjligt (Solas anger inom 5 sekunder).

Flytplagg (flytjacka, flythjälpmedel)

Ett plagg som hjälper en vid medvetande siomkunnig person att hålla sig flytande. Personen måste själv kunna hålla mun och näsa över vattenytan för att kunna andas. – SLS föreslår vidare att uttrycket flytväst inte längre användes av statliga myndigheter för att på så sätt främja en förändring i det allmänna svenska språkbruket. Det är idag nödvändigt att på alla sätt verka för en ökad kunskap och insikt om betydelsen av att använda räddningsväst för att undvika drunkningsolyckor i våra allt för ofta mycket kalla vatten. Från dessa utgångspunkter kan det vara tveksamt om "flytplagg" verkligen uppfyller kravet på att vara en säker personlig utrustning (jfr pkt 1 bilaga 1 Grundkrav för hälsa och säkerhet). – I bilaga 1 pkt 3.4 Förebyggande av drunkningsolyckor (livvästar och dylikt) anges "PSU skall helt eller delvis vara av materiel med flytförmåga. Den skall antingen kunna blåsas upp med gas som kan tillföras manuellt eller automatiskt eller genom munnen". For-

muleringen är något tvetydig, vilket kan bero på översättningen från originaldokumentet. – SLS vill tyda formuleringen: ”PSU skall antingen innehålla material som ger flytförmåga eller vara uppblåsbar. PSU som skall kunna blåsas upp skall kunna göras detta med gas manuellt, automatiskt och/eller med munnen”. – – – SLS förutsätter vidare att de hjälpmedel som utnyttjas för simundervisning (simdynor) ej anses som PSU. – I samma bilaga pkt 2.13, PSU i form av kläder som visuellt varslar om att en människa är närvarande anges krav på synbarhet. Detta bör även gälla räddningsvästar och flytplagg. Det är angeläget att räddningsvästar och flytplagg ges tillräcklig synbarhet. SLS vill här särskilt peka på betydelsen av att reflexmaterial bibehåller sin reflekterande förmåga både när det är vått och är i eller under vattnet. – SLS vill avslutningsvis framhålla att utnyttjande av olika säkerhetsutrustningar är beroende av attityder och kulturarv. Vana vid en viss typ av utrustning gör att många känner osäkerhet inför sådan utrustning som de tidigare ej har mött. En ökad standardisering kan motverka detta. Det är dock viktigt att påpeka att varje säkerhetsutrustning måste användas på rätt sätt. Felaktigt handhavande, som aldrig helt kan undvikas, kan innebära ökade risker för olyckor. Bestämmelser måste utformas så att de endast gäller om PSU användes rätt och så att missbruk, misskötsel och felaktigt handhavande alltid återfaller på den enskilde.

Sveriges Dykarskolors Riksförbund (SDR)

SDR anför angående promemorians bilaga 1, EG-direktivet i svensk översättning, bilaga 2, 3.11: Texten under denna punkt harmonierar inte med övrig text i bilagan. Detta medför att beskrivningen för säkerhetsanordningar för dykarutrustningar inte blir relevant. Texten beskriver inte hur den aktuella PSU:n ska vara beskaffad utan anger att utrustningen ska omfattas av a), b) och/eller c). Punkt 3.11:s utformning och innehåll ger en antydning om att det tillskrivits i efterhand utifrån andra grunder än vad som varit fallet vid konstruerandet av den övriga texten, detta eftersom punkterna a) och c), för en person med dykkunskap inte klart beskriver vad som avses, medan b) bör vara angiven under punkt 1. – Om den ovan nämnda texten har betydelse vid framtida tolkning av den föreslagna lagen bör omarbetning av texten ske utifrån relevanta begrepp och omständigheter inom dykeriet.

Utdrag ur protokoll vid regeringssammanträde den 3 november 1992

Närvarande: statsministern Bildt, ordförande, och statsråden B. Westerberg, Friggebo, Laurén, Hörnlund, Olsson, Svensson, Thurdin, Hellsvik, Wibble, Björck, Könberg, Odell, Lundgren, P. Westerberg, Ask

Statsrådet Odell anmäler fråga om *personlig skyddsutrustning för privat bruk*

Regeringen beslutar att genom propositionen lämna förslag till lag om personlig skyddsutrustning för privat bruk i enlighet med bilagan till detta protokoll.

Ur protokollet
Maud Melin

Innehåll

Propositionens huvudsakliga innehåll	1
1 Inledning	3
1.1 EES-avtalet och EG:s rättsakter	3
1.2 Den nya harmoniseringsmetoden	5
1.3 EG:s program för provning och kontroll	5
1.4 Former för samarbete på konsumentområdet	7
2 EG:s direktiv om personlig skyddsutrustning	7
3 Allmän motivering	12
3.1 Nuvarande reglering av personlig skyddsutrustning	12
3.2 Överförandet av direktivet till svensk rätt	16
3.3 Behovet av anpassning	17
3.4 Lagstiftningstekniken	18
3.5 Tillämpningsområdet för lagen om personlig skyddsutrustning för privat bruk	21
3.6 Kraven på säkerhet m.m.	25
3.7 Produktsäkerhetslagen	27
3.8 Ansvar m.m.	29
3.9 Marknadsövervakning	30
4 Kostnader och resursbehov	35
5 Ikraftträdande	36
6 Upprättat lagförslag	37
7 Specialmotivering	37
8 Ärendet till riksdagen	47
Propositionens lagförslag	48
 Bilaga 1 Direktivet om personlig skyddsutrustning	 50
Bilaga 2 Schema över certifieringsförfarandet	71
Bilaga 3 Promemorians lagförslag	72
Bilaga 4 Sammanställning över remissyttrandena	74
 Utdrag ur protokoll vid regeringssamanträde den 3 november 1992	 92

